

৩৭
১৯৭১

11184

আম্ৰাৰ লক্ষ্মীনাথ

শ্রীবিনয়চন্দ্র বৰুৱা

॥ অসম সাহিত্য সভা ॥

11184

আমার লক্ষ্মীনাথ

বেজবৰুৱা জন্ম-শতবাৰ্ষিকী স্মৃতি-গ্ৰন্থ

শ্ৰীবিনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা

১৯৬৮

অসম সাহিত্য সভা
চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন
যোৰহাট, অসম

11184

আমৰ লক্ষ্মীনাথ

বেজবৰুৱা জন্ম-শতবাৰ্ষিকী স্মৃতি-গ্ৰন্থ

শ্ৰীবিনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা

১৯৬৮

অসম সাহিত্য সভা

চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন

যোৰহাট, অসম

Amār Lakshmināth, a short biography of Lakshminath Bezbaroa by Shri Binanda Chandra Barua, Published by the General Secretary, Assam Sahitya Sabha, Chandra Kanta Handique Bhawan, Jorhat, Assam.

প্রকাশক
শ্রীহরিপ্রসাদ নেওগ এম.এ.
প্রধান সম্পাদক
অসম সাহিত্য সভা
যোৰহাট : অসম

গুৱাহাটী কাৰ্য্যালয়
ভগৱতী প্রসাদ বৰুৱা ভৱন
গুৱাহাটী-১

৩২৫/৫৫১

প্রথম প্রকাশ
৫ অক্টোবৰ ১৯৬৮

বেচ : দেড় টকা মাত্ৰ

ছপাশাল
লক্ষ্মী প্রিন্টিং প্রেছ
পানবজাৰ : গুৱাহাটী-১

আমাৰ লক্ষ্মীনাথ

সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা জন্ম শতবাৰ্ষিকী উপলক্ষে শিশুৰ উপযোগী জীৱনী হিছাপে “আমাৰ লক্ষ্মীনাথ” এই পুথিখনি আগ বঢ়োৱা হ'ল।

ইতিমধ্যে বেজবৰুৱাৰ এখনি পূৰ্ণাঙ্গ জীৱনী প্রকাশ পাইছে। কিন্তু বহুতো তথ্যপাতিৰ সম্ভাৱেৰে উত্থাপন কৰা পূৰ্ণাঙ্গ জীৱনীখনি চেমনীয়া তথা শিশুসকলৰ বাবে উপযোগী 'নহ'ব বুলি ভাবি শতবাৰ্ষিকী সমিতিয়ে এই পুথিখনি প্রকাশ কৰাৰ বাবে সিদ্ধান্ত কৰে। এই সন্দৰ্ভত বিশেষকৈ আমি এগৰাকী লক্ষ্যপ্ৰতিষ্ঠ কবি সাহিত্যিক আৰু অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি শ্ৰীবিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ৰচনা পাঠক সকলৰ হাতত তুলি দিবলৈ পাই আনন্দ প্রকাশ কৰিছোঁ। শ্ৰদ্ধেয় শ্ৰীবৰুৱা ডাঙৰীয়াই বেজবৰুৱাক ভালদৰে জানিছিল আৰু তেখেতেই 'ল'ৰাৰ বেজবৰুৱা' ৰচনা কৰি সৰু সৰু ল'ৰা ছোৱালীক বেজবৰুৱাৰ জীৱন কাহিনীৰ প্ৰতি আকৃষ্ট কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল।

পুথিখনি কম সময়ৰ ভিতৰতে ছাপাশাল গৰাকি আহিব লগা হ'ল। এই ক্ষেত্ৰত আমাৰ সহকাৰী সম্পাদক অধ্যাপক নন্দ তালুকদাৰে নানা প্ৰকাৰে সহায় কৰিছে। লগতে লক্ষ্মীপ্ৰিণ্টিং প্রেছৰ কৰ্মকৰ্ত্তাসকলৰ তৎপৰতাও কৃতজ্ঞতা সহকাৰে স্বীকাৰ কৰিছোঁ।

চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন
যোৰহাট-১
৩০ চেপ্টেম্বৰ ১৯৬৮

শ্ৰীহরিপ্রসাদ নেওগ
প্রধান সম্পাদক
অসম সাহিত্য সভা

নিবেদন

অসম মাতৃৰ লখিমী পুত্ৰ সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ জীৱনৰ কথা বিজ্ঞসকলে সম্পূৰ্ণ ভাবে আলোচনা কৰি লিখি প্ৰকাশ কৰিছে। তেওঁৰ জীৱনৰ বেলেগ বেলেগ দিশ, বিষয়-বস্তু হিচাপে লৈও পুথি ৰচনা কৰিছে। এজন লোকৰ প্ৰতিভা প্ৰকাশ কৰি সাধাৰণক জনোৱাৰ ভাৱ জীৱনী লিখকৰ। তেওঁৰ লিখাৰ ওপৰত, জীৱনী লিখিব লগীয়া পুৰুষ জনৰ জীৱনৰ গুৰুত্বৰ বিষয় যথেষ্ট নিৰ্ভৰ কৰে। জীৱনী লিখকে জাতিৰ বা দেশৰ আদৰ্শ উপযুক্ত পুৰুষৰ জীৱনী লিখি জাতিৰ গৌৰৱ বঢ়াব পাৰে। সজ আদৰ্শৰ লোক সৃষ্টি কৰাত জীৱনী লিখকৰ কৰ্তব্য বা দায়িত্ব অসীম। আমাৰ নিচিনা অভাজনে এনে কাম হাতত লোৱা ধৃষ্টতাৰ হে কথা, তথাপি মন তাপৰিব নোৱাৰি, লোকক দেখিয়েই লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ জীৱনৰ কেবাটাও দিশৰ সামান্য বৰ্ণনাৰে আৰু আনুষঙ্গিক, সাময়িক কথাৰ লগত থকা সম্বন্ধৰ কথাৰে এই সৰু পুথিখনি যুগুত কৰিবলৈ লোৱা হৈছে। সৰ্ব সাধাৰণে, বিশেষকৈ কম বয়সীয়া পঢ়িব জনা ল'ৰা-ছোৱালীয়ে সহজে বুজিব পৰাকৈ ইয়াক যুগুত কৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে। বেজবৰুৱাই জীৱন সোঁৱৰণত নিজে লিখা কিছুমান কথা হুবহু তুলি দিয়াৰ লোভ সামৰিব পৰা নহল। ইহে পুথিখনৰ অলপ মূল্য বঢ়াব পাৰে, নহলে আমাৰ নিজা কথাই পাঠকক সুখ লগাব নোৱাৰে। এই পুথিখনি ইয়াতকৈ সহজ আৰু সৰল কৰি লিখাৰ আৱশ্যক নাই বুলিয়েই ভাবো, কাৰণ বেজবৰুৱাৰ জীৱনী, সাহিত্যৰথীৰ

জীৱনী স্বৰূপে পঢ়িবলৈ হলে ইয়াতকৈ সহজ কৰিলে বিশেষ লাভ নহব। যেইহক এই পুথি খনে আমাৰ অলপ জনা বুজা ভাই ভনী ইঁতৰ উপকাৰত আহিলে আমাৰ শ্ৰম সাৰ্থক হ'ব।

এই পুথি যুগুত কৰোতে আমাৰ পূৰ্ব্ব প্ৰকাশিত পুথি 'লৰাৰ বেজবৰুৱা'ৰ সহায় লোৱা হৈছে। সেইখনি পুথি যুগুত কৰোতে যিসকল লোকৰ সহায় লব লগীয়া হৈছিল, তেখেত সকললৈ পুনৰ কৃতজ্ঞতাৰ শৰাই আগ বঢ়ালো। ইয়াত নিজে দেখা আৰু বেজবৰুৱাৰ সমসাময়িক লোকৰ মুখে শুনা কথাকো ঠাই দিয়া হৈছে।

ইতি—

টায়ক

শ্ৰীবিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা

অচ্যুত ভবন

১ আহাৰ, ১৮৯০ শক

আগ কথা

বঙপুৰ, বঙপুৰ,

বঙ বসে ভৰপুৰ,

বঙেৰে বাঙলী বং চৰা,

পথিকৰ মনপ্ৰাণ হৰা।

বঙপুৰ বঙৰ নিজৰা।

আমি যাৰ কথা ক'ব খুজিছো, সেই লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা এই বংপুৰৰে মানুহ। এই বঙৰ নিজৰা বংপুৰৰ পৰাই তেওঁ অসমীয়া সাহিত্যৰ বিবিধ বসৰ নিজৰা বোৱাই দিলে। যি বয়সত মানুহৰ শৰীৰ আৰু মনে গঢ় লয়, সেই সময়তেই এই বংপুৰ নগৰতেই লক্ষ্মীনাথ বাস কৰিছিল। বংপুৰৰ সেই সময় ছোৱা এটা যুগ পৰিবৰ্তনৰ সময়। অসমৰ ৰাজধানী বংপুৰে সেই সময়ত স্বাধীনতাৰ মান মৰ্যাদা হেৰুৱাইছে যদিও ইয়াৰ গৌৰৱৰ ধ্বনি মাৰ যোৱা নাই। পৰিণত বয়সত অসমীয়া সাহিত্যৰ অন্যতম যুগপ্ৰবৰ্তক হব পৰাকৈ লক্ষ্মীনাথে ইয়াতে বিবিধ সম্বল গোটালে।

বুৰঞ্জী-বিখ্যাত বংপুৰ নগৰ। আহোম স্বৰ্গদেৱ সকলৰ ৰাজধানী। ধনে ধানে শয্যে মণ্ড্যে অনুপম। আচল বংপুৰ নগৰৰ বুকুতে আজিকালিৰ শিৱসাগৰ নগৰ সোমাই আছিল। মাজতে গঙ্গাৰ দৰে পবিত্ৰ দিখৌ নদী, নগৰৰ ডিঙিৰ অলঙ্কাৰ 'সাতসৰি'ৰ নিচিনা। অলপ দিনৰ আগলৈকে বুঢ়া বুঢ়ী সকলে শিৱসাগৰক বংপুৰ বুলিহে কয়। ইন্দ্ৰবংশী মহাপ্ৰতাপী স্বৰ্গদেৱ সকলৰ শক্তি পৰি অহাৰ লগে লগে বংঘৰ কাৰেংঘৰ আদিৰে স্নশোভিত বংপুৰো পৰি আহিল। ইফালে ইংৰাজ অহাৰ অলপ আগে পাছে শিৱসাগৰ নগৰ চৰি আহিল। শিৱসাগৰত অভিজাত

বংশৰ লোক সকলে বসতি কৰিবলৈ ললে। লগে লগে আন আন বিষয়ববীয়া ব্যৱসায়ী আদিও আহিবলৈ ধৰিলে। শিৱসাগৰৰ মাজত ফটিকৰ নিচিনা পানীৰে সৰোবৰ তুল্য শিৱসাগৰ পুখুৰী, দাতিয়ে দাতিয়ে আহল বহল যমুনা। পাৰত আকাশ-লঙা সোণৰ কলচীৰে তিবৰিৰাই থকা শিৱদ'ল। সকলো সম্প্ৰদায়কে সামৰি, অকণো ভেদ ভাব নেদেখুৱাই ওচৰতে বিষ্ণুদ'ল, দেৱী দল। গ'ধূলি পুৱা শঙ্খ ঘণ্টা ডবা কাঁহ তাল আদিৰ শব্দেৰে গোটেই নগৰ মুখৰিত। মাজে মাজে ডাঙৰ সৰু আলি। এনে বিলাক আলিৰে বেৰি থকা বিল। ডাঙৰীয়া সকলৰ বিয়াগোম বিয়াগোম যবে আৰু তাৰ লগতে অন্যান্য লোকৰ সৰুসুৰা যবে নগৰ ভৰা। কোনো বস্তৱ অভাৱ নাই। সৰু ডাঙৰ বাৰী বিলাক ফল ফুলেৰে ভৰা, নগৰৰ চাৰিও পিনে সন্তোষীয়া সবল চহাৰ বিনন্দীয়া প্ৰাণৰ পথাৰ। উত্তৰে দক্ষিণে দূৰত নীলা পৰ্বতৰ শাৰী। ঋতু পৰিবৰ্ত্তনৰ লগে লগে শিৱসাগৰৰ ৰূপ সলনি হয়। নগৰৰ মাজত বা আশে পাশে থকা ডাঙৰ ডাঙৰ গছবিলাকত পৰি সময়ে সময়ে বিবিধ চৰায়ে বিবিধ ভঙ্গীৰে মাত মাতি মানুহৰ মনত শান্তি দিয়ে।

বৰ্ত্তমান আমাৰ অসম দেশ স্বাধীন। স্বাধীন অসমতো শিৱসাগৰ নগৰৰ গোৰৱ কম নহয়। নগৰৰ নামৰ পৰাই, ইংৰাজৰ দিনত থকাৰ দৰেই এতিয়াও গোটেই জিলাখনৰে নাম। ই অসম দেশৰ অপৰিহাৰ্য্য অঙ্গ। আহোম স্বৰ্গদেৱ সকলৰ দিনত জিলাবিলাক ইমান ডাঙৰ নাছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰে দক্ষিণ পাৰে, সৰু সৰু জিলা আছিল। দক্ষিণ পাৰত আঠখেল, চাৰিং, টীয়ক, কেন্দুগুৰি আদি জিলাৰ নাম আমি জানো। যেইহক, এতিয়া আমাৰ নিজৰ মানুহে নিজৰ স্বৰিধা অস্বৰিধা সুখ দুখ বুজি দেশখন শাসন কৰিছে। স্বাধীন বুলিয়েই আমি যিহকে মন যায় তাকে কৰিব নোৱাৰো। কাৰো কতো অস্বৰিধা নোহোৱাকৈ কিছুমান নিয়মৰ অধীন

হৈছে আমি স্বাধীন হৈ আছো। এই নিয়মৰ বিপৰীতে গ'লে দেশৰ অশান্তি হয়। সেই কাৰণে আমি সকলোৱে এনে নিয়ম পালন কৰি চলিব লাগে। আমি যি জন লোকৰ কথা ক'ব খুজিছো, তেৱেঁ। নিয়ম কাৰণ মানি চলিহে আমাৰ আদৰ্শ পুৰুষ হ'ব পাৰিছিল।

১৯৪৭ চনলৈকে প্ৰায় এশ বছৰ ইংৰাজে আমাৰ দেশ শাসন কৰিছিল। তেওঁবিলাক সাত সাগৰ তেৰ নৈ পাৰ হৈ আহি ছলে বলে আমাৰ আহোম স্বৰ্গদেৱ সকলৰ হাতৰ পৰা দেশখন কাঢ়ি ললে, ইংৰাজে তেওঁবিলাকৰ স্বৰিধাৰ নিমিত্তে আমাৰ দেশ শাসন কৰিলে। তেওঁবিলাকৰ মানুহে অনেক স্বৰিধা লৈ ইয়াত ব্যৱসায় বাণিজ্য কৰিছিল, অনেক লোকে ডাঙৰ-সৰু বিষয় বাব লৈ পোহ গল। তেওঁবিলাকৰ দেশখন চহকী কৰিবৰ নিমিত্তে আমাৰ দেশৰ ধন সোণ আদি বহুত নিলে, কিন্তু তেওঁবিলাকে ইয়াতে থাকি এইখন দেশকে নিজৰ দেশ বুলি নললে। অসমীয়া মানুহ বিলাকক নিজৰ ককাই ভাইৰ নিচিনা আপোন কৰি ল'ব নোৱাৰিলে। বৰং ঘিণ কৰি আঁতৰত ৰাখিলে, আমাৰ মানুহে এনেবোৰ কথা সহিব নোৱাৰিলে। সেইহে বহুত দিন, বহুত দেশ প্ৰেমিক লোকে যত্ন কৰি, তেওঁবিলাকক ইয়াৰ পৰা যাবলৈ বাধ্য কৰিলে, কিন্তু যোৱাৰ আগতে আমাৰ দেশ 'পাভ চোচা' দি গ'ল। আমাৰ পুৰণি মান মৰ্য্যদা ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি উদ্ধাৰ কৰিবলৈ বহুত দিন বহুত চেষ্টা কৰিব লাগিব।

ইংৰাজ অহাৰ আগতে প্ৰায় ছশ বছৰ কাল আহোম স্বৰ্গদেৱ সকলে আমাৰ দেশ শাসন কৰিছিল, তেওঁবিলাক আমাৰ দেশৰ আপোন মানুহ হৈ পৰে আৰু অসমীয়া জাতিৰ এটা বুজন অংশ হৈ দেশৰ আৰু বাইজৰ উন্নতি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে। অনেক যুগ ধৰি অনেক লোক আহি একে হৈ এই অসমীয়া জাতি গঠিত হৈছিল। এইদৰে সকলো জাতিৰেই

যোগ বিয়োগ হয়। আৰু নিয়ম কাৰণ বিলাকো অলপ সাল সলনি হৈ থাকে অৰ্থাৎ নতুন এচাম মানুহ আহি যোগ দিলে, তেওঁবিলাকৰ ভাল নিয়ম কাৰণ থাকিলে আগৰ নিয়ম কাৰণৰ লগত স্তমাই লবলৈ বেয়া নাপায়। ভাল কথা স্বাভাৱিকতে সকলোৱে গ্ৰহণ কৰে। ইহাতে দেশৰ জল বায়ু, খোৱা বস্তু আদিয়ে নতুন চাম লোকৰ সেই দেশৰ উপযুক্ত কৰি পেলায়। ছশ বছৰৰো বহুত আগতে অহা আহোম সকলে নিজৰ ভাষা, ধৰ্ম আদি অসমৰ ভাষা ধৰ্ম আদিৰ লগত মিলাই ললে, আনকি, অসমত তেওঁবিলাকৰ আগৰ পৰা বসতি কৰা লোকৰ লগত বিয়া বাকৰো সম্বন্ধ ঘটালে। এইবিলাক কাৰণতে আহোম সকল অসমৰ অসমীয়া হৈ পৰিল। তেওঁবিলাকতকৈ বেছি অসমীয়া বুলি কোৱা লোক অসমত অতি কমহে ওলাব।

এই দেশখন সকলো বকমে চকুত লগা কৰিবলৈ আৰু ইয়াৰ উন্নতি সাধন কৰিবলৈ স্বৰ্গদেৱ সকলে বৰ যত্ন কৰিছিল। এতিয়াৰ পৰা প্ৰায় তিনিশ বছৰৰ আগত অসমত স্বৰ্গদেৱ জয়ধ্বজ সিংহই ৰাজত্ব কৰে। আমাৰ বেজবৰুৱা বংশৰ অসমৰ আদি পুৰুষ জন তেতিয়াই অসমলৈ আহে। বৰ্তমান অসমৰ খাঁটি অসমীয়া বেজবৰুৱা বংশৰ মানুহ আহোম সকলৰ তিনি চাৰি শ বছৰৰ পিছতহে অহা মানুহ। সেইদৰে অসমৰ উন্নতিৰ কাৰণে সকলো প্ৰকাৰে চেষ্টা কৰা আজিৰ চকুত লগা খাঁটি অসমীয়া পৰিয়াল আগৰৱালাসকল তাতোকৈ অনেক কালৰ পিচত অহা লোক। এইদৰে আমি বিশেষ গম নোলোৱাকৈয়ে কতলোক আহি অসমত নিগাজি হৈ অসমীয়া হৈ পৰিছে তাৰ সংখ্যা কোৱা টান। আমি খোৱা মাহ বিলাকৰ লগত এবিধ মাহ থাকে। সেইবিলাকক 'হেকটীয়া' মাহ বোলে। সেই মাহ বোৰ কেতিয়াও নিসিজে আৰু নোকোমলে। সেইদৰে কিছুমান মানুহ আতঁৰৰ পৰা আহি, ইয়াত সুবিধা পাই থাকে, কিন্তু ইংৰাজৰ নিচিনাকৈয়ে তেওঁবিলাক ইয়াত মিলি যাব নোৱাৰে।

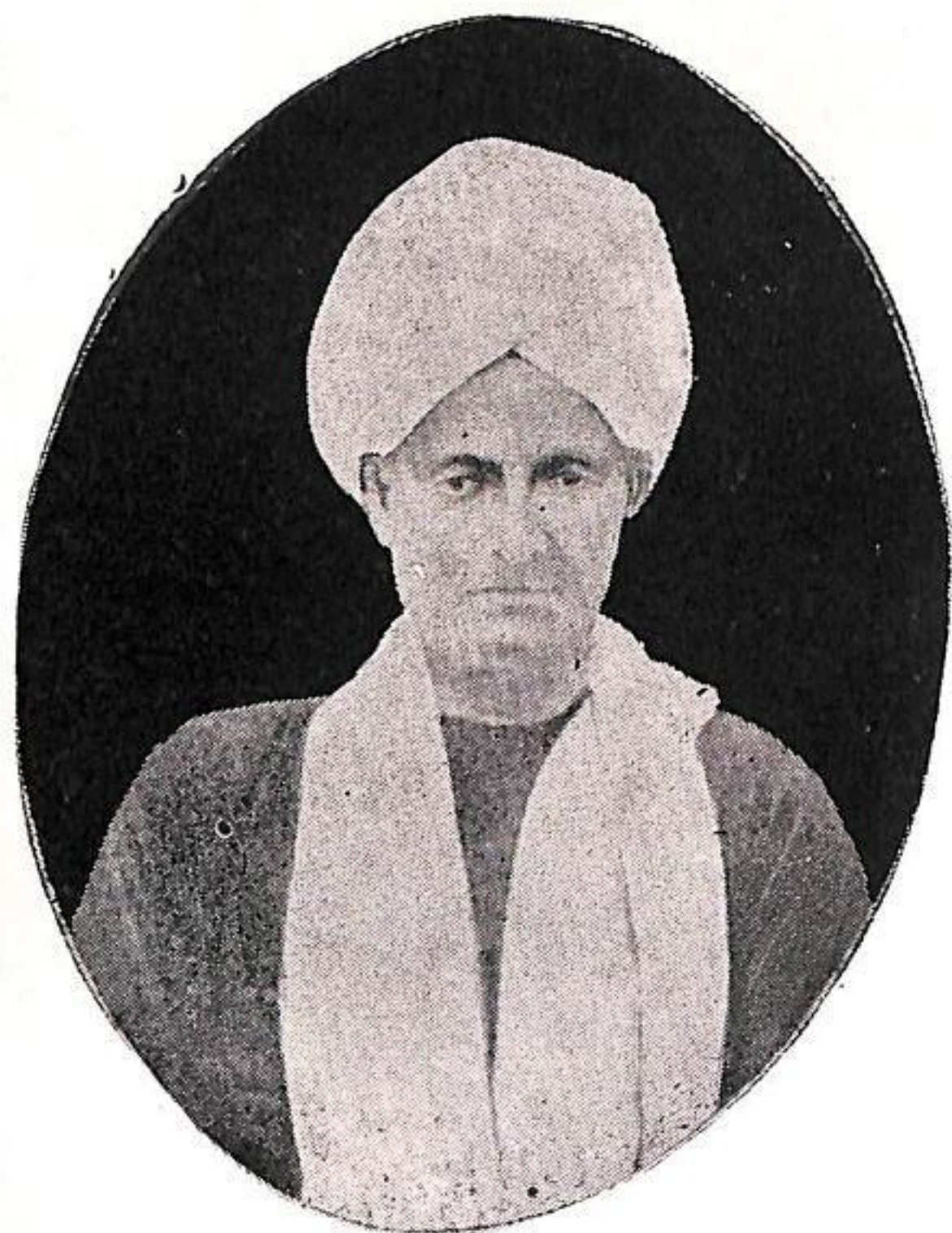
দেশৰ জল বায়ুৱে অনেকখিনি সাল সলনি কৰিলেও তেওঁবিলাকৰ চকুকিটা সদায় এৰি অহা ঠাইখনৰ ওপৰত থাকে আৰু তাৰ উন্নতিৰ কাৰণেহে চেষ্টা কৰে। এই শ্ৰেণীৰ মানুহ আমাৰ আপোন হ'ব নোৱাৰে। সাধাৰণতে আমি এনে লোকক ভাল নাপাওঁ, অৱশ্যে কিবা কাৰণত বিষয় ববীয়া হৈ বা ব্যৱসায় আদি কৰি ঘূৰি দেশলৈ যোৱাটো বেলেগ কথা। নিজে ভালকৈ পোহপাল যাবৰ কাৰণে কটঙা ঠাইৰ পৰা আহি ইয়াত জোক লগাদি লাগি ধৰেহি, কিন্তু এইখন দেশৰ মানুহৰে ভাগৰ খাই, এইখন দেশকে বা এইখন দেশৰ মানুহকে আপোন বুলি নাভাবে। এইবোৰ খাই পাত ফলা মানুহ। আমি যাৰ কথা লিখিব খুজিছো, তেওঁৰ নিচিনা উদাৰ মানুহেও এই জাত মানুহক ভাল পাব নোৱাৰে।

প্রজ্ঞাসুন্দরী দেবী, বেজবরুণা আৰু সুৰভী

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ পিতৃ দীননাথ বেজবৰুৱা

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ মাতৃ খানেশ্বৰী দেৱী

গুৱাহাটী এ-এচ-এল ক্লাবৰ সভাসকলৰ মাজত বেজবৰুৱা (১৯৩০ চন)

(থিয়টাই বাঁওফালৰপৰা সোঁফাললৈ) শ্ৰীসৰ্বানন্দ বাজকুমাৰ, নন্দনাথ গোস্বামী (চেফ্ৰেটাবী, এ-এচ-এল ক্লাব), শ্ৰীনগেন্দ্ৰনাথ ফুকন, শ্ৰীপ্ৰভাতচন্দ্ৰ শ্ৰুতিকৰ, শ্ৰীপাৰ্ৱতীকুমাৰ গোস্বামী ।

(আসনত বহি ") অধ্যক্ষ জে. বৰুৱা, শ্ৰীদীপিকা দেৱী, নন্দীনাথ বেজবৰুৱা, প্ৰজ্ঞাসুন্দৰী দেৱী, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, অধ্যাপক শ্ৰীদিবাকৰ গোস্বামী ।

(মাটিত বহি ") শ্ৰীদিগন্তৰ কলিতা, মাধবচন্দ্ৰ বেজবৰুৱা, শ্ৰীশ্যামাপ্ৰসাদ চক্ৰৱৰ্তী, বীৰেশ্বৰ শৰ্মা ।

বেজবৰুৱাৰ বংশ পৰিচয়

আগতে কোৱা হৈছে, প্ৰায় তিনিশমান বছৰৰ আগতে বেজবৰুৱা বংশৰ অসমৰ আদিপুৰুষ জন অসমলৈ আহে । তেওঁ আহিছিল কান্যকুব্জৰ পৰা । আজিকালি এই ঠাইৰ নাম কনৌজ । বৰ্ত্তমানৰ উত্তৰ প্ৰদেশত কনৌজ বুৰঞ্জী প্ৰখ্যাত নাম । আমাৰ বংপুৰতকৈয়ো পুৰণি নগৰ । বুৰঞ্জী পঢ়া ছাত্ৰসকলে এই কনৌজৰ নাম ভালকৈ জানে । জয়চান্দ, পৃথ্বীৰাজ, সংযুক্তা, মহম্মদ ঘড়ি, থানেশ্বৰৰ যুদ্ধ আদি এই কনৌজৰ নামৰ লগত জড়িত । আমাৰ অসমলৈ অহা বেজবৰুৱাৰ আদি পুৰুষ জনৰ নাম আছিল কলিবৰ । পিছে কলিবৰ নামটো আমাৰ অসমীয়া মানুহৰ নাম বুলিলে বিশেষ কেনেবা কেনেবা নালাগে । কিন্তু একেবাৰে হিন্দুস্থানী, সংস্কৃত আদি ভাষা বৰকৈ ব্যৱহাৰ কৰা ঠাইৰ মানুহ জনৰ নাম 'কলিবৰেই' যে আছিল, তাক ঠিক কৈ কবলৈ টান । নিজৰ দেশত এই পণ্ডিত জনৰ নাম নিশ্চয় সংস্কৃত মূলক আন এটা নাম আছিল । অসমলৈ আহিলত, হয় আমাৰ মানুহৰ মুখত পৰি তেওঁৰ নামটো কলিবৰ হৈ পৰিল, নহয় এই নামটো কিবা কাৰণত আমাৰ অসমীয়া মানুহে দি ললে । যেই হক, বেজবৰুৱাৰ বংশাৱলীত থকা দৰেই এই 'খ্যাতিবন্ত বেদবিদ মহাসন্ত' কলিবৰেই এই বংশৰ অসমৰ আদি পুৰুষ ।

আগৰ কালত ভাৰতৰ আন আন ঠাইৰ ধাৰ্মিক লোক সকলে অসমত তীৰ্থ কৰিবলৈ আহে। সেইদৰে অসমৰ মানুহো ভাৰতৰ আন ঠাইত তীৰ্থ কৰিবলৈ যায়। তেতিয়া সংস্কৃতেই ভাৰতৰ সৰবৰহী ভাষা আছিল। ভাৰতৰ বেলেগ বেলেগ ভাষা-ভাষী মানুহে সাধাৰণতে সংস্কৃত ভাষাৰেই মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰে। গোটেই ভাৰতৰ কাৰণে লিখা কিতাপ পত্ৰবোৰো সংস্কৃত ভাষাতে লিখে। ইংৰাজ অহাৰ পিছত সাধাৰণতে ইংৰাজী, হিন্দী আদি ভাষা সৰ্বভাৰতীয় ভাষা হৈ পৰিছিল। এতিয়া আকৌ হিন্দী ভাষাকে গোটেই ভাৰতৰ সৰবৰহী ভাষা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। কলিবৰ সংস্কৃত ভাষাৰ পণ্ডিত আছিল। তেওঁ বেদ আদি ধৰ্ম শাস্ত্ৰ অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু তেওঁৰ এইবিলাকত যথেষ্ট জ্ঞান আছিল। কলিবৰে নিজৰ ঠাই কান্যকুব্জ এৰি ভাৰতৰ আন আন তীৰ্থও দৰ্শন কৰি অসম পায়হি। আগেয়ে অসমৰ নাম কামৰূপেই আছিল। কিন্তু তেওঁ অহা সময়ত আজিকালিৰ অসমৰ সবহ ভাগকে অসম বোলা হৈছিল। অসমৰ কামাখ্যা, হাজো, উমানন্দ, পৰশুৰাম কুণ্ড আদি তীৰ্থ বিলাকলৈ ভাৰতৰ আন ঠাইৰ পৰা তীৰ্থ-যাত্ৰী আহে। তেতিয়া ৰেল জাহাজৰ কাৰবাৰ নাছিল। নৈয়েদি নাৱেৰে, বাটেদি হাতী, ঘোৰা আদি যান বাহনেৰে বা খোজ কাঢ়ি দল বান্ধি মানুহ অহা যোৱা কৰিছিল। এইদৰে ফুৰোতে বহুত দিন লাগে। পণ্ডিত কলিবৰো লগৰীয়া সকলৰ সৈতে ইখন তীৰ্থৰ পৰা সিখন তীৰ্থলৈ আহিছিল। ওপৰত নাম উল্লেখ কৰা তীৰ্থ বিলাকৰ উপৰিও আমাৰ অসমত ভালেমান থান, তীৰ্থ, সত্ৰ আদি আছে। এইবিলাকৰ ভিতৰত বৰপেটা, বৰদোৱা, মধুপুৰ আদিয়েই প্ৰধান।

কলিবৰ অসমৰ যি যি তীৰ্থলৈ আহিছিল, তাত স্থানীয় পণ্ডিত সকলৰ সৈতে নানাবিধ ধৰ্ম শাস্ত্ৰৰ আলোচনা কৰিছিল। এই আলোচনা বিলাকত কলিবৰৰ পণ্ডিতালি আৰু শাস্ত্ৰৰ জ্ঞান দেখি সকলো মুগ্ধ হৈছিল। ইখন তীৰ্থৰ পৰা সিখন

তীৰ্থলৈ এইদৰে যাওঁতে তেওঁৰ যশ, খ্যাতি চাৰিও পিনে বিয়পি পৰিল। শেষত ইকাণ সিকাণ কৈ স্বৰ্গদেৱ জয়ধ্বজ সিংহয়ো তেওঁৰ কথা শুনিবলৈ পালে। নিজৰ ৰাজ্যলৈ এনে এজন পণ্ডিত অহাৰ ভূ পাই ৰজাই নিজে দেখা নকৰাকৈ থাকিব নোৱাৰিলে। সেই কাৰণে তেওঁক মানুহ পঠাই ৰাজধানীলৈ মাতি অনালে। কলিবৰক দেখি স্বৰ্গদেৱে বৰ সন্তোষ পালে, আৰু নিজৰ ৰাজ্যত নিগাজিকৈ থাকিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। স্বৰ্গদেৱৰ অনুৰোধ আদেশ বুলি মানি কলিবৰ অসমত থাকিবলৈ মান্তি হল। তেওঁ আৰু কনৌজলৈ উভতি নগ'ল। স্বৰ্গদেৱে তেওঁক ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰে লক্ষীমপুৰতে ৰাখিলে আৰু প্ৰবৰ্ত্তি থাকিবৰ কাৰণে ধন ধান, দাস দাসী, মাটি বাৰী দিলে। এইদৰেই বেজবৰুৱাৰ পূৰ্বপুৰুষে অসম দেশৰ অসমীয়া হৈ থাকিবলৈ ললে, আৰু অসমেই তেওঁবিলাকৰ স্বৰ্গতো অধিক জন্মভূমিত পৰিণত হল। এই বংশই অসমত থিতাপি লোৱা প্ৰায় তিনিশ বছৰ হল। বুৰঞ্জীৰ লেখত তিনিশ বছৰ বিশেষ সময় নহয়। তথাপি স্বৰ্গদেৱ জয়ধ্বজ সিংহই নিজ দেশত থাপি যোৱা পণ্ডিত গৰাকিৰ বংশৰ লোকসকল বৰ্ত্তমান অসমৰ খাঁটি অসমীয়া স্বৰূপে অসমৰ ঠায়ে ঠায়ে বসতি কৰি আছে।

কলিবৰ অসমলৈ অহা সময়ত অসমতো বৈদ্য আছিল। বৈদ্যসকলে মানুহৰ ৰোগ ব্যাধিৰ বিষয় চাব জানে। তেওঁ বিলাকে বৈদ্যশাস্ত্ৰত পাৰ্গত হৈ মানুহৰ ৰোগ ব্যাধি হলে ঔষধ পাতি দিয়ে। আয়ুৰ্বেদ বৈদ্য সকলৰ প্ৰধান শাস্ত্ৰ। কলিবৰ আয়ুৰ্বেদৰ বিশিষ্ট পণ্ডিত আছিল। সেই কাৰণে ৰজাই কলিবৰক বেজবৰুৱা পাতিলে। অসমীয়াই সাধাৰণতে বৈদ্যক বেজ বোলে। কলিবৰ বেজবৰুৱাৰ বংশত কৃষ্ণৰামৰ জন্ম। তেওঁ বৈদ্য শাস্ত্ৰত সুপণ্ডিত আছিল। এই কৃষ্ণৰাম বেজবৰুৱাই আমাৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ ককাক।

বেজবৰুৱাৰ পৰিয়াল

স্বৰ্গদেৱ জয়ধ্বজ সিংহৰ প্ৰায় এশ বছৰৰ পিছত, ৰাজেশ্বৰ সিংহই ৰাজত্ব কৰে। স্বৰ্গদেৱ ৰাজেশ্বৰ সিংহৰ ৰাজেশ্বৰ নাম সাৰ্থক হৈছিল। তেওঁৰ দিনত দেশৰ অৱস্থা জয়জয় ময়ময় আছিল। আমাৰ লক্ষ্মীনাথৰ ককাক কৃষ্ণৰামক এই জনা স্বৰ্গদেৱে নিজৰ গা-ছোৱা বৈদ্য পাতি ললে। যাৰ হাতত ৰজাই নিজৰ জীৱনটো গটাই দিব পাৰে, সেই জন ৰজাৰ কিমান বিশ্বাসৰ মানুহ তাক সহজে অনুমান কৰিব পাৰি। স্বৰ্গদেৱে কৃষ্ণৰাম বেজবৰুৱাক নিজৰ ৰাজধানীলৈ তুলি আনিলে। তেতিয়াৰ পৰা বেজবৰুৱা সকল লক্ষ্মীপুৰীয়া গুচি শিৱসাগৰীয়া বা ৰংপুৰীয়া হ'ল। ৰাজবৈদ্য কৃষ্ণৰাম বৈদ্য বিদ্যাত নিপুণ লোক আছিল। বিচক্ষণ বৈদ্য নোহোৱা হলে তেওঁ ৰাজবৈদ্য হ'ব নোৱাৰিলে হেঁতেন।

কৃষ্ণৰাম বেজবৰুৱাৰ দুজন পুতেক, হলিৰাম আৰু দীননাথ। দুয়োজনেই আন বিদ্যাত পাৰ্গত হোৱাৰ উপৰিও নিজৰ বংশৰ ব্যৱসায় বেজৰ গুণ বিদ্যাতো পাৰ্গত হৈ পৰিছিল। হলিৰাম ডাঙৰ আৰু দীননাথ সৰু। হলিৰাম বাপেকৰ দৰেই নিপুণ বেজ হৈ পৰিছিল। বিশেষ ভাবে চিকিৎসাত নিপুণ হোৱা লোকসকলে আজিকালিও বাইজৰ সমাদৰ পায়। ৰজাৰ দিনতো, ৰজা আৰু ডাঙৰীয়া সকলেও বেজবৰুৱা সকলক যথেষ্ট সমাদৰ কৰে। হলিৰামে ভায়েক দীননাথকো বৈদ্য বিদ্যাত ভালকৈ নিখুত কৰি তুলিলে।

হলিৰামৰ পুত্ৰসকলো গুণী লোক আছিল। তেওঁৰ ডাঙৰ পুতেক ভবনাথ আৰু সৰু পুতেক নাৰায়ণ বেজবৰুৱা। নাৰায়ণৰ পুতেক সিংহতুল্য পুৰুষ চন্দ্ৰকমল বেজবৰুৱা। উজনি অসমত শিক্ষা প্ৰচাৰৰ কাৰণে বিদ্যালয় পতাত ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা আৰু তেওঁৰ পুত্ৰসকল আগৰণুৱা। এই বিষয়ে পিছত কোৱা হ'ব। হলিৰাম বেজবৰুৱাৰ পুতেক চন্দ্ৰকমল বেজবৰুৱা

আৰু তেওঁৰ পুতেকসকলেও শিক্ষানুষ্ঠান পাতি শিক্ষা প্ৰচাৰ কৰাত বহুত ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ উপকাৰ সাধিছে। তাৰ উপৰিও চাহ খেতি পাতি আৰু আন আন শিল্প অনুষ্ঠান গঢ়ি অসংখ্য লোক পোহপাল যোৱাত সহায় কৰিছে। অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ অন্যতম গুৰিয়াল, অসমীয়া জাতিৰ অমূল্য সম্পত্তি 'হেম কোষ'ৰ লিখক হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাও বেজবৰুৱা বংশৰে লোক। পৰিণত বয়সত সাহিত্যৰথী হবলৈ লক্ষ্মীনাথে এই গুণী পুৰুষ সকলৰ পৰাও প্ৰেৰণা পাইছিল।

ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা স্বৰ্গদেৱ পুৰন্দৰ সিংহৰ নিজা বৈদ্য আছিল। এইজনা ৰজাই প্ৰায় এশ বছৰৰ আগত আমাৰ দেশত ৰাজত্ব কৰিছিল। পুৰন্দৰ সিংহই হলিৰাম আৰু দীননাথে দিয়া ঔষধৰ বাহিৰে আনৰ ঔষধ ব্যৱহাৰ নকৰিছিল। ৰজাই তেওঁবিলাকক, বৰ আপোন ভাবে আদৰ কৈ নিজৰ ওচৰত ৰাখিছিল। ৰাজসভাত দীননাথৰ আন বিষয়বাবো আছিল। দীননাথে এইদৰে ৰাজ সভাত আদৰ সন্মান পাই থাকোঁতেই পুৰন্দৰ সিংহৰ ৰাজ্য গ'ল। ইংৰাজ কোম্পানী অসমৰ শাসনৰ গৰাকি হ'ল। তেতিয়াৰ পৰাই আমি লোকৰ তললৈ আহিলো। একৰকম ইংৰাজৰ দাস হলো। তাৰ ফলত আমি আমাৰ নিজৰ সজগুণবোৰ হেৰুৱাবলৈ ধৰিলো।

ডাঙৰীয়া দীন নাথ বেজবৰুৱা গুণী পুৰুষ। গুণী লোকক বিচাৰি ফুৰা লোকে গুণীৰ গুণ বেগেতে বুজে। ইংৰাজ অসমলৈ আহোঁতে, ভাৰতৰ আন ঠাইৰ পৰা ভালেখিনি বিষয়ববীয়া লগত লৈ আহিছিল তাৰ ভিতৰত লিখা পঢ়া কামৰ কাৰণে অনা বঙ্গালী মানুহেই বেছি। শাসন কাৰ্য্যৰ কাৰণে উপযুক্ত স্থানীয় মানুহ বেছি আৱশ্যক; সেইহে ইংৰাজ কোম্পানীয়ে দীননাথ বেজবৰুৱাক সদৰামিনৰ কামো দিলে। এই কামত তেওঁ অসমৰ বহুত ঠাইত, নিজৰ পৰিয়ালৰ সৈতে, সালসলনি কৈ থাকিবলৈ সুবিধা পালে। নতুন বিষয় পায়ো তেওঁ নিজৰ ব্যৱসায় পাহৰা

নাছিল। তেওঁৰ পুত্ৰসকলকো এই বিষয়ত পাৰ্গত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

দীননাথ বেজবৰুৱাৰ দুগৰাকী ভাৰ্য্যা। এই দুই গৰাকীৰ পৰা তেওঁৰ তেৰাটি পুত্ৰ সন্তান হ'ল। প্ৰথম গৰাকীৰ পুত্ৰ ছজন আৰু দ্বিতীয় গৰাকীৰ সাতজন। প্ৰথম গৰাকীৰ পুত্ৰ সকলৰ নাম ক্ৰমে ব্ৰজনাথ, জগন্নাথ, গোলাপ চন্দ্ৰ, গোপাল চন্দ্ৰ, জয়নাথ আৰু বিষ্ণুনাথ। দ্বিতীয় গৰাকীৰ পুত্ৰ ক্ৰমে গোবিন্দ, বিনন্দ, শ্ৰীনাথ, লক্ষ্মীনাথ, ৰাম, লক্ষ্মণ আৰু হৰিনাথ।

এই সকলৰ দ্বাৰা ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱাৰ ঘৰত যিটো পৰিবেশৰ সৃষ্টি হৈছিল, তাৰ মাজতে লক্ষ্মীনাথ ডাঙৰ-দীঘল হৈছিল। এই সকলৰ ভিতৰত গোবিন্দ বেজবৰুৱাৰ নাম নজনা শিক্ষিত অসমীয়া মানুহ নাই বুলিলেই হয়। দেউতাকে দেখুৱাই দিয়া শিক্ষা প্ৰচাৰৰ বাট লৈ, তেওঁ আৰু শ্ৰীনাথ বেজবৰুৱাই উজনি অসমত কেবাটাও উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ গুৰি ধৰিলে। বেজবৰুৱাৰ বিদ্যালয়ত পঢ়া ছাত্ৰই অনেক চৰ্কাৰী বিষয়ববীয়া হৈ বহুত অসমীয়া উন্নত পৰিয়ালৰ গুৰি ধৰিলে। বৰ্তমান লক্ষীমপুৰৰ ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ আৰম্ভ কৰোতা দীননাথ বেজবৰুৱা; শিৱসাগৰৰ বৰ্তমান চৰ্কাৰী বেজবৰুৱা বিদ্যালয়ৰ স্থাপন কৰ্ত্তাও তেৱেঁই। দেউতাকৰ দৰেই গোবিন্দ বেজবৰুৱা আৰু শ্ৰীনাথ বেজবৰুৱাই যোৰহাট, গোলাঘাট আদিত শিক্ষানুষ্ঠান পাতিলে। দেৰগাওঁ, জাঁজী, কেন্দুগুৰি আদি ঠাইৰো ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ লগত বেজবৰুৱা সকল জড়িত। গোবিন্দ বেজবৰুৱাৰ পুতেক, অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী লিখক দেবেন্দ্ৰ বেজবৰুৱাই বহুত দিন যোৰহাটৰ বিদ্যালয় খন চকুত লগাকৈ নিজে চলাই আছিল। এতিয়াও এই অনুষ্ঠান তেওঁবিলাকৰ হৈয়ে আছে।

গোলাঘাটৰ বিদ্যালয়খন এতিয়া চৰ্কাৰে চলায়। শ্ৰীনাথ বেজবৰুৱাৰ পুতেক শ্ৰীকৃষ্ণনাথ বেজবৰুৱাই ইয়াৰ বহুত দিন গুৰি

ধৰি আছিল। এতিয়া গেলেকিত তেনে এখন বিদ্যালয় পাতি, চৰ্কাৰৰ সহায়ত চলাই আছে।

যি কালত আমাৰ অসমীয়া মানুহ কলিকতালৈ যোৱাই টান আছিল, সেই কালতেই ডাক্তৰ গোলাপ বেজবৰুৱাই আমেৰিকাত গৈ চিকিৎসকৰ কাম কৰিছিলগৈ। এই আদৰ্শ পুৰুষ জনৰ কথা অলপ বহলাই কোৱা ভাল হ'ব। গোলাপ বেজবৰুৱাই ১৮৭৫ চনত, এতিয়াৰ পৰা প্ৰায় এশ বছৰৰ আগত, গুৱাহাটীৰ পৰা প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ, কলিকতাত ককায়েক গোবিন্দ বেজবৰুৱাৰ লগত থাকি, এফ-এ পঢ়ে। তাৰ পাছত ডাক্তৰী পঢ়ে। সেই সময়ত উচ্চ শ্ৰেণীৰ হিন্দু মানুহে এইদৰে চিকিৎসা শাস্ত্ৰ অধ্যয়ন কৰাটো ভাল বুলি নাভাবিছিল। গোলাপৰ কিন্তু এই বিষয়ত বিলাতলৈ যাবলৈও মন আছিল। সেই সময়ত ভাৰতৰ পৰা বিদেশৰ বহুত ঠাইলৈ জাহাজেৰে বনুৱা নিছিল। এই জাহাজ বিলাকত একোজন চিকিৎসকো গৈছিল। গোলাপেও এনে দৰে এখন জাহাজত দক্ষিণ আমেৰিকাৰ ত্ৰিনিদাদলৈ গ'ল। জাহাজত যাওঁতে বনুৱাসকল বিশেষ অসুখ অশান্তি নোহোৱাকৈ যাব পৰাত, জাহাজৰ গিৰিহঁতে বৰ সন্তোষ পালে। তাৰ কাৰণে বনুৱাৰ মালিক জনে গোলাপ বেজবৰুৱাক ভালেখিনি টকা পুৰস্কাৰ দিলে। বেজবৰুৱাই এই টকা লৈ গৈ বিলাতত ডাক্তৰী পঢ়িলে। ১৮৮৫ চনত এডিনবৰা আৰু গ্লাছগোৰ পৰা ডাক্তৰৰ উচ্চ উপাধি লৈ আকৌ দক্ষিণ আমেৰিকালৈ আহে। তাৰ পৰা তেওঁ ব্ৰিটিছৰ অধীনত থকা দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ গায়েনা বোলা ৰাজ্যৰ নাদ নামে জিলাৰ 'চিভিল চাৰ্জ' বা জিলাৰ মুখ্য চিকিৎসক হয়গৈ। তাত তেওঁ মাহে নশ টকাকৈ দৰ্শনা পাইছিল। দেশ পৰাধীন হৈ থাকোতেই, আমাৰ লগৰে অসমীয়া মানুহ গোলাপ বেজবৰুৱাই তেতিয়া ভাবিব নোৱাৰা বিষয়-বাব লৈ সাত সাগৰ তেৰ নৈৰ সিপাৰৰ দেশত সুখ্যাতি অৰ্জন কৰিছিল।

তালৈ চাই এতিয়া স্বাধীন যুগত অসমীয়া ডেকাই কৰিব নোৱাৰা
কাম কি আছে! গোটেই পৃথিবীখনেই আমাৰ কৰ্মৰ থলী।
নিজৰ ঘৰখনতে সোমাই থকা উচিত নহয়।

বেজবৰুৱাই কামৰ পৰা ছুটী লৈ এবাৰ দেশৰ পৰা গ'লহি।
১৮৯৬ চনত তেওঁ বিদেশৰ পৰা একেবাৰে ঘূৰি আহে।
১৮৯৮ চনত কলিকতাত প্লেগ মহামাৰী হৈ বহুত মানুহ মৰে।
চৰ্কাৰে গোলাপ বেজবৰুৱাক মাতি আনি তাত বিশেষ চিকিৎসক
নিয়োগ কৰে। ইতিমধ্যে তেওঁক ডিব্ৰুগড়ৰ মেডিকেল স্কুলৰ
অধ্যক্ষ বাব লবলৈ সেই সময়ৰ অসমৰ 'চিফ কমিচনাৰ' চাৰ
হেন্ৰি কটনে মাতি পঠায়। কিন্তু তেওঁ কলিকতা এৰি নগ'ল।
ইয়াৰ পিছত তেওঁ হাওৰাৰ মুখ্য চিকিৎসক ৰূপে কাম কৰি
থাকে। তাতে ১৯০৭ চনত তেওঁ পৰলোক প্ৰাপ্ত হয়। তেওঁ
কলিকতা আৰু হাওৰাত যথেষ্ট খ্যাতি লাভ কৰিছিল।

এই প্ৰসঙ্গত আমি দুজন উদাৰ সাধু পুৰুষৰ নাম উল্লেখ
কৰিব লাগিব। এজন অসমৰ উদাৰমনা সাধু ৰাজপুৰুষ
চাৰ হেন্ৰি কটন আৰু আন জন, অসম মাতৃৰ সৰ্বতো প্ৰকাৰে
উন্নতিৰ কাৰণে আজীৱন চেষ্টা কৰা মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱা।
এই দুজনৰ বিশেষ উদ্যোগত অসমত প্ৰথম কলেজ স্থাপন হয়।
এয়েই আধুনিক যুগত অসমত সৰ্ব প্ৰথমে উচ্চ শিক্ষাৰ পোহৰ-
বিলাওতা 'গুৱাহাটী কটন কলেজ'। অসমৰ, বিদেশী হলেও,
জনপ্ৰিয় শাসক হেন্ৰি কটনৰ সৌৱৰণী স্তম্ভ। এইজন সাধু-
পুৰুষেই, অসমীয়া মানুহ আৰু অসমীয়া জাতিৰ উপকাৰৰ
কাৰণেই গোলাপ বেজবৰুৱাকো নিজৰ ঠাইলৈ চপাই আনিবলৈ
চেষ্টা কৰিছিল।

ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱাৰ পুত্ৰ সকলোটিয়েই বিশিষ্ট
গুণী পুৰুষ। ব্ৰজনাথ, জগন্নাথ, বিষ্ণুনাথ আয়ুৰ্বেদ শাস্ত্ৰত
পাৰ্গত। ৰাম, লক্ষ্মণ দুইজনেই বিখ্যাত কবিৰাজ হৈছিল। তেওঁ
বিলাকৰ কম বয়সতে পৰলোক হ'ল। জয় বেজবৰুৱাই ডিগবৈত

কাৰবাৰ কৰিছিল। জগন্নাথ বেজবৰুৱা বিশিষ্ট আয়ুৰ্বেদ শাস্ত্ৰৰ
পণ্ডিত আছিল যদিও গড়কাপটানি বিভাগত কাম কৰি দুকুৰি
বছৰ 'পেন্সন' ভোগ কৰিছিল। তেওঁ পৌৰসভাৰ সভাপতি
হৈ অনেক ৰাজহুৱা কামৰ আগ ভাগ লৈছিল। চৰ্কাৰে তেওঁক
ৰায় চাহাব উপাধি দিছিল। গোপাল বেজবৰুৱাৰ দেৱগাৱঁত
মৌজাদাৰ হৈ থাকোঁতেই অকাল মৃত্যু হয়। হৰিনাথে
ককায়েক লক্ষ্মীনাথৰ সৈতে সম্বলপুৰ, কলিকতা আদিত
থাকি কাঠৰ ব্যৱসায় কৰে। তাৰ পৰা অসমলৈ ঘূৰি আহে।
অসমতে তেওঁৰ মৃত্যু হয়। বিনন্দ বেজবৰুৱাই শিৱসাগৰৰ
কাছাৰীত চৰ্কাৰী কাম কৰি বহুত দিন পেন্সন ভোগ কৰে। তেওঁৰ
দুজন পুত্ৰ। প্ৰথম জন অসহযোগ আন্দোলনৰ বিশিষ্ট কৰ্মী দেশ-
সেৱক আৰু বিধান সভাৰ প্ৰাক্তন সভ্য শ্ৰীআনন্দ চন্দ্ৰ বেজবৰুৱা।
তেখেত শিৱসাগৰৰ আইন-ব্যৱসায়ী। তেখেতেও ভালেমান
ৰাজহুৱা কামৰ ভাৰ লৈ আছে। দ্বিতীয় পুত্ৰ স্বনামধন্য
ডেকা বেজ মাধৱ বেজবৰুৱা। তেওঁ লক্ষ্মীনাথে এৰি থৈ যোৱা
সাহিত্য চৰ্চাৰ কাম হাতত লৈছিল। বিশেষকৈ গুৱাহাটী
বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰাত দেশ প্ৰিয় মুখ্যমন্ত্ৰী গোপীনাথ বৰদলৈ,
শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক আৰু সৰৱৰহী পুৰুষ শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী
আদিৰ সৌহাত স্বৰূপ আছিল। অক্লান্ত কৰ্মী মাধৱ বেজবৰুৱাৰ
বিশ্ববিদ্যালয় পতাৰ উদ্যম দেখা সকলে পাহৰিব নোৱাৰে।
তেওঁৰ অকাল মৃত্যু অসমৰ অপূৰণীয় ক্ষতি। এই প্ৰসঙ্গতে
বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আন এজন নীৰৱ অথচ অক্লান্ত কৰ্মী পণ্ডিত
তুলসী নাৰায়ণ শৰ্ম্মাৰ নাম সোঁৱৰাটোও আমাৰ নিতান্ত উচিত।
এই ক্ষীণ শৰীৰৰ তীক্ষ্ণ বুদ্ধিৰ মানুহ জনকো আমি অকালতে
হেৰুৱালো।

আমি লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ কথা ক'ব খুজিছো। ওপৰত
যিটো অভিজাত তথাপি সাধাৰণ পৰিয়ালৰ বৰ্ণনা দিয়া হ'ল
তাৰ মাজতেই লক্ষ্মীনাথ ডাঙৰ দীঘল হ'ল। তেওঁ নিজে লিখা

এটি প্ৰৱন্ধত কোৱা দৰে, তেওঁৰ সময়টোও প্ৰায় 'হিৰণ্যকশিপু বধৰ সময়'। দিনো নহয় ৰাতিও নহয়। স্বাধীন অসমৰ বেলি মাৰ গৈছে, পৰাধীনতাৰ ক'লা একাৰে ক্ৰমে অসম দেশ ছাটি ধৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে, এই সময়ৰে লোক ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা। তেওঁৰে তেৰ জন পুত্ৰ এজন লক্ষ্মীনাথ। ডাঙৰো নহয়, সৰুও নহয়, মাজৰেই। দেউতাকৰ উপৰিও জ্যেষ্ঠ ভ্ৰাতৃ সকলৰ তত্ত্বাবধানত আৰু শিক্ষা দীক্ষাত তেওঁ পৰিপুষ্ট হৈছিল। তেওঁৰ পিছৰ তিনিজন তেওঁতকৈ কিমান সৰু আৰু তেওঁবিলাকৰ ওপৰত লক্ষ্মীনাথে ককায়েকৰ কৰ্ত্ত্ব চলাব পৰা হৈছিল নে নাই আমি ক'ব নোৱাৰো। কিন্তু পৰিণত বয়সত হৰিনাথ তেওঁৰ লগৰীয়া হৈছিল।

সেই জনেই আমাৰ বেজবৰুৱা

ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱাৰ পুত্ৰসকলৰ ভিতৰৰ পৰা যি জন লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাক বাছি উলিয়াব খুজিছো তেওঁৰ বিষয়ে অন্য কথা কোৱাৰ আগতে থাকতে চিনাকি দিবলৈ বিশেষ ক'ব নালাগে। আমি যিটো সঙ্গীত সকলোৱেই অসমীয়াৰ জাতীয় সঙ্গীত বুলি গ্ৰহণ কৰিছো, সেই সঙ্গীতৰ লিখকেই আমাৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। তেওঁৰ অন্তৰখন প্ৰতিজন দেশ প্ৰেমিক অসমীয়া মানুহৰ লগত মিলি গৈছিল। সেইহে তেওঁৰ অন্তৰৰো অন্তৰৰ পৰা ওলোৱা গীতটোৱেই প্ৰতি জন অসমীয়া দেশ প্ৰেমিকৰ অন্তৰত প্ৰৱেশ কৰিব পাৰিছে। অসমত ধন মান বিদ্যা বুদ্ধি সকলোতে অগ্ৰগণী বেজবৰুৱা বহুত আছে। আমি তেওঁবিলাকক শ্ৰদ্ধা আৰু সন্মান কৰো। কিন্তু বেজবৰুৱা লক্ষ্মীনাথক আমি কি কৰো ক'বই নোৱাৰো। তেওঁৰ প্ৰতি আমাৰ শ্ৰদ্ধা ভক্তি মৰম সন্মান বহুত। চুম্বকে লোহাক টানি নিয়াদি, বস্তিয়ে চগাক ওচৰ চপোৱাদি তেওঁৰ ফালে আমাক টানি নিয়ে। অৱশ্যে বস্তিয়ে চগাক পুৰি পেলোৱাদি

তেওঁ কাকো নষ্ট নকৰিছিল। লক্ষ্মীনাথে কোনোবা ভালপোৱা লোক এজনৰ বৰ্ণনা দিবলৈ উপায় নাপাই লিখিছিল, 'তুমি মোৰ কিবা কিবি'। এতিয়া লক্ষ্মীনাথো আমাৰ কিবা কিবিহে। আমি বৰ্ণনা কৰিব নোৱাৰো।

লক্ষ্মীনাথে আবেগৰ স্ৰবত গাইছে 'অ মোৰ আপোনাৰ দেশ'। প্ৰতিজন অসমীয়া দেশ প্ৰেমিকে যেন অসংখ্য কামৰ মাজত থাকিও হঠাতে নিজ জন্মভূমিৰ কথা স্মৰণি গাইছে 'অ মোৰ আপোনাৰ দেশ'। এই এঘাৰ কথাতে দেশৰ প্ৰতি অন্তৰত থকা সকলো শ্ৰদ্ধা, ভক্তি, প্ৰেম যেন নিজৰি নিজৰি ওলাই আহিছে। আমাৰ মনলৈ যিখন আপোন দেশৰ ছবি আহিছে, সেইখন দেশ সকলো বকমে চিকুণী, ধুনীয়া, সকলো গুণেৰে ভৰপূৰ। এইখন স্ৰজলা অৰ্থাৎ, যি সময়ত যেনেকৈ জলৰ আৱশ্যক আৰু যেনেকুৱা সুন্দৰ জলকে বিচাৰে তেনে জল আমাৰ দেশত পায়। আমাক গছ গছনিৰ আৱশ্যক। নিয়মীয়া জলৰ কাৰণে প্ৰচুৰ গছ গছনিত প্ৰচুৰ ফল ফলে, এনে ফল বিলাকে আমাৰ জীৱন ধাৰণত সহায় কৰে, আমাৰ জীৱন বস্তিৰ এইবিলাকেই তেলৰ নিচিনা বস্তু। এইবিলাক পোৱাৰ কাৰণেই আৰু এইবিলাক দিয়াৰ কাৰণেই আমাৰ দেশখন অতি মৰমৰ। সেইদেখি আমি লক্ষ্মীনাথৰ লগতে গাওঁ 'অ মোৰ মৰমৰ দেশ'। কাৰণ, আমিও সেই সকলোবোৰ গুণৰ কথা বুজি পাইছো। আমি কওঁ 'নিজৰ মাতৈৰে মাতিব পাৰিলে কত যে গোৱাৰ তাত'। নিজৰ ভাষাৰে কথা কলে যিমান বুজাব আৰু বুজিব পাৰো, আনৰ ভাষাৰে তেনেকৈ বুজিব বা বুজাব নোৱাৰো। অন্তৰ উদঙাই ভাবৰ সোঁত মাতৃ ভাষাই বোৱাই লৈ যায়। জীৱনৰ প্ৰথম মাতৃষাৰ আৰু শেষৰ মাতৃষাৰ মাতৃভাষাৰেই। জিভাই চাকি চাই পোৱা সোৱাদ, আৰু ভাষাৰ জৰিয়তে কাণেদি সোমোৱা সোৱাদ দুটা বস্তু। দুইটাই মানুহৰ শৰীৰ পুষ্ট কৰে। সদায় বেয়া কথা

শুনি থকা, সদায় গালি শপনি, নেওচা শাও শুনি থকা মানুহৰ উন্নতি নাই। ভাল তৃপ্তিদায়ক, শৰীৰৰ উপকাৰী বস্তু খাবলৈ নোপোৱা লোকৰো সেই একে গতি। অসমীয়া মানুহে অসমীয়া মাতত সুৰ লয় সকলো পায়। অস্বাভাৱিক ভাৱে বেলেগে পঢ়ি শুনি এই মাত শিকিব নালাগে। বিধতাই মানুহ সৃষ্টি কৰোতেই নিজৰ মাত দি পঠায়। ইয়াত কোনো খোকোজা নাথাকে। ইয়াৰ সুৰ আপোনা-আপুনি ওলায়। এই ভাষাৰে কাণেদি অন্তৰত সোমোৱা সুন্দৰ কথাৰ যি সোৱাদ, সেই সোৱাদৰ তুলনা নাই। সেইহে লক্ষ্মীনাথৰ লগতে আমি গাই ভাল পাওঁ ‘অ মোৰ সুৰীয়া মাত, অ মোৰ সুৰদী মাত’। নিজৰ মাত ভাষাৰ বাহিৰে, নিজৰ জন্ম ভূমিৰ ভাষাৰ বাহিৰে পৃথিৱীৰ সকলো ঠাইতে বিচাৰি ফুৰিলেও এনে মাত বিচাৰি নাপায়। সেইহে আমি লগতে গাওঁ ‘পৃথিৱীৰ ক’তো, বিচাৰি জনমটো নোপোৱা কৰিলেও পাত’।

আমাৰ নিজৰ দেশখন ভাল পাওঁ কিয়? ইয়াৰ বহুত কাৰণ আছে। প্ৰথমতে ই আমাৰ ওপজা ঠাই। আয়ে আমাক চেনেহৰ সৈতে তুলি তালি আনি ডাঙৰ দীঘল কৰে। সংসাৰত আইৰ কোলাই আমাৰ প্ৰথম অৱলম্বন। জন্মভূমি, নিজ দেশ ‘আইৰ কোলাৰো কোলা।’ এনে দেশ চেনেহী নহৈ পাৰেনে? সেইহে লক্ষ্মীনাথে দেশৰ পৰা আতঁৰত থকা কাৰণেই বা দেশত থাকিয়েই মাতৃভূমিৰ সকলো গুণ গৰিমা বুজি সদায় চোৱাৰ উপৰিও আকৌ এবাৰ হেঁপাহ পলোৱাকৈ চাবৰ মন কৰিছে। সেইহে আমি আকৌ কৰিব লগতে গাবলৈ ভাল পাওঁ, ‘অ মোৰ ওপজা ঠাই, অ মোৰ চেনেহী আই, চাই লওঁ এবাৰ মুখনি তোমাৰ, হেঁপাহ মোৰ পলোৱা নাই।’ ভাল বস্তু চাই মানুহৰ হেঁপাহ নপলায়, চকুৰে তৃপ্তিৰ অন্ত কৰিব নোৱাৰে।

সৰল সুন্দৰ ভাষা, আন্তৰিকতাৰে ভৰপূৰ, সহজে মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিব পৰা এই জাতীয় গীতটো আমি সদায়

যিজন মানুহৰ সৈতে গাই আছে সেইজনেই আমাৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। তেওঁ আমাৰ মাজত শাৰীৰিক ভাবে দেখা দি থকা নাই। কিন্তু তেওঁৰ গীতটোৰ লগতে সদায় আমাৰ লগত থিয় হৈ যেন সেই গীতটো আমাৰ লগতে গায়। লক্ষ্মীনাথৰ অশৰীৰী আত্মাই সদায় আমাৰ গতিবিধি চাই আছে। আমাৰ ভাল দেখিলে, আমাৰ মতি বুদ্ধিত কেৰোণ নেদেখিলে তেওঁৰ আত্মাই সন্তোষ পাই আমাক আশীৰ্বাদ দিয়ে। তাৰ বিপৰীত দেখিলে দুখ পায়।

বেজবৰুৱাৰ ল’ৰাকাল

ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা ইংৰাজ চৰকাৰৰ ওখ খাপৰ বিষয়া আছিল। তেওঁ একুৰি সোতৰ বছৰ চৰকাৰী কামকে কৰিছিল। সাধাৰণতে ওখ খাপৰ বিষয়া একে ঠাইতে থাকিবলৈ নাপায়। বেজবৰুৱা ডাঙৰীয়াইও পোৱা নাছিল। তেওঁ ইখনৰ পাছত সিখনকৈ কেবাখন নগৰলৈ বদলি হৈ গৈছিল। শিৱসাগৰৰ পৰা তেওঁ সদৰামিন হৈয়েই নগৰলৈ যায়। নগৰলৈ তি নি বছৰ থকাৰ পিছত বৰপেটালৈ বদলি হয়। সেই সময়ত অহা যোৱা কৰিবলৈ আমাৰ ইয়াত ৰেল, বাচ আদি নাছিল। তাৰ অলপ দিনৰ পিচৰ পৰা ঠাই অনুসৰি ৰেলে জাহাজে যাব পৰা হ’ল। মানুহ অহা যোৱা কৰিবলৈ ‘বাচ’ চলা অলপ দিনহে হৈছে। তেতিয়া নাৱেৰে অহা যোৱা কৰাই বিশেষ সুবিধা আছিল। দীননাথ বেজবৰুৱাই সপৰিবাৰে ডাঙৰ নাৱেৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰই দি নগৰলৈ গৈছিল। এইদৰে যাওঁতে ১৮৬৮ চনৰ লক্ষ্মী পূৰ্ণিমাৰ দিনা বাটতে বেজবৰুৱা লক্ষ্মীনাথৰ জন্ম হয়। লক্ষ্মী পূজাৰ দিনা ওপজাৰ কাৰণে তেওঁৰ নাম হ’ল লক্ষ্মীনাথ। তেওঁ জন্ম হোৱা ঠাই ডোখৰৰ নাম আইতগুৰি। এইদৰে নাৱত গৈ থাকোতে জন্ম হোৱা কাৰণে বেজবৰুৱাই নিজৰ জীৱন সোঁৱৰণত তেওঁ ভূমিষ্ঠ নহৈ ‘নৌকাস্থ’ হৈছিল বুলি খুছতীয়াকৈ

লিখিছে। সেই হক, দীননাথ বেজবৰুৱা বৰপেটাত তিনি বছৰ আছিল। সেই কাৰণে লক্ষ্মীনাথৰ জীৱনৰ প্ৰথম তিনি বছৰ বৰপেটাত গ'ল। অসমীয়া বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ ৰাজধানী বৰপেটাত বেজবৰুৱাই জীৱনৰ প্ৰথম তিনি বছৰ কটাবলৈ পোৱাত, তেওঁৰ অন্তৰত অসমীয়া মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম্মৰ সাঁচ ভালকৈ বহিল। ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱায়ে বৰপেটাত ভক্তসকলৰ লগত মহাপুৰুষীয়া আচাৰ নীতি ধৰ্ম্ম আদি বেছিকৈ চৰ্চা কৰিবলৈ সুবিধা পালে। এই আদৰ্শয়ে ভক্ত লক্ষ্মীনাথক পৰিণত বয়সত বিশেষ উপকাৰ কৰিলে।

বৰপেটাত থকাৰ পিছৰ ছোৱাৰ কথা কিছুমান শিশু বেজবৰুৱাৰ ছঁয়াময়াকৈ মনত আছিল। দেউতাকে সত্ৰ সভা, নামঘৰ, আদিলৈ যাওঁতে, লবাহঁতক প্ৰায়েই লগত লৈ যায়। লক্ষ্মীনাথেও মাক দেউতাকৰ লগত এইদৰে যাবলৈ পায়। বৰপেটাত থাকোঁতে ছঁয়াময়াকৈ মনত থকা কথা গোটাচেৰেকৰ বিষয়ে তেওঁ জীৱন সোঁৱৰণত লিখিছে। তেওঁৰ চাইটা কথা মনত আছিল। এই কিতাপত বৰপেটাৰ বহুত কথা সোমাই আছিল। প্ৰথমতে বৰপেটাত বাৰিষা বছৰি নৈৰ পানীৰ চলে চহৰখন প্ৰায় তল নিয়ায়। এবাৰ তেনেকুৱা চলত তেওঁবিলাকৰ চোতাল খনতো এআঠুৱা পানী হৈছিল। সেই পানীত নামি তেওঁ তেওঁৰ লগৰীয়া ভাগিনিয়েক আৰু ককাইদেউৱেক সকলৰ সৈতে ওৰে দিনটো খেদখেদাই আছিল। গধূলি কাছাৰিৰ পৰা আহি দেউতাকে পানীত খেদখেদোৱা কথা শুনি সকলোটিকে চেকনিৰে কোবাইছিল। ল'ৰাসকলৰ ওপৰত দেউতাকৰ শাসন ভালকৈয়ে আছিল। সেইহে এই ডাঙৰ পৰিয়ালটোৰ ল'ৰাবোৰ সকলো বকমে আগবঢ়া হ'ব পাৰিলে। পৰিণত বয়সতো সকলোটিয়েই বংশৰ মৰ্য্যদা ৰক্ষা কৰি আছিল।

দ্বিতীয়তে তেনেকুৱা কালত দেউতাকৰ সৈতে তেওঁ পানীত নাৱেৰে ফুৰিবলৈ গৈছিল। যাওঁতে বনৰীয়া ম'হবোৰ সাতুৰি

যোৱা দেখিছিল। দুবৈৰ পৰা ম'হৰ শিংবোৰহে মাথোন চকুত পৰিছিল। তৃতীয়তে, সাধাৰণতে তেওঁবিলাক দেউতাকৰ সৈতে বৰপেটাৰ কীৰ্ত্তন ঘৰলৈ যায়। কীৰ্ত্তন ঘৰত দেখা বৰখুটা, বৰগছা আৰু কাঠি অৰ্থাৎ বহল পিৰালিৰ কথা মনত পৰে। কাঠিত বহি ভকতনী সকলে নাম গোৱাও দেখিছিল। চতুৰ্থতে, সত্ৰৰ হাটীত অৰ্থাৎ শাৰী পাতি সজা বহা বা ঘৰলৈ গৈছিল। তাৰে এটা বহাৰ নাম বৰবহা। সেই বৰবহাতে এদিন দেউতাকহঁতৰ সৈতে সোমাইছিল। বৰবহাৰ আতৈয়ে হাতীখুজীয়া বাটত, ম'হৰ এঠা দৈ গাখীৰ আৰু এখামোছা গুড়েৰে সৈতে সুন্দৰকৈ কোমল চাউলৰ জলপান দিলে আৰু লক্ষ্মীনাথহঁতে বৰ তৃপ্তিৰে খালে।

বৰপেটাত তিনি বছৰ থকাৰ পিছত আৰু লগে লগে লক্ষ্মীনাথৰো তিনি বছৰ বয়স পূৰ হওঁতে ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা বৰপেটাৰ পৰা তেজপুৰলৈ বদলি হৈ আহে। লক্ষ্মীনাথে ক'বৰ দৰে, ডাঙৰীয়াৰ ছাঁ বোৰো অৰ্থাৎ পৰিয়ালৰ মানুহ বোৰো তেওঁৰ লগে লগে তেজপুৰলৈ বদলি হ'ল। চাৰি বছৰত ভৰি দিয়া বেজবৰুৱাই বৰপেটাতকৈ তেজপুৰৰ কথা বেছিকৈ ক'ব পৰা হ'ল। তেজপুৰত প্ৰথমতে তেওঁবিলাক ক'ত কাৰ ঘৰত আছিল মনত নপৰে। কিন্তু তেজপুৰৰ আশে পাশে থকা ওখ-চাপৰ টিলাবোৰ আৰু ৰঙা সৰু-ডাঙৰ আলিবোৰ দেখি মনতে বৰ আনন্দ পাইছিল। তেওঁবিলাকে য'ত ঘৰ লৈছিল, তাৰ কাষতে ঠাই এডোখৰত সুগন্ধি ফুলেৰে ভৰি থকা এখন ফুলনি আৰু কেতবোৰ চেপাই তিতাৰ গছ আছিল। দেউতাকৰ সৈতে তেওঁবিলাক নিকামুল সত্ৰলৈ গৈছিল। এই নিকামুল সত্ৰৰ বিশেষত্ব আছে। এই নিকামুল সত্ৰৰ বৰ্ত্তমান গোস্বামী শ্ৰীগহন চন্দ্ৰ গোস্বামী অসমৰ এজন প্ৰবীণ দেশ কন্ঠী, সাহিত্য সেৱী, স্বধৰ্ম্ম পৰায়ণ, আগৰণুৱা লোক। তেজপুৰৰ ওচৰত এখন কমাৰ গাওঁ আছিল। এই গাৱঁৰ মানুহ সততে বেজবৰুৱাসকলৰ

ঘৰলৈ আহিছিল। তেওঁবিলাকে বেজবৰুৱাৰ ঘৰৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে উমলিবলৈ জুনুকা ভুৰুকা আদি আনি দিছিল। তেজপুৰতে লক্ষ্মীনাথৰ ভায়েক লক্ষ্মণৰ জন্ম হৈছিল। তেজপুৰীয়া কথাৰ ভিতৰত লক্ষ্মীনাথৰ হেৰাপোৱা ককা এজনৰ কথা মন কৰিব লগীয়া। এইজন ককাৰ বিষয়ে অলপ বেলেগে লিখিলেহে ভাল হ'ব। যেই হ'ক, তেজপুৰতে ধেমালি কৰিবলৈ জুনুকা ভুৰুকা লৈ লক্ষ্মীনাথে পৰিণত বয়ষত তেওঁৰ কলমৰ মুখেদি ওলোৱা 'জুনুকা' দি অসমীয়া ল'ৰা-ছোৱালীক আনন্দ দিব পাৰিলে। ধুনীয়া তেজপুৰ নগৰৰ শোভাই লক্ষ্মীনাথৰ মনত যেন কৰিব ভাব সন্মাই দিয়ে। ভবিষ্যতে ফুলিব লগীয়া কবিতাৰ ফুলপাহৰ কলি যেন তেতিয়াই পেলাবলৈ আৰম্ভ কৰে।

বৰপেটা আৰু তেজপুৰত লক্ষ্মীনাথৰ ল'ৰাকালৰ আগছোৱা অতিবাহিত হ'ল। লক্ষীমপুৰলৈ অহাৰ লগে লগে মাজ ছোৱা আৰম্ভ হ'ল। তেজপুৰৰ পৰা ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা লক্ষীমপুৰলৈ বদলি হৈ আহে। আগৰ দৰেই পৰিয়ালৰ সকলোটি লগে লগে লক্ষীমপুৰ পায়হি। এইবাৰ লগত অহা সকলৰ ভিতৰত বেজবৰুৱা-ল'ৰাইতৰ অবৈতনিক অভিভাৱক ৰবি ককাৰ নাম বিশেষ উল্লেখ-যোগ্য। তেখেতৰ বেজবৰুৱা পৰিয়ালটোৰ লগত সম্বন্ধটো তেজপুৰতেই যেন ভৰপূৰ হৈ পৰে। লক্ষীমপুৰতে তেওঁবিলাক প্ৰথমতে আহি কাৰ ঘৰত ক'ত সোমাইছিলহি লক্ষ্মীনাথৰ মনত নপৰে। কিন্তু অহা দহ-বাৰ দিনৰ ভিতৰতে টোল, চাপ, টাটী, চকোৱাৰে পৰিপাতিকৈ সজোৱা আহল বহল ন ঘৰ এখনত সোমালেহি। ন ঘৰ ল'ৰাৰ দিনা চলিত ৰীতি মতে, নামপ্ৰসঙ্গ, পূজা সেৱাৰে হোৱা উৎসৱটোৰ কথা লক্ষ্মীনাথে পাহৰা নাছিল। আগলৈ হ'ব লগীয়া সাহিত্যৰথী বেজবৰুৱাৰ সাহিত্যৰ মোচাকৰ বস এটোপ দোটোপকৈ যেন সকলো ফালৰ পৰা সকলো বিষয়তে আহিবলৈ ধৰিলে। ক্ৰমে গঢ় লৈ অহা মনটোৱে, অন্তৰত বসাল বস্তু সন্মাই ল'ৰা পৰাকৈ, বেজবৰুৱা

পৰিয়ালৰ পৰিবেশে আৰু নানা কাৰণে সুবিধা দিলে।

লক্ষীমপুৰৰ বেজবৰুৱাৰ টোলৰ ওচৰতে এজন সোণাৰিৰ ঘৰ আছিল। সোণাৰি জনৰ নাম সিদ্ধেশ্বৰ। তেওঁক সকলোৱে সিধাই সোণাৰি বুলি মাতিছিল। বেজবৰুৱাৰ লৰাইতে সুবিধা পালেই সিধাই সোণাৰিৰ ঘৰলৈ যায়। সোণাৰি-শালত লৰাইতে একান্তমনে সোণৰ কাম কৰা চাই থাকে। ফোছ ফোছ কৰি থকা ছাগলী চালৰ ভাটীৰে মহীত দিয়া সোণ ৰূপ গলাই বিবিধ অলঙ্কাৰ কৰা বেজবৰুৱা লৰাইতৰ বৰ আমোদৰ কথা। তেওঁবিলাকে নিজে ভাটীত হাত লগাই সোণাৰিক অলঙ্কাৰ কৰাত সহায় কৰি আৰু আনন্দ পাইছিল। লক্ষ্মীনাথৰ মাকৰ কাৰণে দেউতাকে সোণাৰিক গঢ়িবলৈ দিয়া খাৰু জোৰ আদিৰ পৰা অন্তলৈকে কেনেকৈ গঢ়ে লৰাইতে বৰ আগ্ৰহেৰে চাই আছিল। সিধাই সোণাৰিৰ সোণাৰি-গঢ়ী দীপলিপ ছোৱালী এজনী আছিল। তাইৰ নাম জয়া। এই প্ৰতিমা যেন জয়া বেজবৰুৱা লৰাইতৰ ধেমালিৰ লগৰীয়া আছিল। এই ছোৱালীজনী যেন সিধায়ে মনৰ জোখাই ধুনীয়া কৰি সোণাৰি শালতে গঢ়ি লৈছিল।

লক্ষীমপুৰত দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মা নামৰ আমোলা এজন বেজবৰুৱাৰ ওচৰ চুবুৰীয়া আছিল। বেজবৰুৱা লৰাইত এই আমোলাজনৰ ঘৰলৈ সততে অহাযোৱা কৰে। শৰ্ম্মাই ঘৰত বছৰি দুৰ্গাপূজা পাতে। তেওঁ নিজৰ ঘৰৰ পূজাৰ প্ৰতিমা নিজেই সাজে। তেওঁ নিজে খনিকৰ। প্ৰতিমা সজা দিনৰ পৰা শেষলৈকে লক্ষ্মীনাথে অতি উৎসাহেৰে বোকা খছা, জুমুঠি বন্ধা আদি কাৰ্য্যত সহায় কৰিছিল। তেওঁ ইয়াৰ লগতে তেওঁৰ মনৰ ভাববোৰো যেন খছি আৰু বাছি পেলাইছিল, আৰু তাৰেই যেন মনতে অপৰূপ মায়াপূৰী ৰচনা কৰিছিল। এই কথা ভাবিলে তেওঁৰ শৰীৰ ৰোমাঞ্চিত হয় বুলি নিজেই লিখি লৈ গৈছে। তেওঁ ভাবিছিল, দুৰ্গেশ্বৰতকৈও বৰ ডাঙৰ খনিকৰ ঈশ্বৰে তেওঁবিলাকক এইদৰে

সাজি পৃথিবীত উমলিবলৈ পঠিয়াইছে। এদিন বেলি পৰিবৰ সময়ত আকাশখন যেতিয়া চিত্ৰ বিচিত্ৰ বঙেৰে ধুনীয়া হৈ পৰিছিল, তেতিয়া লক্ষ্মীনাথে হেঙুল হাইতাল বিলাক ক'ত পায় বুলি দুৰ্গেশ্বৰ ককাইদেৱেকক সুধিলে। বেজবৰুৱা লবাহঁতে দুৰ্গেশ্বৰক ককাইদেউ বুলি মাতিছিল। 'সোঁ তাৰ পৰা আনিছো' বুলি শৰ্ম্মাই বিবিধ বঙেৰে সুশোভিত আকাশখনলৈ আঙুলিয়াই দেখুৱালে। তেনেকুৱা চপৰাচেৰেক বং তেওঁবিলাককো আনি দিবলৈ লক্ষ্মীনাথে শৰ্ম্মাক খাটিলে। শৰ্ম্মাই গোসানী পূজাৰ সময়তহে সেইবোৰ বং আনিব পাৰি বুলি কৈ, পাৰিলে কেতিয়াবা চপৰাচেৰেক আনি দিব বুলি আশা দিলে। কিন্তু এই আশা আৰু ফলৱতী নহল। শৰ্ম্মাই নিজে নানিলে; আনক হেনো আকাশী দেৱতাই বং আনিবলৈ নিদিয়ে। শৰ্ম্মাৰ আকাশলৈ গৈ বং অনাৰ সুবিধা নহল।

যেইহক, আকাশৰ পৰা বং চপৰা চেৰেক আনি দিব নোৱাৰিলে যদিও দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মাই তেওঁৰ প্ৰতিমা সজাত লক্ষ্মীনাথে সহায় কৰাৰ বাবে এটা মাটিৰ সূতুলি সাজি দিলে। এই সূতুলিৰ লগত ৰবি ককাৰ বিশেষ সম্বন্ধ আছে, গতিকে ৰবি ককাৰ কথাৰ লগত এই সূতুলিৰ কথাবোৰ হ'ব।

ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা লক্ষীমপুৰত থাকোতে, অসমৰ অন্যতম সাহিত্যৰথী পৰম শ্ৰদ্ধা-ভাজন পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ পিতৃদেৱেক ঘিণা ৰাম বৰুৱাৰ সৈতে তেখেতৰ পৰম বন্ধুত্ব আৰু সুহৃদ ভাব গঢ়ি উঠিছিল। পদ্মনাথ লক্ষ্মীনাথতকৈ সৰু থকাৰ গতিকে লক্ষীমপুৰত তেওঁবিলাকৰ ঘনিষ্ঠ সম্বন্ধ ঘটি নুঠিল। যেইহক এই দুইজনেই সময়ত অসম মাতৃৰ সাহিত্য কাননত বহুত পদুম ফুল ফুলালে আৰু ভৰালত বহুত লখিমী চপালে। পদ্মনাথৰ ককায়েক মোহন চন্দ্ৰৰ লগত লক্ষ্মীনাথৰ বন্ধুত্ব ঘটে। তেওঁবিলাক দুয়ো সমনীয়া আছিল। এই দুই পৰিয়ালৰ ল'ৰা একেলগ হৈ বৰশী হলে বাইছিল। বৰশী বোৱাত ডাঙৰ সৰু সকলো গোট খাই এটা দল হৈ পৰিছিল।

লক্ষীমপুৰৰ পৰা দীননাথ বেজবৰুৱা গুৱাহাটীলৈ বদলি হৈ আহে। গুৱাহাটীয়েই তেওঁৰ বিষয়ববীয়া জীৱনৰ শেষ ঠাই। ১৮৭৬ চনত তেওঁ কামৰ পৰা অৱসৰ পাই 'পেন্সন' লৈ শিৱসাগৰৰ ঘৰলৈ আহে। তেওঁ শিৱসাগৰৰ নিজৰ ঘৰত থাকি একুৰি দুবছৰ 'পেন্সন' ভোগ কৰে। তাতে ১৮৯৫ চনত, এতিয়াৰ পৰা প্ৰায় তিনিকুৰি তেৰ বছৰত তেওঁৰ পৰলোক হয়।

লক্ষ্মীনাথ ল'ৰাকালত সাধাৰণ অসমীয়া অভিজাত বংশৰ ল'ৰাৰ দৰেই ডাঙৰ দীঘল হৈছিল। দেউতাকৰ শাসন যথেষ্ট আছিল। সেই শাসনৰ উঁড়িতে বা স্বভাৱতে লক্ষ্মীনাথহঁতে ল'ৰাকালৰ পৰাই, বংশৰ মানমৰ্য্যদা ৰখাই, নিয়মকাৰণ মানি চলিবলৈ শিকিছিল। অবশ্যে সৰ্বসাধাৰণ লোকৰ পৰা বৰ আঁতৰ হৈ নগৈছিল। আগতে কোৱা হৈছে, লক্ষ্মীনাথহঁতৰ বৰশী বোৱাটো বৰ আমোদৰ কথা আছিল। সেইকাৰণে তেওঁবিলাকে আনলোকৰ দৰেই আমৰলি, কদোঁ, বৰল আদিৰ বাহ বিচাৰি টোপ লৈছিল। কাৰ ঘৰৰ পানী-পাছত বৰলৰ বাহ ওলমি থাকে তাক জানিছিল। সমনীয়া ল'ৰাৰ লগত নানা ৰকমৰ অসমীয়া খেল ধেমালি কৰি ফুৰিছিল। ব'হাগৰ বিহু, মাঘৰ বিহু, কাতি বিহু আৰু আন আন উৎসৱৰ সময়ত সাধাৰণতে সকলো অসমীয়া ল'ৰাই কৰা কামবোৰ তেওঁবিলাকে বৰ উৎসাহেৰে কৰিছিল। ভৰ বাৰিষাও বংপুৰ নগৰৰ সাতসৰি স্বৰূপ দিখৌ নৈত তেওঁবিলাকে সাতুৰি নাদুৰি বং পাইছিল। সাতোৰৰ প্ৰতিযোগিতাত লক্ষ্মীনাথে আনক চেৰ পেলাইছিল। তেওঁ বেলেগ বেলেগ অসমীয়া নামৰ সকলো সাতোৰ জানিছিল। ঘৰত সময় অনুসৰি ধৰ্ম্ম চৰ্চাও হৈছিল। সত্ৰৰ ভকতসকল আহি শিৱসাগৰৰ বেজবৰুৱাৰ ঘৰতেই প্ৰায় থাকেহি। ডাঙৰীয়াৰ লগতে বেজবৰুৱাৰ ল'ৰা হঁতেই আগ্ৰহেৰে আৰু সন্তোষেৰে অতিথিসকলৰ আল-পৈচান ধৰে। দেউতাকৰ সৈতে ভকতসকলে শাস্ত্ৰ আলোচনা কৰোতে লক্ষ্মীনাথে একান্ত মনেৰে আৰু বৰ আগ্ৰহেৰে শুনি

থাকে। আজিকালিৰ ধনী মানুহৰ ল'ৰাই সাতোৰ, পুৰুষোচিত খেল ধেমালি কৰা, ঘৰত কৰিব লগীয়া কাম কৰা, শাস্ত্ৰৰ আলোচনা আদি শুনা সকলো আৱশ্যকীয় কথাৰ পৰা যেন আঁতৰি গৈছে। ইয়াৰ ফল ভাল হোৱা নাই। এইবোৰ সৰুৰে পৰা অভ্যাস নকৰা কাৰণে আমি বহুত কোমোৰাব নিচিনা হৈ পৰিছো, আমাৰ যেন হাত ভৰি আদি একোৱেই নাই। সেইকাৰণে লোকৰ ওপৰত সকলো কথাতে নিৰ্ভৰ কৰাটো আমাৰ ৰীতি হৈ পৰিছে। বেজবৰুৱাই ত ল'ৰাকালৰ পৰা এইবোৰত পাকৈত হৈ পৰাত, পৰিণত বয়সত তেওঁবিলাক নিজে নিজে চলাত অসুবিধা নাপাইছিল।

বৰি ককা

আমি আগতে দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা আৰু সিদ্ধেশ্বৰ সোণাৰিৰ কথা বেজবৰুৱাৰ ল'ৰা কালৰ প্ৰসঙ্গত কৈ আহিছো। বৰি ককাৰ নামো উল্লেখ কৰা হৈছে। কিন্তু বেজবৰুৱা পৰিয়ালৰ লগতে থকা এই মানুহ জনক বেলেগে চিনাকি কৰি দিলে পাঠক সকলে নিশ্চয় ভাল পাব। বৰি ককা সেই সময়ৰ বেজবৰুৱা পৰিয়ালৰ এবিধ নোৱাৰা অংশ। ককা, বেজবৰুৱা ল'ৰাই তৰ বখীয়া, লগৰীয়া আৰু ধেমালি ধুমুলা আদিত সীমা চেৰাই যাবলৈ নিদিয়া এনাজৰী।

বৰি ককাৰ পুৰা নাম বৰিনাথ মজিন্দাৰ বৰুৱা। ঘৰ যোৰ-হাটৰ পকামুৰাত। লক্ষ্মীনাথৰ সঁচাকৈয়ে ককা নোহোৱাও নহয়। অৱশ্যে সম্বন্ধত অলপ দূৰ। বিচাৰি উলিয়াব লগীয়া বিষয়। লক্ষ্মীনাথে বৰি ককাৰ ভালেখিনি কথা তেওঁৰ জীৱন সোঁৱৰণতেই লিখি থৈ গৈছে। আমি নিলিখি কেনেকৈ পাবো? লক্ষ্মীনাথহঁতৰ তেজপুৰীয়া আৰু লখীমপুৰীয়া জীৱনৰ ভিতৰত এই ককাৰ কথা বিশেষকৈ মন কৰিব লগীয়া। তেজপুৰতেই বৰি ককা বেজবৰুৱা বালক সকলৰ অনেক কথাৰ কেন্দ্ৰ হৈ

পৰিছিল। বৰি ককা তেওঁবিলাকৰ ককা, কিন্তু বুঢ়া ককা নহয়। ককা বুলিলেই আমাৰ বুঢ়া বুঢ়া লাগে। সেই সময়ত তেওঁৰ বয়স পয়ত্ৰিশৰ কম নহয় আৰু চল্লিশৰ বেছি নহয় অৰ্থাৎ ককা পৈণত হোৱা ডেকা। তেতিয়া তেওঁ বিবাহিতা নাছিল। সেইকাৰণে বেজবৰুৱা হঁতৰ সেই ফালৰ বুঢ়ী আই গৰাকীৰ ঠাই শূন্য হৈ পৰি আছিল।

এইদৰে বৰি ককা বেজবৰুৱা বালক বৃন্দৰ ডেকা ককা। কিন্তু নাতিয়েকহঁতে তেওঁক বুঢ়া ককা পাতিবলৈ যত্ন নকৰাকৈ নাছিল। সুবিধা পালেই তেওঁবিলাকে ককাকক জোকাবলৈ নাপাহৰিছিল। এদিন নাতি বালক বৃন্দই তেওঁৰ মূৰত দুডাল কি এডাল পকা চুলি আবিষ্কাৰ কৰি মহা ছলস্থূল লগাই দিলে। চুলি পালেই সকলোৱে একে জাপেই তেওঁৰ কাষৰ পৰা দল বান্ধি দূৰলৈ গ'ল আৰু তাৰ পৰা হাত চাপৰি বাই গাবলৈ ধৰিলে, “ককা বুঢ়া হল, বুঢ়া চুৱা হল।” ককাকে তুৰন্তে নাতিয়েক হঁতৰ হতুৱাই সেই অকাল কুস্মাণ্ড পকা চুলি উষলাই তাৰ নাম নাইকিয়া কৰিলে। যদিও এইদৰে পকা চুলি নিশ্চূল হ'ল, তথাপি নাতিয়েকহঁতে এই কথা নাপাহৰিলে। কোনোবা নিনাও কবি এজনে বচনা কৰা ফকৰা এটা গাই ল'ৰা বেজবৰুৱা-হঁতে ককাকক সদায় জোকায়। ককাকৰ মূৰত অকস্মাৎ এই পকা চুলি আবিৰ্ভাৱ হোৱা কথা চাৰিও পিনে প্ৰচাৰ হ'ল। সেই কথাটোকে আকৌ এজন নিনাও কবিয়ে পাই বৰিনাথক জোকাবৰ নিমিত্তে এটা নতুন ফকৰা বচনা কৰি ল'ৰাহঁতক উপহাৰ দিলে। ল'ৰাহঁতে ফকৰা গাই ককাকৰ খং তোলা বৰ আনন্দৰ কথা আছিল। সেইদেখি তেওঁবিলাকে ককাকৰ খং তোলাইহে এৰিছিল। খং উঠিলে ককাই ল'ৰাহঁতলৈ খেদা ধৰে আৰু ল'ৰাহঁত দূৰলৈ পলাই পত্ৰং দি গিজ্জনি মাৰি হাঁহি হাত চাপৰি বজায়। এই কাৰ্য্য আৰু দৃশ্য ল'ৰাহঁতৰ বৰ উপাদেয় আছিল। আমি সেই সময়ত থকা হলে বৰি

ককাক সান্না দি তলত দিয়া গীতটো গাই শুনালো-
হেতেন ।

“দুডালি চুলি পকা তাৰেই ভাবনা ককা
নেৰিবা নাৰব বঠা তুল বুল বুল বুল ।
বেলি তৰা জোন বুঢ়া নহয় কোন” ইত্যাদি ।

দেউতাকতকৈও সৰু এই ককাকক বেজবৰুৱা বালক
সকলে ভালো পাইছিল ভয়ো কৰিছিল । ভয় কৰিছিল, কাৰণ,
লৰাহঁতে দেউতাকৰ অনুপস্থিতিত ককা দুঠালি বিলাক ককাই
দেউতাক কাছাৰীৰ পৰা আহিলে কৈ দিছিল । বেজবৰুৱা
ডাঙৰীয়া কাছাৰীলৈ ওলাই গলেই লৰাহঁতৰ বাম ৰাজ্য ।
এবাহ ল'ৰাই দিনৰ দিনটো হাঁহি থিকিন্দালি মাৰি ছট্‌কটাই
লৰি চাপলি ফুৰাটো স্বাভাৱিক । তাতে দেউতাকৰ অলপ বেছি
শাসন থকা বেজবৰুৱা লৰাহঁতৰ অলপ বেছি হলেও কম নহয় ।
থিকিন্দালি চৰিলেই “ব ডাঙৰীয়া আহিলে কৈ দিম । ”
বুলি ককাই হুমিয়ায় । কেতিয়াবা ল'ৰাহঁতে ককাৰ এই গুৰু
গম্ভীৰ গৰ্জ্জন নুশুনাব ভাও ধৰি ধেমালিৰ মাত্ৰা চৰাই দিয়ে
আৰু কেতিয়াবা ককাই ডাঙৰীয়াক কৈ দিয়া আগন্তুক
বিপদৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈ অনেক ৰকমৰ চেষ্টা কৰে । ককাই
দুপৰীয়া শোওতে গা পিটিকি দিয়া নাইবা ঘামচি ভাঙি দিয়া
আদিয়েই তেওঁক শান্ত কৰিবৰ উপায় ।

সাধাৰণতে অসমীয়া ডাঙৰীয়া শ্ৰেণীৰ মানুহে বা বিষয়া
সকলে মজিয়াত বহি একেলগে ভাত খায় । অৱশ্যে আই
সকলৰ ভাত লগ নাই । তেতিয়া কোনো অসমীয়াই চকিত বহি
মেজত ভাত লৈ নাখায় । অসমীয়া ডাঙৰীয়া সকলৰ ভাত
খোৱা ব্যৱস্থাটো খেলত বহাব নিচিনাই । অসমৰ স্বৰ্গদেৱ
সকলে ডা-ডাঙৰীয়াৰ সৈতে একেলগে বহি ভাত খাওঁতে
একোটা ৰাজনৈতিক সমস্যাবো সমাধান কৰে । আজি কালিও

এনেকুৱা ৰজাঘৰীয়া ভোজন মেল আছে, কিন্তু সি আন
ৰকমৰ । সাধাৰণ অসমীয়া গৃহস্থৰ ঘৰতে ককাই-ভাই,
ল'ৰা-লুৰি, আলহী-অতিথি একেলগে বহি ভাত খাওঁতে নানা
ৰকমৰ আলোচনা চলে । বেজবৰুৱা ডাঙৰীয়াবো ভোজন
মেলখন ভাল খনেই আছিল । নিজৰ পৰিয়ালৰ মানুহৰ বাহিৰে
আলহী অতিথি প্ৰায়েই থাকে আৰু নিজৰ লোকৰ নিচিনা
কৰি লোৱা ৰবিককাতো থাকেই । এই মেলতে লৰাহঁতৰ
বিপক্ষে দিব লগীয়া দৰ্খাষ্টবোৰ ৰবি ককাই মৌখিক
ভাবেই ‘পেছ’ কৰে । ৰবি ককা যেনিবা বেজবৰুৱা মেলৰ
‘পেচ্কাৰ’ । ককাই ভালকৈ সজাই পৰাই কথা ক'ব পাৰে ।
সাধাৰণতে ককাই লৰাহঁতৰ দুঠালিৰ কথাবোৰো এই মেলতে
উলিয়ায় । সেই কাৰণে ভাত খাওঁতে ল'ৰাহঁতৰ চকু ঘনঘনকৈ
ককাৰ মুখলৈ যায় । ককা এইখন ভোজন মেলৰ কেন্দ্ৰ স্বৰূপ ।

লৰাহঁতে দুঠালি কৰি যিদিনা ককাক শান্ত কৰিব নোৱাৰে,
সেইদিনা ককাৰ দৰ্খাষ্ট অনুসৰি, ল'ৰাহঁতে দেউতাকৰ পৰা
কম বেছি দণ্ড পায় । ককাই দৰ্খাষ্ট দিয়াৰ আগত
লৰাহঁতে গোটাচেৰেক আগতীয়া চিন দেখে । এই চিন
বিলাক দেখিলে লৰাহঁতৰ ‘আহাৰানন্দ’ অৰ্থাৎ ভাত খাই পোৱা
আনন্দ টুটি মন চুটি হৈ পৰে । ৰবি ককাৰ মূৰটো খুৰুৱা ;
অৱশ্যে মাজতে এখামোছা চুলি ভালকৈয়ে আছিল । তাৰ মাজতে
শকত দীঘল টিকনি কোছাৰ আগত এটা থোপোৰা গাঁঠি । এই
গাঁঠিটি বেছ ডাঙৰেই আছিল । পৰিমৰা বিধৰ নহয় । ভূইকঁপৰ
আগত যেনেকৈ প্ৰকৃতিৰ এটা গম্‌গমীয়া আকৃতি দেখা যায়
সেইদৰে লৰাহঁতৰ বিৰুদ্ধে ‘মৰদমা’ দাখিল কৰাৰ আগতে
ককাৰ তেনে এটা আকৃতি দেখিবলৈ পোৱা যায় । তেওঁৰ টিকনিৰ
থোপাত সুগন্ধি ফুল আৰু তুলসিৰ পাত খুছি থোৱা থাকে ।
ল'ৰাহঁতৰ দুঠালিৰ বিষয় কিবা এটা জনোৱাৰ আগতে
তেওঁ টিকনিৰ থোপাটো হাতেৰে মূৰত তুলি লয় । ককাৰ সেয়ে

উগ্রমূৰ্ত্তি।। সেই সময়ত তেওঁ লবাহঁতৰ সৈতে নিষ্ঠুৰ ভাবে ফেৰ পাতে। এনে অৱস্থাত লবাহঁতৰ মুখ শুকাই যায় আৰু ঘনঘনকৈ ককাৰ মুখলৈ চায়। সেই সময়ত ভাত সানি পুঁটকি কি খায় কি নাখায় একো ক'ব নোৱাৰা হয়। তাৰ পাছত ককাই বজু-পাতৰ আগত বিজুলী মৰাদি এটা মিচিকীয়া হাঁহি মাৰি ল'ৰা হঁতৰ মুখলৈ চায়। ককাৰ এনে অৱস্থা দেখিলে ডাঙৰীয়াই, কি হৈছিল, কোনে কি কৰিছিল আদি প্ৰশ্ন সোধে। তেতিয়া ককাই কোনে কি দুটালি কৰিছিল সকলোটি কয়, আৰু ডাঙৰীয়াই তেতিয়াই বা পিছদিনাই তাৰ উচিত শাস্তি দিয়ে।

বৰি ককাই লক্ষ্মীনাথৰ মাটিৰ স্ততুলি এটাৰ লগত ফেৰ পতা বিশেষ আমোদ জনক। লক্ষ্মীমপুৰৰ আমোলা দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মাই পূজা কৰিবলৈ নিজেই দুৰ্গা প্ৰতিমা সাজে। ওচৰতে থকা বেজবৰুৱা লবাহঁতে প্ৰতিমা সজা চোৱাৰ উপৰিও মাটি সজা জুমুঠি বন্ধা আদি কাৰ্য্যত শৰ্ম্মাক সহায় কৰে। এই কাৰণে লক্ষ্মীনাথক দুৰ্গেশ্বৰে এটা মাটিৰ স্ততুলি সাজি পুৰস্কাৰ দিছিল। লক্ষ্মীনাথ এই সহায় কাৰ্য্যত আগ বগুৱা আছিল। দুৰ্গেশ্বৰে স্ততুলিটোৰ ফুটাত মুখ দি কেনেকৈ বজাব লাগে তাকো লক্ষ্মীনাথক শিকাই দিলে। পৰিণত বয়সত আলোচনী স্বৰূপ বাঁহীৰে সকলোকে ওচৰলৈ চপাই অনা বেজবৰুৱাই স্ততুলিৰ ফুটাত 'বাঁহী'ৰ মাত উলিয়ালে। যেতিয়া তেওঁ মুখেৰে ফু দি, আঙুলি বুলাই স্ততুলিৰ স্তৰ তুলিলে আৰু ক্ষন্তেকতে তাৰ মিহি স্পন্দন ধ্বনিৰে দশোদিক কঁপাবলৈ ধৰিলে। তেতিয়া তেওঁ আনন্দত অধীৰ হৈ পৰিল। লানী নিছিগাকৈ স্তৰৰ পিছত স্তৰ তুলি থাকোতে, কেঁচা কুমাৰ মাটিৰ দাগ লাগি তেওঁৰ ওঁঠ বগা হল। তেওঁৰ এই বিলাকলৈ কাণ নাই। স্ততুলিৰ স্তৰ অবিৰাম একে ভাবে চলিবলৈ ধৰিলে চেনেহৰ চুমাৰ এঠাৰে এঠা খাই স্ততুলি তেওঁৰ মুখত লাগি গ'ল।

স্ততুলিৰ দৌৰাশ্ব্য বাঢ়ি গ'লত, বেজবৰুৱা বালক বৃন্দৰ

গতিবিধি চাই থকা বৰি ককাই লক্ষ্মীনাথৰ হাতৰ পৰা স্ততুলিটো কাঢ়ি আনি নিষ্ঠুৰ ভাবে শিল এচটাত এচাৰ মাৰি ভাঙি পেলালে। লক্ষ্মীনাথৰ কাকুতি মিনতিলৈ ককাকে কাণ নকৰিলে, ককাৰ এনে নিষ্ঠুৰ আচৰণত, লক্ষ্মীনাথে চকুপানী টুকি, আমন জিমনকৈ আকৌ দুৰ্গেশ্বৰৰ ওচৰ পালেগৈ। দুৰ্গেশ্বৰে কথাটো জানি আকৌ এটা স্ততুলি সাজি, ব'দত শুকুৱাই লক্ষ্মীনাথক দিলে। এইবাৰ স্ততুলি পালেই, হেৰোৱা ধন পোৱাদি লক্ষ্মীনাথে আকৌ বজাবলৈ ধৰিলে। দুঃখৰ বিষয়, ককাই স্ততুলিটোৰ পুনৰ্জন্মৰ সহাঁৰি পাই আকৌ শিলত এচাৰি হত্যা কৰিলে। এইবাৰ তেওঁ দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মাক কৈ দিলে, "তেওঁ যেন লক্ষ্মীনাথক আকৌ স্ততুলি সাজি নিদিয়। এই কথা ককাৰ মুখেদি ওলোৱা ডাঙৰীয়াৰেই আদেশ বুলি জানি শৰ্ম্মাই সেই কাৰ্য্যৰ পৰা বিৰত হবলৈ বাধ্য হ'ল। এনে অৱস্থাত লক্ষ্মীনাথ ঘৰৰ লগুৱাটোৰ ওচৰ চাপিল। লগুৱাটোৱে পোৱালি হাকিমৰ অনুৰোধ আদেশ বুলি ধৰি লৈ যেনেতেনে এটা স্ততুলি সাজি দিলে। এইবাৰৰ অৱতাৰত স্ততুলি ধুনীয়া নহল। বৰাহ ৰূপত, তৃতীয় অৱতাৰত ভগৱন্তই, গাই মূৰে বোকাৰ লেও লোৱাদিয়েই স্ততুলিৰো অৱতাৰ হ'ল। স্ততুলিৰো বৰাহৰ মাতৰ দৰেই মাত ওলাল। কিন্তু তাত স্তৰ বোলা বস্তুটো নাথাকিল। যেই হওক, লক্ষ্মীনাথে তাকে হেপাহ পলাই বজাই একেবাৰে লুকাই থলে।

কিন্তু ধ্বংসৰ চোৰাংচোৱাৰ দৰে ককাৰ চৰিয়াই এই গুপ্ত বস্তুটিৰ কথা ককাক জনাই দিলে, ককাই এইবাৰো তাৰ মূৰ মাৰিলে। এই স্ততুলিটো লগুৱাটোৱে সাজি দিয়া বুলি জানি, আগলৈ আৰু এনে অপকৰ্ম নকৰিবলৈ তাকো সাৱধান কৰি দিলে। এইবাৰ স্ততুলিৰ লক্ষ্মীনাথে আন উপায় নাপাই নিজেই স্ততুলি এটা সাজিবলৈ মনত থিৰ কৰিলে। তেওঁ দুৰ্গেশ্বৰ ককাইদেউৰ ঘৰৰ পৰা কুমাৰ মাটি এলদা

আনি স্মৃতুলি গাজিবলৈ লাগি গ'ল। প্ৰথম দুবাৰ চেঠা কৰি সজা স্মৃতুলিৰ মাত নোলাল। তৃতীয় বাৰত স্মৃতুলিয়ে মাত দিলে। লগে লগে ইয়াৰ মাত চাৰিও ফালে বিয়পি পৰিল, বৰি ককাই সাধাৰণতে দুপৰীয়া চাউল মুঠি খাই পাটীত পৰি আৰাম কৰে। তাতে টোপনি আহে। এইদৰে শুই থাকোতে আকৌ স্মৃতুলিৰ আৰিভাৰ। আকৌ তাৰ মাত শুনি ককাৰ খং মূৰত উঠিলগৈ। মৰিও নমৰে ই কেনে বিধৰ বৈৰী বুলি ভাবি ককাই একে চাবেই পাটীৰ পৰা উঠি গ'লত লক্ষ্মীনাথ লৰ মাৰিলে। তেওঁক খেদি ধৰিব পৰা সম্ভৱ নহয় বুলি ভাবি, বিড়িয়াই বিড়িয়াই, ডাঙৰীয়া আহিলে ভালকৈ এশিকনি দিয়াৰ বুলি হুমিয়াই ঘূৰি আহিল। লক্ষ্মীনাথে এইবাৰ গতি বিষম যেন দেখি অলপ পৰৰ মূৰত ঘূৰি আহি, ককাকৰ হাতত স্মৃতুলিটো সমৰ্পণ কৰিলেহি। এইবাৰ তেওঁ আৰু স্মৃতুলি নবজায় বুলি প্ৰতিজ্ঞা কৰি ককাক প্ৰসন্ন হবলৈ কলে। যেই হক, সহজে কৃপালু পুৰুষ ককা সিমানতে প্ৰসন্ন হ'ল। লক্ষ্মীনাথে দেউতাকক কৈ দিলে, হোৱা আগন্তুক বিপদৰ পৰা ৰক্ষা পৰিল। ইমানতে বেজবৰুৱাৰ স্মৃতুলি পৰ্ব্বও শেষ হ'ল।

পৰিণত বয়সত লক্ষ্মীনাথে দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মাৰ ঘৰত মাটি খ্ৰুৱা দৰে, আনি লগৰীয়াসকলৰ সৈতে 'ভাব' খছি মাতৃভাষাৰ জীৱন্ত প্ৰতিমা গঢ়াত সহায় কৰিব পাৰিছিল।

সময়ত নিজেই খনিকৰ হৈ অসমীয়া ডেকা-গাভৰুক মাতৃভাষাৰ প্ৰতিমা গঢ়িবলৈ শিকাইছিল। বাবে পতি, দৈৱকীৰ বালকসকলক শিলত এচাৰি মৰাদি, 'স্মৃতুলি' বালকসকলক এচাৰি মৰা কংসৰাজতুল্য বৰি ককাৰ নিচিনা অসমীয়া ভাষাৰ অন্তৰায় ঘটোৱাসকলৰ উৎপাত আওকাণ কৰি তেওঁ স্মৃতুলিৰ সলনি 'বাঁহী' বজাবলৈ ললে। তাৰ স্মৰ শুনি, পিচত 'বৰি ককাবোৰে' কাণত আঙুলি দি আঁতৰি গ'ল আৰু অসমীয়া ভাষাৰ সেৱক অসমীয়া ৰাইজৰ আনন্দৰ সীমা নাইকিয়া হ'ল।

সদায় ডাবিহকি দি শাসন কৰি থকা, আৰু দেউতাকক লগাই চেকনিৰ কোৰ খুউৱা বৰি ককাক বেজবৰুৱা লৰাহঁতে ভয় কৰিছিল সঁচা, কিন্তু যথেষ্ট ভালো পাইছিল। বৰি ককাৰ প্ৰতি থকা মৰমৰ অন্তৰখন বেজবৰুৱা লৰাহঁতে ভালকৈ বুজি পাইছিল। ককাৰ দেখাদেখি অত্যাচাৰবিলাকৰ সন্মুখত লক্ষ্মীনাথে জীৱন সৌৱৰণত কৈছে "ককা আমাৰ ককা"। এই ককা তেওঁবিলাকৰ ধেমালিৰ লগৰীয়া আৰু সাধুকথাৰ ডাঙৰ খুৰুপাক। বৰি ককাৰ অন্তৰখন বৰ কোমল আছিল, এইটো তেওঁৰ মহৎ গুণ। লৰাহঁতৰ একান্ত মঙ্গল চিন্তা কৰিহে তেওঁ শাসন কৰিছিল, আৰু আৱশ্যক বুজি দেউতাকক কৈ শাস্তি দিয়াইছিল। লৰাহঁতে, উদ্ভঙালি কৰাত, ডাঙৰীয়াৰ হাতে মাৰ খুউৱাৰ গুৰি তেওঁৱেই যদিও হয় তথাপি দেউতাকে একোৰ দোকোৰ লগাওঁতেই, তেওঁৱেই আকৌ লৰাহঁতৰ ওচৰত পৰি, তেওঁবিলাকক মাৰ খোৱাৰ পৰা ৰক্ষা কৰে। ল'ৰাহঁতৰ সবকালত পাচাত্মনাৰ বিষয়ত যিবোৰ সহায় দেউতাকেই কৰিব লাগে তেনে সহায় বৰি ককাই, একেবাৰে নিজৰ নাতিয়েকহঁতক কৰাদিয়েই কৰিছিল। ভাল ল'ৰা হবলৈ, দেউতাকহঁতৰ নিচিনা হবলৈ বৰি ককাই নাতিয়েকহঁতক সততে উপদেশ দিছিল। এই বৰি ককা তেওঁবিলাকৰ নিবিহ ধেমালি ধুমুলাবো লগৰীয়া আছিল। মুঠতে বেজবৰুৱা লৰাহঁতক সজ বাটে নিবলৈ, যি বয়সত এজন সাধু অভিভাবকৰ আৱশ্যক, সেইসময়ত বৰি ককা তেওঁবিলাকৰ পথ প্ৰদৰ্শক ৰখীয়া আছিল। লক্ষ্মীনাথৰ যিবিলাক গুণ ভবিষ্যতত প্ৰকাশ পাইছিল, সেইবোৰৰ ভালেখিনি বৰি ককাৰপৰাই পাইছিল।

বেজবৰুৱাৰ শিক্ষা

লক্ষীমপুৰত থাকোতেই লক্ষ্মীনাথৰ শিক্ষা আৰম্ভ হয়। নিয়মমতে বিদ্যাৰম্ভ কৰাৰ পাছত তেওঁ লিখা পঢ়াত মন দিয়ে। প্ৰথমেই ভীমকলৰ পাতত আখৰ লিখিবলৈ শিকে। আখৰৰ গঢ় ঠিক কৰি, এটা বীতিত বহা খাচত লিখিবলৈ ভীমকলৰ

পাতত লিখা বৰ ভাল উপায়। আজিকালি বহুতে এইটো এটা পুৰণিকলীয়া, কাগজ নাইকিয়া। দিনৰ অভ্যাস বুলি ভাবে। কিন্তু লিখি পোৱাসকলেহে তাৰ মোলটো বুজে। বিদ্যাবন্তৰ লগে লগেই বৰি ককাই লক্ষ্মীনাথক শিক্ষাৰ বাটত বাট বুলাই লৈ গ'ল। তেওঁ ভাল ভাল ভীমকল, আঠিয়া কলৰ পাত কাটি লক্ষ্মীনাথক আখৰ লিখিবলৈ শিকায়। নল, খাগৰি, বাহৰ জেং, পাখী আদিৰ কাপ কাটি দি মাটিৰ চৰুৰ ছাইত শিলিখা আদি দি গৰুৰ মূত মিহলাই কৰা চিয়াঁহীৰে লক্ষ্মীনাথে আখৰ লিখিবলৈ শিকে। গোলাত কিনিবলৈ পোৱা পোৰামাটিৰ মৈলাম বা বাঁহৰ চুঙাৰ মৈলামত জৰী লগাই চিয়াঁহী লৈছিল। বৰি ককাই মৈলাম সাজি দিছিল, আগেয়ে দোৱাতক মৈলাম, দোকানক গোলা বোলে। আগৰ মানুহে দোৱাত কিনিবলৈ দোকান বা বজাৰলৈ নাযায়। মৈলাম কিনিবলৈ গোলা বা হাটলৈ যায়। সময়ৰ লগত এইদৰে বহুত কথা সলনি হৈ থাকে।

আমাৰ গাৱলীয়া বাটত, বা পথাৰৰ বজিয়াত যেনেকৈ সৰু চুৰিয়া চোলা পিছা বা গাত কাপোৰ গাঠি অৰীয়াই লোৱা, কাষত ফলিপুখি কলপাত জাপি লোৱা, হাতত মৈলাম ওলোমাই লোৱা, সবল সুন্দৰ ল'ৰা একোটক আন লৰাৰে সৈতে পঢ়াশালীলৈ অহা যোৱা কৰা দেখা যায়, সেইদৰে লক্ষ্মীনাথে, লক্ষীমপুৰৰ আলিবাট গুৱনি কৰি, প্ৰায় এশ বছৰৰ আগত পঢ়াশালীলৈ অহাযোৱা কৰা নিশ্চয় অনেকে দেখিছিল।

সেই সময়ত হৰনাথ পৰ্বতীয়া বৰুৱাৰ পুতেক হালিৰাম বৰুৱাও লক্ষীমপুৰত হাকিম আছিল। হালিৰাম বৰুৱা আৰু দীননাথ বেজবৰুৱাৰ ভিতৰত প্ৰায় অহা যোৱা আছিল। এদিন লক্ষ্মীনাথে কিতাপ পঢ়ি থাকোঁতে হালিৰাম বৰুৱা আহি তেওঁৰ ওচৰতে বহিলহি। বৰুৱাই ধেমালিত লক্ষ্মীনাথক আমনি কৰিবৰ মনেৰে জুইশলা কাঠি মাৰি লক্ষ্মীনাথৰ কিতাপটোত জুই লগাই দিলে। কিতাপৰ পাতত এটা ফেঁচাৰ ছবি আছিল।

জুয়ে ফেঁচাটো পুৰি পেলালে আৰু তাৰ ঠাইত এটা ফুটা হল। বিদ্যাবন্তৰ পাছত লক্ষ্মীনাথে বঙালী শিশুশিক্ষা পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। এই কিতাপৰ ৰচক পণ্ডিত মদনমোহন তৰ্কালঙ্কাৰ। কালৰ কুটিল গতিত বেজবৰুৱাৰ বংশৰ ল'ৰাই তেতিয়া বঙালী কিতাপ পঢ়িব লাগিছিল। কুমলীয়া অসমীয়া লৰাৰ পক্ষে ইয়াতকৈ কি দুঃখৰ কথা হ'ব পাৰে, মুখ থাকোঁতে মুখেৰে নাখাই মন্ত্ৰেৰে আহাৰ খোৱাৰ নিচিনা কথা। বৰুৱাই তৰ্কালঙ্কাৰৰ কিতাপটোৰ ফেঁচাটো এনেয়ে পুৰিলে যদিও, এই ফেঁচা বাহন যুক্ত বঙালী কিতাপে বেজবৰুৱাক সুখ দিব নোৱাৰিলে।

ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱা নৈষ্ঠিক ব্ৰাহ্মণ আছিল যদিও ইংৰাজী শিক্ষাৰ আৱশ্যকতা বুজিছিল। সেই সময়ত উচ্চশ্ৰেণীৰ হিন্দু মানুহে, ইংৰাজী পঢ়া, ডাক্তৰি পঢ়া, সাগৰ পাৰ হৈ যোৱা আদি কামবিলাক ধৰ্ম্মবিৰোধী বুলি ভাবিছিল। দীননাথে লক্ষীমপুৰতে পঢ়াশালী পতাৰ বীজ পুতিছিল। তেওঁ তাত এখন ইংৰাজী বিদ্যালয় পাতিছিল। লক্ষীমপুৰলৈ আহি লক্ষ্মীনাথে শিৱসাগৰৰ ইংৰাজী বিদ্যালয়ত নিয়ম মতে পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ ইয়াতেই বাল্য জীৱনৰ শেষ ছোৱা কটালে। শিৱসাগৰত লক্ষ্মীনাথৰ ইংৰাজী শিক্ষক আছিল শিৱসাগৰ উচ্চ মাধ্যমিক ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষক চন্দ্ৰমোহন গোস্বামী, সংস্কৃত শিক্ষক আছিল উৰ্ব্বধৰ শিৱসাগৰীয়া বৰুৱা। দুই বিষয়তে দুজন প্ৰতিভাশালী লোক। ইংৰাজী শিক্ষকৰ লগে লগে নীতি, ধৰ্ম্ম আদি শিক্ষাৰ নিমিত্তে ডাঙৰীয়া দীননাথে বাল্যাশ্ৰম নাম দি এখন বিদ্যালয় পাতিছিল। বেজবৰুৱাই তেওঁ উপৰুৱাকৈ এই আশ্ৰমতে শিক্ষা লৈছিল। তাৰ উপৰিও তাত নানা বকমৰ খেল ধেমালি কৰিবলৈও সুবিধা পাইছিল। ভবিষ্যত জীৱনৰ বেজবৰুৱাই তেওঁ পুৰুষোচিত ব্যায়াম আৰু অন্যান্য কৰ্ম্মমুখী অভ্যাসো আহৰণ কৰিছিল। ১৮৮৮ চনত তেওঁ শিৱসাগৰত বেজবৰুৱা স্কুল খুলিছিল।

দীননাথ বেজবৰুৱা ডাঙৰীয়াই শিৱসাগৰত বেজবৰুৱা স্কুল খোলা বিষয়ৰ এটা কথা আমি, কৃষিবিদ পণ্ডিত ৰায়চাহাব নাৰায়ণ বৰুৱা ডাঙৰীয়াৰ জীৱনৰ পৰা জানিবলৈ পাওঁ। নাৰায়ণ বৰুৱা মণিৰাম দেৱানৰ সমসাময়িক অসমীয়া চাহ খেতিয়ক ৰোমেশ্বৰ শৰ্ম্মা বৰুৱাৰ পুতেক। ৰায়চাহাব ডাঙৰীয়াই শিৱসাগৰ হাইস্কুলত পঢ়ি থাকোঁতে, তাৰ বিদেশী প্ৰধান শিক্ষক জনে, সাপ্তাহিক পৰীক্ষা পাতি প্ৰতি সপ্তাহে প্ৰথম শ্ৰেণীৰ ল'ৰাবোৰক দ্বিতীয় শ্ৰেণীলৈ নমাই দিবলৈ ধৰিলে। বৰুৱাৰ সৈতে শিৱসাগৰত একে বহাতে লগ পাতি থকা, তেওঁৰ বাদে বাকী তিনিজন ছাত্ৰক এইদৰে নমাই দিয়ে। ল'ৰাকিজন হতাশ হৈ ঘৰলৈ গুচি অহা ঠিক হল। নাৰায়ণ বৰুৱাই তেওঁবিলাকক ঘৰলৈ যাবলৈ বাধা দিলে আৰু তাৰে দুজন ল'ৰা লগত লৈ, শিৱসাগৰৰ পিতৃস্থানীয় দীননাথ বেজবৰুৱাৰ ওচৰলৈ গৈ বিদেশী শিক্ষকে ৫০।৬০ টা ল'ৰাক এই দৰে শিক্ষাৰ পৰা বঞ্চিত কৰাৰ কথা কান্দি-কাতি কলে, আৰু পাৰিলে ডাঙৰীয়াই এখন বেলেগ স্কুল খুলি এই ল'ৰাবিলাকক পঢ়াৰ উপায় দিবলৈ কাকুতি মিনতি কৰিলে। দুৱৰাৰ ঘৰৰ শ্যাম বাবুৱে, ভড়ালীৰ ঘৰৰ পৰমানন্দ বাবুৱে অন্ততঃ এমাহমান পঢ়াবলৈ গাত ললে। বেজবৰুৱাই বেজবৰুৱা স্কুল নাম দি এখন স্কুল খুলি দিব বুলি কলে। লৰাহঁতে তেতিয়াই তেওঁবিলাকৰ পৰা সন্মতি অনাত, পিছ দিনাৰ পৰাই স্কুল খুলিবলৈ থিৰ কৰিলে। নাৰায়ণ বৰুৱাৰ মিতিৰ, সহদেৱ পণ্ডিতৰ ঘৰৰ আগত, নকৈ সাজি লোৱা ঘৰ এটা, ভেৰোণীয়াকৈ লৈ স্কুল আৰম্ভ কৰিলে। এইদৰে ১৮৮৮ চনৰ পৰা শিৱসাগৰত বেজবৰুৱা স্কুল আৰম্ভ হয়। প্ৰথম ইংৰাজৰ আমোলত আমাৰ অসমীয়া শিক্ষিত লোকসকলক 'বাবু' বুলি সম্বোধন কৰা হৈছিল। প্ৰাথমিক স্কুল-বিলাকৰ ছাত্ৰয়ো শিক্ষকক 'বাবু' বোলা দস্তৰ অলপ দিনলৈকে আছিল। এতিয়াহে এই 'বাবু' প্ৰায় বাগিছালৈ গৈছে। শ্যামবাবু ওৰফে শ্যামসুন্দৰ দুৱৰা কৰি যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰাৰ পিতৃ। পৰমানন্দ

বাবু ওৰফে পৰমানন্দ ভড়ালী বৰ্ত্তমান শিৱসাগৰৰ, সকলো প্ৰকাৰে উন্নত, ভড়ালী পৰিয়ালৰ খ্যাতনামা পুৰুষ। (বেজবৰুৱা স্কুল প্ৰতিষ্ঠা হোৱাৰ বিষয় এই প্ৰবন্ধটো বুৰঞ্জীবিদ সাহিত্যিক শ্ৰীবেণুধৰ শৰ্ম্মাই ১৮৬০ শকৰ নবম বছৰৰ, কাতি মাহৰ ১১ সংখ্যা 'আৱাহন'ত লিখিছে।) লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই শিৱসাগৰৰ চৰকাৰী হাইস্কুলত শিক্ষা লাভ কৰিছিল।

লক্ষ্মীনাথে শিৱসাগৰ স্কুলত নাম লগোৱাৰ পৰাই ইংৰাজী, সংস্কৃত, অসমীয়া আদি খৰচি মাৰি পঢ়িছিল। সেই সময়ত অসমীয়া পঢ়াশালীবিলাকত অসমীয়াই আকৌ ঠাই পাইছিল। বেজবৰুৱাই সৰুৰে পৰা খৰচি মাৰি পঢ়ি অহা কাৰণে, ভবিষ্যতে জীৱনত ইংৰাজী, সংস্কৃত আদি ভাষাৰ জৰিয়তে পূৰ আৰু পশ্চিমৰ সকলো জ্ঞান আহৰণ কৰাত সুবিধা পালে। সকলো ছাত্ৰই এইদৰে সৰুৰে পৰাই খৰচি মাৰি শিক্ষা কৰি গলে ভবিষ্যতত ক'তো অসুবিধা নাপায়। পঢ়া কালত পুৰণি ইতিবৃত্ত, সাধু আদি বিচাৰি শুনা লক্ষ্মীনাথৰ অভ্যাস আছিল। বুঢ়া-বুঢ়ীসকলৰ পৰা এনে কথা শুনিবলৈ পালে তেওঁ শোৱা খোৱা পৰ্য্যন্ত পাহৰি গৈছিল। বেজবৰুৱাই পঢ়াকালত, তেওঁৰ আত্মীয় জাজীৰ হৰিনাথ বৰঠাকুৰ, ভোলানাথ বৰঠাকুৰ আদিৰ পৰা, গাওঁ অঞ্চলৰ নানা পুৰণি কথা, সাধু আদি শুনিবলৈ আগ্ৰহ কৰাৰ কথা তেওঁবিলাকৰ মুখৰ পৰাই শুনিবলৈ পোৱা গৈছিল। সততে বেজবৰুৱাৰ লগৰীয়া হৈ থাকিবলৈ সুবিধা থকাত, তেওঁবিলাকে লক্ষ্মীনাথৰ দৈনিক জীৱনৰ কথা বহুত জানিছিল। বেজবৰুৱাৰ মৃত্যুৰ পিছত তেওঁবিলাকে এই বিলাক কথা কৈছিল। জাঁজীৰ জবাবাৰী সত্ৰৰ অধিকাৰ নিত্যানন্দ গোসাঁইক শাস্ত্ৰজ্ঞ ধাৰ্ম্মিক লোক বুলি সকলোৱে সন্মান কৰে। বেজবৰুৱাই শিৱসাগৰত পঢ়া দিনৰ পৰাই শেষলৈকে দেখাদেখি ভাবে, বা চিঠিপত্ৰেৰে গোসাঁইৰ লগত সম্বন্ধ ৰাখিছিল। সৰু কালৰে পৰা গোসাঁইৰ লগত শাস্ত্ৰ চৰ্চা কৰি বেজবৰুৱা উপকৃত হৈছিল।

এইদৰে বংপুৰত ভবিষ্যত প্ৰতিভাৰ পদূলি সাজি, তাৰ পৰা ওঠৰ বছৰ বয়সত, ১৮৮৬ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'ল। পৰীক্ষাত প্ৰতিযোগিতামূলক কুৰি টকীয়া বৃত্তিও লাভ কৰিলে। আগতে গোবিন্দ আৰু গোলাপ বেজবৰুৱাক দেউতাকে কলিকতাত পঢ়াইছিল। তেওঁবিলাক কলিকতালৈ গৈ ব্ৰাহ্মণৰ চলিত ঘৰুৱা নিয়ম কাৰণ বিলাক বিলাই দিয়া কাৰণেই নেকি, এইবাৰ প্ৰথমতে তেওঁ লক্ষ্মীনাথক কলিকতাত পঢ়োৱাত আপত্তি কৰিলে। এইবাৰ লক্ষ্মীনাথে অসমতে ওকালতি পাছ কৰি কালীপ্ৰসাদ চলিহা ডাঙৰীয়াৰ নিচিনা উকিল হোৱাটোকে ভাল বুলি ভাবিলে। লক্ষ্মীনাথৰ কিন্তু কলিকতালৈ গৈ পঢ়াটোৰ বৰ ইচ্ছা আছিল। এই বিষয়ত তেওঁৰ ককাইদেৱেক গোবিন্দ বেজবৰুৱাই বিশেষ উৎসাহ দিছিল। তেতিয়া গোবিন্দ বেজবৰুৱাই গোলাঘাটত কাম কৰি আছিল। তেওঁ তাৰ পৰা আহি লক্ষ্মীনাথক কলিকতালৈ পঠাৱলৈ বৰকৈ আমনি কৰিবলৈ ধৰিলে। অন্তত লক্ষ্মীনাথ কলিকতালৈ যোৱাটোৱেই থিৰ হ'ল। প্ৰথমতে দেউতাকৰ মন ঘূৰাব নোৱাৰি ককায়েকহঁতৰ সৈতে বুদ্ধি কৰি গোবিন্দ বেজবৰুৱাই, লক্ষ্মীনাথক মনে মনে তেওঁবিলাকৰ পোৱালি হাতীৰে যোৰহাটলৈ লৈ গ'ল। তাৰ পৰাই তেওঁক কলিকতালৈ পঠাই দিলে। দেউতাকে পাছত লক্ষ্মীনাথ কলিকতালৈ যোৱা উদ্দেশ্যটো ভালকৈ বুজি আৱশ্যক মতে খবচ পাতি দিবলৈ ধৰিলে। পিছত যেতিয়া লক্ষ্মীনাথে এফ, এ, আৰু বি-এ পাছ কৰিছিল তেতিয়া ঘৰত শঙ্খ, ঘণ্টা, ডবা, বৰকাহ বজাই মঙ্গলাচৰণো কৰিছিল।

লক্ষ্মীনাথে কলিকতাত বিপণ কলেজত নাম লগাই পঢ়িবলৈ ধৰিলে। থকা ঠাই হ'ল কলিকতাৰ কালিঘাটৰ হালদাৰ উপাধিৰ বঙ্গালী ব্ৰাহ্মণ এজনৰ ঘৰ। তাৰ পৰা বিপণ কলেজলৈ ভালেখিনি দূৰ। সেইকাৰণে লক্ষ্মীনাথে নিয়মমতে কলেজৰ পঢ়াত যোগ দিব নোৱাৰে। তাৰ উপৰিও অসমীয়া আৰু বঙ্গালী

খাৱনৰ বিশেষ পাৰ্থক্যই তেওঁক সমূলি নুসুজা হ'ল। বঙ্গালী নিয়মৰ চাবকৈ বাখৰ দিয়া আঞ্জা আৰু অসমীয়াই সাধাৰণতে নোখোৱা শাক-পাছলি খাই বেজবৰুৱাৰ শৰীৰে নটনা হ'ল। সেইকাৰণে কিছুদিনৰ পিছত বংপুৰলৈ ঘূৰি আহিবলগীয়া হ'ল। সেইকালত বংপুৰলৈ জাহাজেৰে আহি দিচাংমুখ ঘাটত নামিবহি লাগে। লক্ষ্মীনাথে সেইদৰে আহি দিচাংমুখৰ পৰা দহ মাইল বাট খোজ কাঢ়ি ঘৰ পায়হি। ইয়াৰ পাছত তেওঁ তিনিমাহ সময় এনেয়ে কটাবলগীয়া হ'ল। তেতিয়া কাছাৰীত কুৰি টকা দৰ্শনহাত শিক্ষানবিচী কৰিবলৈ পোৱা যায়। লক্ষ্মীনাথক তাত সন্মাই দিব খুজিলে, কিন্তু তেওঁ তেনে কামত সোমাবলৈ ইচ্ছা নকৰিলে। ঈশ্বৰে যাক যি কামলৈ প্ৰকাশ কৰিছে, তেওঁ তাকেই কৰিব লাগিব। তেতিয়াই এইদৰে বন্দী হোৱা হলে লক্ষ্মীনাথৰ প্ৰতিভা ফুটি ওলোৱাত যথেষ্ট বাধা পৰিলহেঁতেন।

যেইহক তিনি মাহ মানৰ পিছত লক্ষ্মীনাথৰ আকৌ কলিকতালৈ যোৱাটোৱেই থিৰ হ'ল। এইবাৰ তেওঁ কলিকতাৰ ৫৩ নং কলেজ ষ্টিটৰ বঙালী ল'ৰাৰ 'মেছ' এটাত থাকিবলৈ ললে আৰু চিটি কলেজত নাম লগালে। ইংৰাজ আমোলৰ প্ৰথম অসমীয়া মন্ত্ৰী ঘনশ্যাম বৰুৱা বায়বাহাদুৰ তাত তেওঁৰ বন্ধু আছিল। বেজবৰুৱাই অন্ধত টান পোৱাত বায়বাহাদুৰে তেওঁক অন্ধৰ বিষয়ত সহায় কৰি দিলে। এই মেছতে বমাকান্ত বৰকাকতী ডাঙৰীয়াও আছিল। মাজতে কলেজ এৰি কেবা মাহো ঘৰত থকাৰ কাৰণে বেজবৰুৱাৰ বৃত্তি বন্ধ হৈ গৈছিল। কিন্তু চিটি কলেজৰ অধ্যাপকসকলে বিশেষ যত্ন কৰি বেজবৰুৱাৰ বৃত্তি পুনৰ উদ্ধাৰ কৰি দিলে। এইদৰে সকলোৰে সহায় সহানুভূতি পাই বেজবৰুৱাই মন দি পঢ়ি এফ, এ আৰু বি, এ পৰীক্ষাত ক্ৰমে উত্তীৰ্ণ হ'ল। পঢ়ি থকা অৱস্থাত অকল কলেজৰ পাঠ্য পুথি পঢ়াত সন্তুষ্ট নহৈ তেওঁ ইংৰাজী আৰু আন দেশীয় ভাষাৰ অনেক কিতাপ পঢ়ি জ্ঞান আহৰণ কৰিলে। তেওঁ দীঘলীয়া বন্ধবোৰত,

ঘৰলৈ নগৈ কলিকতাত থাকি ডাঙৰ পুথিভঁৰালৰ সহায়ত
বিবিধ জ্ঞানৰ পুথি পঢ়ি ভবিষ্যতৰ কাৰণে প্ৰস্তুত হয়।

বি, এ পৰীক্ষা দি বেজবৰুৱা ঘৰলৈ আহি অলপ দিন থকাৰ
পাছতেই পাছ হোৱাৰ খবৰ পালে। তেতিয়া বি, এ পাছ কৰি
চৰকাৰী চাকৰ পোৱা বিশেষ টান নাছিল। উপযুক্ত চাকৰি
দিবলৈ শিক্ষিত অসমীয়া ডেকা চৰকাৰে বিচাৰিব লগীয়া হৈছিল।
লক্ষ্মীনাথৰ দৰে তীক্ষ্ণ বুদ্ধিৰ অভিজাত বংশৰ স্নাতক ডেকা
এজনে তেতিয়া হাকিমৰ কাম সহজে পাব পাবিলেহেঁতেন।
কিন্তু বেজবৰুৱাৰ স্বাধীন মনটো পৰাধীন কৰিবৰ ইচ্ছা নাছিল।
তেতিয়াৰ দিনত অসমীয়াৰ ভাগ্যত পাব পৰা শ্ৰেষ্ঠ হাকিমী
পদবীয়ে তেওঁৰ মন ঘূৰাব নোৱাৰিলে। এবাৰ নহয় দুবাৰ তেওঁক
চৰকাৰে হাকিমৰ পদ দিবলৈ আগ্ৰহ কৰাতো তেওঁ সেই পদৰ
কাৰণে চেষ্টা নকৰি আকৌ কলিকতালৈ গ'ল। কলিকতাৰ
নানাবকম সুবিধাৰ মাজত থাকি জ্ঞান আহৰণ কৰাটোৱেই
বেজবৰুৱাৰ প্ৰবল হেঁপাহ। এইবাৰ আহি তেওঁ বিপণ কলেজত
আইন আৰু প্ৰেচিডেন্সী কলেজত ইংৰাজী সাহিত্যৰ এম-এ
শ্ৰেণীত নাম লগাই পঢ়িবলৈ ধৰিলে। আইন পঢ়ি থাকোতে,
তেতিয়াৰ কলিকতাৰ উচ্চ আদালতৰ, কেবাজনো আইনজ্ঞৰ
লগত চিনাকি হৈ, বাহিৰাকৈও আইন চৰ্চা কৰিবলৈ ধৰিলে।
উচ্চ আদালতৰ বিখ্যাত আইনজীৱীসকলে কেনেকৈ মকদ্দমা
চলায় তাকো চাবলৈ ধৰিলে। তেওঁ উচ্চ আদালতৰ আইন ব্যৱসায়ী
হৈ কলিকতাত থকাৰ ইচ্ছা কৰিছিল। তেওঁৰ জীৱনৰ
ঘাই কামটোৰ প্ৰতিবন্ধক হয় বুলিয়েই নেকি, ভগৱন্তৰ ইচ্ছাতেই
তেওঁ এম, এ আৰু আইন পৰীক্ষা দুইটাতে শেষলৈকে সুবিধা
কৰিব নোৱাৰিলে। বেজবৰুৱাৰ আটাইকিখন বিদ্যালয়ৰ
শিক্ষা ইমানতে শেষ হ'ল। এইবাৰ তেওঁ, এইবিলাকতকৈ
আহলবহল বিদ্যালয়ত বিশ্বপুথি অধ্যয়ন কৰিবলৈ সুবিধা
ললে।

বেজবৰুৱাৰ সাহিত্য চৰ্চা

বেজবৰুৱাক আমি ইমানকৈ কেনেকৈ চিনি পাওঁ, তেওঁক
আমি ইমান কিয় ভাল পাওঁ, আৰু তেওঁক আমি আমাৰ ইমান
আপোন বুলি কিয় ভাবো! ইয়াৰ যথেষ্ট কাৰণ আছে। বেজ-
বৰুৱাৰ কথা ভবা দৰে আমি যাৰে তাৰে কথা নাভাবো।
বেজবৰুৱা অসমীয়া সাহিত্যৰ গুৰিয়ালসলৰ ভিতৰৰ অন্যতম
প্ৰধান লোক। তেওঁ অসমীয়া সাহিত্যৰ জৰিয়তে গোটেই
অসমীয়া সমাজৰ এখন নিখুঁট ছবি আমাৰ আগত দাঙি ধৰিছে।
আমি সেই ছবিখনত নিজকে দেখিবলৈ পাওঁ। এই সাহিত্যৰ
ছবিখনত যিহকে চাই ভাল পায়, তাকে দেখিবলৈ পায়। আমাৰ
মহাপুৰুষ আৰু কবিসকল কেতিয়াবাই পৰলোকলৈ গ'ল, তথাপি
শাস্ত্ৰ ভাগৱত আদিৰ জৰিয়তে তেওঁবিলাক এতিয়াও অসমীয়া
মানুহৰ ঘৰে ঘৰে সোমাই আছে। বেজবৰুৱাৰ সৰৱৰহী সাহিত্যও
সেইদৰে অসমীয়া মানুহৰ ঘৰে ঘৰে কম বেছি হিচাপে সোমাই
আছে। এইবিলাকৰ জৰিয়তে আমি লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাকে
যেন অনেক অসমীয়া মানুহৰ ঘৰত দেখিবলৈ পাওঁ। এইজন
পুৰুষে তেওঁৰ বুকুৰ পৰা বিলাই দিব পৰা সাহিত্যৰ ৰস, কাকো
আঁতৰাই নোথোৱাকৈ সকলোকে দি গ'ল। অনেক লিখকৰ
দৰে তেওঁ কোনোবা এক শ্ৰেণীৰ পাঠকৰ কাৰণেই সাহিত্য ৰচনা
কৰা নাছিল। তেওঁৰ সাহিত্যত আমি কোনো কথা নুবুজাকৈ,
বুজাসকলৰ মুখলৈ চাই, তপালি পাৰি থাকিব নালাগে। ৩৯৫/মা:

অসমীয়া ভাষা সাহিত্যক মৰাৰ পৰা জীৱন দান কৰা সকলে
অশেষ চেষ্টা কৰি জীয়াবহে পাবিলে। ইয়াক সকলো ৰকমে
আহাৰ পানী দি টনকিয়াল কৰিবলৈ সময় নাপালে। শৰাইঘাটৰ
ৰণত লাচিত বৰফুকন সেনাপতি হৈ শত্ৰুক পৰাজিত কৰি দেশ
ৰক্ষা কৰাৰ দৰে, লক্ষ্মীনাথেও আগ ভাগ লৈ, কথমপি পুনৰ
জীৱন পোৱা, অসমীয়া ভাষা সাহিত্য ৰক্ষা কৰি, ভবিষ্যত
বিপদৰ মূৰ মাৰিলে। তেওঁ বেলেগ বেলেগ মনৰ বেলেগ

বেলেগ মানুহক অসমীয়া সাহিত্যক পৰিচৰ্যা কৰি টনকিয়াল কৰিবলৈ বলাই আনিব পাৰিলে। বেজবৰুৱাৰ জীৱনী পাঠ কৰিলে আমি তেওঁক ভাল পাব লগীয়া এনে অনেক কাৰণ পাওঁ। আজি অসম দেশ, অসমীয়া সাহিত্য, আৰু যেই সেই বিষয়তে অসমীয়াৰ গোবৰুৱা কথা কলে লক্ষ্মীনাথক নুবুজি নোৱাৰো।

প্ৰথমতে বেজবৰুৱাক আমি ভক্ত হিচাপে চাওঁ। জীৱনৰ প্ৰথম তিনি বছৰ, তেওঁ অসমীয়া বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ বাজধানী, বৰপেটাতে কটাবলৈ পায়। বেজবৰুৱাৰ কোমল হিয়াত বৰপেটাৰ নামঘৰ, নামকীৰ্ত্তন, আৰু পবিত্ৰ উৎসৱ আদিয়ে ভাল কৈ চাব এটা বহুৱালে। দীননাথ বেজবৰুৱায়ো বৰপেটাত ধৰ্মচৰ্চা কৰিবলৈ বিশেষ সুবিধা পালে। কোমল মনৰ পুত্ৰই পিতৃৰ আদৰ্শ লোৱাটো স্বাভাৱিক। প্ৰায় সকলো সময়তে, ধৰ্মকৰ্মত যোগ দিবলৈ যাওঁতে, ডাঙৰীয়াই লবাহঁতকো লগত লৈ গৈছিল। যিজন লোক আমাৰ প্ৰধান বৈষ্ণৱ সাহিত্যিক হ'ব লাগিব, সেই লক্ষ্মীনাথে এই সুবিধাৰো কুমলীয়া অবস্থাতেই পালে। তেওঁ দেখিলে বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ মহাপয়োভব, শুনিলে, সকলো সময়তে মনত শান্তি দিব পৰা হৰিনাম। হৰিনামত থকা ভক্তি বস অযাচিত্তে তেওঁৰ কোমল অন্তৰৰ মাজেদি বৈ গল। সেইহে বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আগগুৰি সকলো খবচি মাৰি চৰ্চা কৰিব পৰা বেজবৰুৱাজনক আমি পালো। পৰিণত বয়সত তেওঁ অসমীয়া জাতিক দান দিলে, 'কৃষ্ণকথা', 'ভগৱৎ কথা', 'তত্ত্ব কথা', 'শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ মাধৱদেৱ', 'শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ' আদি। শেষত বৰদাৰ মহাৰাজে তেওঁৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আলোচনা কৰা কথা জানিবলৈ পালে। মহাৰাজৰ উদ্যোগত বৰদাত সৰ্বভাৱতীয় বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ মহাযজ্ঞ সভা বহিছিল। তালৈ তেওঁক সন্মানেৰে আৰু সাদৰেৰে নিমন্ত্ৰণ জনালে। তাত তেওঁ অসমীয়া বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ বিষয় বক্তৃতা দিব লাগে। বেজবৰুৱাই নিমন্ত্ৰণ গ্ৰহণ কৰিলে। তাত তেওঁ অসমীয়া বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ব্যাখ্যা কৰি

সকলোৰে শ্ৰদ্ধা আৰু ভক্তিৰ পাত্ৰ হৈ পৰিল। অসমীয়া বৈষ্ণৱ ধৰ্ম আৰু সাহিত্যৰ গোবৰ বাঢ়িল। আন আন সভা সমিতিবিলাকতো ভাষণ দিওঁতে, তেওঁ গুৰুগন্তীৰ কথাৰ মাজত আধ্যাত্মিক ভাবৰ দুঘাৰ কথা নোকোৱাকৈ নাথাকে। বাস্তৱ সমাজৰ কথা, ভক্তিৰ কথা, আৰু লগে লগে খুহুতীয়া কথাই বেজবৰুৱাৰ বক্তৃতা বসাল কৰি তোলে; সেই কাৰণে তেওঁৰ কথা শুনিবলৈ সকলো শ্ৰেণীৰ মানুহৰ বিশেষ আগ্ৰহ।

তেজপুৰত লক্ষ্মীনাথৰ বয়স চাৰি বছৰ। তাত তেওঁবিলাকৰ ঘৰৰ ওচৰত থকা কুমাৰ গাৱঁৰ কুমাৰে মাটিৰ জুনুকা ভুৰুকা আদি উপহাৰ দিয়ে। জুনুকা ভুৰুকাই কুমলীয়া বেজবৰুৱাক আনন্দ দিছিল। পৰিণত বয়সত তেওঁ মাটিৰ জুনুকাৰ সলনি 'জুনুকা' পুথি অসমীয়া ল'ৰা-ছোৱালীক উপহাৰ দিলে। ই অসমীয়া শিশুৰ আনন্দৰ কাৰণ হল। কুমলীয়া কালৰ পৰা লক্ষ্মীনাথে বয়সীয়াসকলৰ পৰা বিশেষ আগ্ৰহৰ পুৰণি ইতিবৃত্ত, আখ্যান, সাধুকথা আদি শুনে। ছল পালেই অসমীয়া গীত-মাত যোজোনা, ফকৰা আদি শুনে। দেহবিচাৰৰ গীত মাত বীণ ব'বাগীৰ গীত আদিয়েও তেওঁৰ মন বৰকৈ আকৰ্ষণ কৰে। বীণ বজাই গীত গোৱা মানুহ পালে তেওঁ আনতকৈ সবহকৈ পয়চা দিও গীত গোৱায়। এনে লোকক তেওঁ বৰ আদৰ কৰে। কাৰবাৰ পৰা কিবা এটা নতুন কথা শিকিবলৈ তেওঁৰ আগ্ৰহ লগৰীয়াসকলেও বুজি পায়। এইবিলাক তেওঁৰ কোমল মনত বিশেষ সাঁচ বহুৱালে। সেইহে তেওঁ সময়ত নানা পুৰণি কথা আৰু সাধুকথা লিখি অসমীয়া সাহিত্য টনকিয়াল কৰিব পাৰিলে। তেওঁৰ 'ককাদেউতা আৰু নাতি'ৰা 'বুঢ়ীআইৰ সাধু', 'সাধুকথাৰ কুকি' অসমীয়া সাধুকথাৰ সোণৰ সফুৰা। 'ককাদেউতা আৰু নাতি-ল'ৰা' সাধুকথাৰ কিতাপখনিলৈ মন কৰিলে, আমাৰ চিনাকি বৰিককাৰ কথা বেগেতে মনত পৰে। এই বৰিককাৰ পাৰই লক্ষ্মীনাথে গোটেই চেমনীয়া কালটোত সাধুকথা শুনিছিল। বৰিককাই

সাধু কবলৈ দৰদাম কৰি লোৱাদৰে, বেজবৰুৱাৰ সাধু কথাৰ কিতাপখনৰ প্ৰত্যেকটো সাধুৰ ওপৰতে 'ককা নাতিৰ' ভিতৰত ককা দৰদাম আদিৰ কথা আছে। ইয়াত বৰি ককাৰ সলনি ককা হল লক্ষ্মীনাথ নিজেই আৰু নাতি হল গোটেই অসমীয়া নাতিবোৰ। "ককাদেউতা আৰু নাতি ল'ৰা" বেজবৰুৱাই একেবাৰে বৰি ককাক মনৰ আগত লৈ লিখা কিতাপ।

লক্ষীমপুৰত বেজবৰুৱাৰ বাল্য জীৱনৰ মাজ ছোৱা পাব হয়। তাতে দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্ম্মাৰ ঘৰত প্ৰতিমা সজাত, মাটি খ্ৰা আৰু ধুনীয়া প্ৰতিমা গঢ়া কাৰ্য্য দেখি তেওঁ ঘাই বিধতা খনিকৰ জনলৈ মনত পৰে যিজনে এই সংসাৰখন ভাগে ভাগে সৃষ্টি কৰিছে। সিদ্ধেশ্বৰ সোণাৰিৰ সোণাৰিশালত বহি, তাত বিবিধ ধৰণে অলঙ্কাৰ পাতি গঢ়া দেখিও সেই একে কথাই মনলৈ আহে। ইয়াৰ আগতে তেজপুৰ নগৰৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যই তেওঁৰ কবিত্ব ভাব জগাই তুলিছিল। লক্ষীমপুৰত সিধাই সোণাৰিৰ সোণাৰি-গঢ়ি প্ৰতিমা যেন জীয়েক জয়াও তেওঁবিলাকৰ ধেমালিৰ লগৰী হৈছিল।

এইদৰে বেজবৰুৱাৰ মনত সাহিত্যৰ কেবাটাও বস্তুৱে দেখা দিলে। শিৱসাগৰত তেওঁৰ বাল্য জীৱনৰ শেষ ছোৱা অতিবাহিত হয়। ইতিমধ্যে যিবিলাক ভাবে তেওঁৰ অন্তৰত থিত দিছিল সেইবিলাক ঘন হবলৈ ধৰিলে। তেওঁ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বিশ্ববিদ্যালয় পোৱাৰ আগতে, এই ভাববিলাক প্ৰকাশ কৰিবৰ নিমিত্তে কিবা প্ৰবন্ধ পাতি বা পুথি লিখিছিলনে নাই, আমি তাৰ বিষয়ে গম নাপাওঁ। বেজবৰুৱাৰ জন্ম হল ১৮৬৮ চনত। তেওঁৰ প্ৰথম পুথি 'লিটিকাই' প্ৰকাশ হয় ১৮৯০ চনত। তেওঁৰ বয়স তেতিয়া প্ৰায় ২৮ বছৰ, তাৰ পাছত সকলো কিতাপ ১৯০০ চনৰ ভিতৰত প্ৰকাশ হয়। তেওঁৰ মৃত্যু হয় ১৯৩৮ চনত।

দুৰ্ভাগ্যবশতঃ ইংৰাজ অহাৰ লগে লগে অসমীয়াৰ দেশত অসমীয়া ভাষা নচলা হৈছিল। অসমত অসমীয়াহে স্বাভাৱিক ভাষা, এই কথা সত্য। সত্যৰ সদায় জয়, সেইহে যেনে তেনে অসমীয়া ভাষাই নিজৰ ঠাই ললে। প্ৰেম আৰু ক্ষমাৰ অৱতাৰ, পৰমেশ্বৰৰ প্ৰেৰিত পুৰুষ যীশুখৃষ্টৰ বাণী প্ৰচাৰ কৰিবলৈ ধৰ্ম্মপ্ৰচাৰকসকল সেই সময়ত অসমলৈ আহে। তেওঁবিলাকে অসমৰ ভাষা অসমীয়া বুলি ভালকৈ বুজি পালে। আন নহলেও অসমীয়া মানুহৰ মাজত ধৰ্ম্ম প্ৰচাৰৰ সুবিধাৰ নিমিত্তেই, অসমীয়া ভাষা জীয়াবলৈ চেষ্টা কৰিলে। তেওঁবিলাকে 'বাইবেল' শাস্ত্ৰকে আদি কৰি কেবাখনো পুথি অসমীয়া ভাষাত প্ৰকাশ কৰিলে। ইয়াৰ উপৰিও 'অবগোদয়' নামৰ এখন আলোচনী অসমীয়া ভাষাত প্ৰকাশ কৰিবলৈ ললে। এইসকলৰ বাহিৰেও যিসকলে অসমীয়া ভাষাৰ উদ্ধাৰৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিছিল, তেওঁবিলাকৰ নাম সোঁৱৰা উচিত। সেইসকলৰ ভিতৰত ব্ৰনচন চাহাব, আনন্দৰাম ঢেকীয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, যাদুৰাম ডেকাবৰুৱা আদি। ক্ৰমে বজাঘৰীয়া ইংৰাজ বিষয়া সকলেও তেওঁবিলাকৰ ভুল বুজি পালে। যথার্থতে অসমৰ ভাষা অসমীয়া হ'ব লাগে বুলি উচিত মত ব্যক্ত কৰিলে। এড্ৱাৰ্ড গেইট, কৰ্ণেল কেম্প্বেল, চাৰ হেনৰি কটন, পি আৰ টি গৰ্ডন আদি এই শ্ৰেণীৰ বিষয়া। তেওঁবিলাকে অসমীয়া ভাষাক বৰ মৰম কৰিছিল। তেওঁবিলাকৰ উদাৰতা আৰু মৰম অসমীয়াই পাহৰিব নোৱাৰে। সাধাৰণতে দেশী ৰাজবিষয়াসকলে অনেক কাৰণত সাহিত্য চৰ্চা আৰু সাহিত্যৰ উন্নতিমূলক কামত লাগিবলৈ অসুবিধা পায়। কিন্তু অসমীয়া সাহিত্যৰ উদ্ধাৰ কাৰ্য্যত এনে বিষয়াই বেছি। ওপৰত কৈ অহা অসমীয়া লোকসকলৰ উপৰিও তাৰ পিচৰ খাপৰ চৰকাৰী বিষয়া আনন্দৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, মাধৱচন্দ্ৰ বৰদলৈ, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, পানীন্দ্ৰনাথ গগৈ, মহম্মদ ছুলেমানখাঁ আদিৰ গুণ আমি পাহৰিব নোৱাৰো।

এইসকলে মৰিব খোজা অসমীয়া ভাষাটোক প্ৰাণ দিলে। ইয়াৰ পাছত সাৰ জাবৰ দি ডাঙৰ দীঘল কৰিবলৈ মানুহ লগা হ'ল। সেই মানুহ ওলাল। অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ ক্ৰমে শোকলগা অৱস্থা, আৰু ভাৰতৰ আন আন সাহিত্যৰ ক্ৰমে জিপ লোৱা উন্নত অৱস্থা দেখি প্ৰবাসী অসমীয়া ছাত্ৰসকলে মনতে দুখ পালে। সেইকাৰণে এনেয়ে হা হুমুনিয়া কাঢ়ি হাত সাৱতি বহি থকাতকৈ, হাতে কামে লাগি প্ৰতিকাৰ কৰিবলৈ উঠি-পৰি লাগিল। মাতৃভাষা আৰু সাহিত্য চৰ্চা কৰা ছাত্ৰৰ উপক্ৰম কৰ্তব্য। সেই সময়ত, এইদৰে সাহিত্য চৰ্চা কৰিবলৈ সাধাৰণতে অসমীয়া মানুহ বহুত নাছিল। অনেক সমস্যাই অসমীয়া জাতিক বেৰি ধৰিছিল। সেইকাৰণে এই ভাৰৰ অনেক ভাগ ছাত্ৰসকলে লবলগীয়া হ'ল। কলিকতাত থকা লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ দলৰ ছাত্ৰই এই কাৰ্য্য হাতত ললে। তেওঁবিলাকে কলিকতাত অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা আৰম্ভ কৰিলে। এই সভাৰ চুটি নাম হ'ল অ. ভা. উ. সা সভা। এই সভা অসমৰ কেবা ঠাইতো প্ৰতিষ্ঠিত হৈ অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতিৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিছিল। কলিকতাৰ এই অ. ভা. উ. সা. সভা ১৮৮৮ চনৰ ২৫ আগষ্টত মিৰ্জাপুৰ ষ্ট্ৰীটৰ ৬৭ নং ঘৰত আৰম্ভ হয়। তেতিয়াৰ পৰাই লক্ষ্মীনাথৰ অন্তৰতে বন্ধ হৈ থকা সাহিত্যৰ সোঁত দেখাদেখিকৈ বৰলৈ আৰম্ভ কৰে। মিৰ্জাপুৰ ষ্ট্ৰীটৰ এই ৬৭ নং ঘৰটোত অসমীয়া ছাত্ৰসকলে থাকিবলৈ লৈছিল। এই সভাৰ জৰিয়তে লক্ষ্মীনাথে প্ৰতিজ্ঞা প্ৰকাশ কৰিবলৈ সুবিধা পায়। ছাত্ৰসকলে নিজ কচি অনুসৰি পালে পালে বচনা পাঠ কৰে আৰু সভাত গোটেখোৱা সকলোৱে নিজ নিজ মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰে। লক্ষ্মীনাথে এই সভাত অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ বিষয়ে কেবাখনিও বচনা পাঠ কৰে। অসমীয়া ভাষা যে বেলেগ 'ভাষা', ই যে যথেষ্ট পুৰণি ভাষা আৰু ইয়াৰ যে এটা স্বাভাৱিক সৌন্দৰ্য্য আছে, এইবিলাকৰ

বিষয়ে নানা যুক্তি আৰু প্ৰমাণ দেখুৱাই তেওঁ বচনা লিখে। অসমীয়া ভাষাৰ বিষয়ে সকলো কথা বুজিব নোৱাৰি যিসকল দোধোৰমোৰ অৱস্থাত আছিল, তেওঁবিলাকে সকলো কথা বুজি নিজ মাতৃ ভাষাৰ পক্ষে মাতৃ মতিবলৈ, কাম কৰিবলৈ আৰু স্বাৰ্থত্যাগ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। অসমীয়া ভাষাৰ একেবাৰে বিপক্ষে থকাসকলৰ মুখৰ মাতৃ নাইকিয়া হ'ল। আগতে অসমীয়া ভাষাৰ উদ্ধাৰৰ অৰ্থে বাট কটা সকল এজন এজনকৈ নাইকিয়া হোৱাত, বেজবৰুৱাই হাতত বস্তি লৈ, অসমীয়া জাতিক নিজ মাতৃভাষা আৰু সাহিত্যৰ মঙ্গলময় মন্দিৰৰ মাজেদি বাটে দেখুৱাই লৈ যাবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। তেওঁৰ লগতে বহুত অসমীয়া ডেকাই খোজ মিলালে। অসমীয়া সাহিত্যৰ এই শৰাইঘটীয়া দলে, প্ৰাণত নোহোৱা নোপোজা প্ৰেৰণা, অন্তৰত প্ৰবল হেপাহ, মনত অসীম শক্তি আৰু আগত উজ্জ্বল ভবিষ্যতৰ আশা লৈ আগবাঢ়ি গ'ল। এই উৎসাহ আৰু উদ্যমৰ লগে লগে লক্ষ্মীনাথৰ সাহিত্য প্ৰতিভাও উজ্জ্বল হৈ আহিল, অ. ভা. উ. সা. আৰম্ভ হোৱা দুবছৰৰ পাছতে ১৮৯০ চনত বেজবৰুৱাৰ প্ৰথম প্ৰকাশিত পুথি 'লিতিকাই' ওলাল।

অ. ভা. উ. সা. প্ৰতিষ্ঠা হোৱাৰ প্ৰায় ছমাহৰ পাছত ১৮৮৯ চনৰ আৰম্ভতে, ১৮৯০ শকৰ মাঘ মাহত অসমীয়া আলোচনী 'জোনাকী' প্ৰকাশ হবলৈ আৰম্ভ কৰে। লক্ষ্মীনাথৰ পৰম বন্ধু বীণ ব'ৰাগীৰ যশস্বী কবি চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, 'জোনাকী'ৰ প্ৰধান উদ্যোক্তা আৰু সম্পাদক হ'ল। 'জোনাকী'ৰ পোহৰে অসমীয়া ভাষাৰ বাট পোহৰাই দি, মাতৃ ভাষাৰ চৰ্চাত হেঁপাহ থকাসকলক আগবাঢ়ি যাবলৈ সুবিধা দিলে। ইয়াৰ আগতে 'অৰুণোদয়', 'মৌ', 'আসাম বন্ধু' আদি অসমীয়া আলোচনী কাকত ওলাইছিল। কিন্তু এইবিলাকক আগবাঢ়াই নিবলৈ যথেষ্ট লোক নোলাল। এইবিলাকৰ পিছতেই ওলাল 'জোনাকী'ত 'বিজুলী', 'উষা', আদি। 'জোনাকী'য়ে পোহৰোৱা অসম দেশত বেজবৰুৱাই 'বাঁহী'

বজাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। এই 'বাঁহীৰ' স্মৃতি মজি অনেক অসমীয়া লিখক পাঠক বেজবৰুৱাৰ ওচৰ চাপিল। 'জোনাকী'ক আগত লৈ সাহিত্যৰ যিটো যুগ প্ৰবৰ্ত্তন হল, সেই যুগৰ নাম হল 'জোনাকী যুগ'। 'জোনাকী'ৰ যথেষ্ট বিশেষত্ব আছিল। সেইহে অসমীয়া সাহিত্যৰ এটা যুগৰ নামেই 'জোনাকী যুগ' হল। 'জোনাকী'তকৈ অনেক বিষয়ত উন্নত হলেও আমি 'বাঁহী' যুগ 'উষা' যুগ নোবোলো। এই বিলাক কাকতৰ দিনো 'জোনাকী' যুগতে সোমাই গ'ল। অসমীয়া সাহিত্যৰ নব-বৈষ্ণৱ যুগৰ পাছতেই 'জোনাকী' যুগ। ইয়াৰ অন্যতম প্ৰধান প্ৰবৰ্ত্তক আৰু ইয়াৰ কেন্দ্ৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা।

মহাপুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱক মাজত লৈ যেনেকৈ নব বৈষ্ণৱযুগৰ লিখকসকলে সেই সময়তে অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ ভঁড়াল ওপচাই দিছিল, সেইদৰে 'জোনাকী' যুগৰ শৰাইঘটীয়াসকলে লক্ষ্মীনাথক মাজত লৈ, কালৰ লগত তাল বাখি অসমীয়া সাহিত্য ভঁড়ালৰ অনেক অভাৱ দূৰ কৰিলে। এই বেজবৰুৱাৰ 'বাঁহী'ৰ আবিৰ্ভাৱ। বেজবৰুৱা একেবাৰে ২৫ বছৰ কাল 'বাঁহী'ৰ সম্পাদক আছিল। 'বাঁহী'ৰ বাহিৰে সেই সময়ত যতবিলাক অসমীয়া কাকত ওলাইছিল, সেইবিলাকতো বেজবৰুৱাৰ প্ৰৱন্ধ প্ৰকাশ হৈছিল। ২৫ বছৰীয়া সম্পাদকীয় জীৱনত 'বাঁহী'ৰ জৰিয়তে বেজবৰুৱাই অসমীয়া সাহিত্যৰ যি উপকাৰ দাখিলে তাক বৰ্ণনা কৰা টান। 'বাঁহী'য়ে বহুত নতুন লিখক গঢ়াত সহায় কৰিলে, তেওঁ অপৈণত লিখকৰো প্ৰৱন্ধপাতি কাটি কুটি শুধৰাই কাকতত প্ৰকাশ কৰি লিখকসকলক উৎসাহ দিলে আৰু এইদৰে লিখক শ্ৰেণী গঢ়ি তুলিলে। 'জোনাকী' যুগৰ পোহৰত 'বাঁহী'ৰ আলমত গঢ় লৈ অহা লিখকসকলে অসমীয়া সাহিত্যক ভালেখিনি আগবঢ়াই নিলে। তাৰ ধ্বনি আজিও মাৰ যোৱা নাই।

অসমীয়া সাহিত্য পুৰণি বৈষ্ণৱ সাহিত্যেৰে চহকী। কিন্তু

কুৰি শতিকাত আন আন সাহিত্যত পোৱা বিষয়বিলাক 'জোনাকী' যুগৰ আগলৈকে অসমীয়া সাহিত্যত বিশেষ নাছিল। সেইদেখি বেজবৰুৱাই অসমীয়া সাহিত্যকো সময় উপযোগী কৰি, সকলো বিষয়তে চহকী কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। তেওঁ নিজেই সাহিত্যৰ বিভিন্ন বিষয়ত লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। অৰ্জুনে কুব্জকেন্দ্ৰৰ যুদ্ধত দুইহাতে শৰ মাৰিব পাৰি 'সব্যসাচী' নাম পালে। বেজবৰুৱায়ে সেইদৰে সাহিত্যৰ বিভিন্ন বিষয়ত লিখি, অসমীয়া সাহিত্যৰ 'সব্যসাচী' হৈ পৰিছিল। ইতিমধ্যে তেওঁ কলিকতাৰ, একেবাৰে কলা-কৃষ্টি সাহিত্য আদিৰ একান্ত সেৱক বিখ্যাত ঠাকুৰ বংশৰ প্ৰজ্ঞাসুন্দৰী দেবীক বিয়া কৰায়। তেওঁ কবিগুৰু ববীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ ভতিজাক। বঙ্গালী হলেও যেনে তেনে এই অভিজাত বংশৰ প্ৰতিভাই তেওঁক পৰোক্ষভাবে হলেও সাহিত্য চৰ্চাত সহায় নকৰাকৈ থকা নাই। তেওঁ সেই পৰিয়ালৰ আদৰ্শও লাভ কৰিছিল। অসমীয়া জাতিৰ সৌভাগ্যৰ বিষয়, এই পুৰুষজনে ধনী মানী ক্ষমতামালী অভিজাত বঙ্গালী বংশৰ কন্যা বিয়া কৰায়ো নিজৰ জাতীয় ভাব, চলন-কৰণ, বীতি-ধৰ্ম, ভাষা, আচাৰ-ব্যৱহাৰ একো নেৰিলে। তেওঁ পৰিবাৰৰ পৰিয়ালৰ লগত সকলো বকমে মিলিজুলি থাকিও পানীত তেল ওপঙাদি ওপঙিয়েই থাকিল।

বেজবৰুৱাই গদ্য, প্ৰৱন্ধ, কবিতা, নাটক, উপন্যাস, প্ৰহসন, খুছটীয়া প্ৰৱন্ধ, ধৰ্ম সন্ধানীয় প্ৰৱন্ধ, সাধুকথা, শিশুৰ উপযোগী প্ৰৱন্ধ, আনকি বিদ্যালয়ৰ পাঠ্যপুথিও লিখিছিল। আমাৰ অসমীয়া সমাজৰ ওচৰত, বেজবৰুৱা এইবিলাকৰ পৰাই আপোন হৈ পৰিছে। অসমীয়া ল'ৰা, বুঢ়া, ডেকা সকলোৱে তেওঁৰ লিখনিৰ পৰা বহুত বস্তু পালে। এই সকলো বিলাকতে তেওঁ অসমীয়া সমাজৰ স্বৰূপ প্ৰকাশ কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল আৰু এই যত্ন স্বাভাৱিকতে সফল হৈছিল। খুছটীয়া কথাৰ ছলেৰে তেওঁ অসমীয়া সমাজৰ দোষবোৰ আঙুলিয়াই দেখুৱাই দিলে

আৰু লগে লগে পাঠকক আনন্দও দিলে। গোহাঁই বৰুৱাই সেই সময়তে ছাত্ৰসকলৰ নিমিত্তে বহুতো পুথি লিখিলে। বেজবৰুৱায়ে বুৰঞ্জীৰ অভাৱ দূৰ কৰিবলৈ 'ভাৰত বুৰঞ্জী' লিখিলে, তেওঁ সহজ সবল আৰু ঘৰুৱা অসমীয়া ভাষাত লিখা প্ৰায় সকলো কিতাপকে ল'ৰা-ছোৱালীয়েও সহজে পঢ়িব পাৰে। বেজবৰুৱাৰ সম্পাদিত 'বাঁহী'ত বহুত আপুৰুগীয়া অসমীয়া কথা সোমাই আছে। তাত থকা ধেমেলীয়া ছবিবিলাকতো শিক্ষা নথকা নহয়। অসম দেশখনক ওচৰচুবুৰীয়া দেশ এখনৰ মানুহে টনা আজোৰা লগোৱা আৰু অসমৰ বিপক্ষে আচৰণ কৰা সকলৰ ব্যঙ্গ ছবি বৰ আমোদজনক। তেওঁ নিজেই কৃপাবৰ বৰুৱাই চোকাৰাম শৰ্মা, লম্বাই শৰ্মা আদি সৃষ্টি কৰি 'বাঁহী'ৰ পাতত নানা বহস্যৰ অৱতাৰণা কৰি পাঠকৰ মন আকৰ্ষণ কৰিছিল। তেওঁ বিদ্ৰূপ কৰিবলৈ হলেও চেকনিৰে কোবোৱাদি কোবাই, শাস্ত্ৰনা বা উৎসাহ দিবলৈ হলেও নিজৰ অন্তৰৰ সকলো সজ্জাব বাকি দিয়ে। বেজবৰুৱাৰ সাহিত্য চৰ্চাৰ কথা এখন সৰু পুথিৰ সৰু অধ্যায় এটাত শেষ কৰিব নোৱাৰি। ই এখন সম্পূৰ্ণ ডাঙৰ গ্ৰন্থৰ কাম।

বেজবৰুৱাৰ জীৱিত অৱস্থাত অসমীয়া ছাত্ৰই তেওঁক অতি আগ্ৰহেৰে গুৱাহাটীত বহা অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ প্ৰথম অধিবেশনৰ সভাপতি পাতে। এই সন্মিলনকে অসমৰ সকলো সভা সমিতিৰ জুইশাল বুলিব পাৰি। অসমত এতিয়া যিবিলাক সভা-সমিতিৰ অনুষ্ঠান আছে, সেই সকলোবোৰৰে বীজ এই ছাত্ৰ সন্মিলন বুলি কলে বঢ়াই কোৱা নহয়। ইয়াত শিকি বুজি লোৱাসকলেই পিছত অসমৰ বিভিন্ন সভা সমিতি বা অন্যান্য অনুষ্ঠানৰ গুৰি ধৰিব পাৰিছিল।

অসম সাহিত্য সভাৰ বেজবৰুৱা অন্যতম কৰ্ণধাৰ। সাহিত্য সভাই বিশেষ সমস্যাৰ সন্মুখীন হলে, বেজবৰুৱায়ে প্ৰায় সমাধান কৰি দিব লাগে। সবহ ভাগ অসমীয়া লিখকেই

বেজবৰুৱাক অসমীয়া ভাষাৰ বিষয় সিদ্ধান্ত দিয়াত শেষ লোক বুলি ভাবিছিল। অসম সাহিত্য সন্মিলনৰ গুৱাহাটীত বহা সপ্তম বাৰ্ষিক অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। এই অধিবেশন ১৯২৪ চনত বহিছিল। বেজবৰুৱাৰ গুণত মুগ্ধ হোৱা অসমীয়া জাতিয়ে তেওঁক কেনেকৈ সন্মান দেখুৱাব পাৰে তাক ঠিক কৰিব নোৱাৰিছিল। অসমীয়া জাতিয়ে তেওঁক সন্মান কৰি হেঁপাহ পলাব পৰা নাছিল।

১৯৩১ চনত শিৱসাগৰত অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰয়োদশ বাৰ্ষিক অধিবেশন বহে। সেই সভাৰ সভাপতি আছিল জমিদাৰ নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী। তেওঁ অসমৰ অন্যতম কথা সাহিত্যিক। সেই সভাত অসমীয়া সাহিত্য সমাজে বেজবৰুৱাক মানপত্ৰ দি অভিনন্দন জনালে। তাতেই তেওঁক 'বসৰাজ' উপাধিও দিলে। বেজবৰুৱাই অভিনন্দনৰ উত্তৰ দিওঁতে তেওঁৰ জন্মভূমি, অসমীয়া সাহিত্য আৰু সমাজৰ প্ৰতি থকা মৰম ব্যক্ত কৰিবলৈ যাওঁতে থোকাথুকি মাতেৰে চকুপানী টুকিছিল। তেওঁ যেন সৰু ল'ৰাটিৰ দৰে অসম মাতৃৰ কোলাত সোমাই আনন্দত অধীৰ হৈ পৰিছিল।

বেজবৰুৱাই সাময়িক অসমীয়া আলোচনীবিলাকত প্ৰকাশ কৰা অনেক প্ৰৱন্ধৰ বাহিৰেও তলত নাম দিয়া পুথিবিলাক লিখি প্ৰকাশ কৰিছিল।

কাঠৰ কঠোৰ ব্যৱসায় কৰা মানুহএজনে ইমানবোৰ প্ৰৱন্ধ, ইমানবোৰ কিতাপ লিখা সাধাৰণ কথা নহয়। ইয়াৰ উপৰিও তেওঁ নিয়াৰিকৈ ২৫ বছৰ 'বাঁহী'ৰ সম্পাদনা কাৰ্য্য চলাইছিল। আমি সামান্য চিঠি এখনৰ উত্তৰ দিবলৈ এলাহ কৰা লোক-সকলে বেজবৰুৱাৰ কথা ভাবিলে আচৰিত হব লাগে।

নাট—

লিতিকাই ১৮৯০ চনত প্ৰকাশিত।

নোমল

১৯১৩

„

বাবধ বিষয়ৰ পুথি

চিকৰপতি নিকৰপতি	১৯১৩	,,	তত্ত্বকথা-১৯৬৬ ত প্ৰকাশিত
পাঁচনি	১৯১৩	,,	
জয়মতী কুঁৱৰী	১৯১৫	,,	শ্ৰীভগৱত কথা ১৯১৫
বেলিমাৰ	১৯১৫	,,	বাখৰ ১৯১৪
চক্ৰবৰ্ত্তসিংহ	১৯১৫	,,	কামত কৃতিত্ব
গদাধৰ বজা	১৯৬৬	,,	লভিবৰ সঙ্কেত ১৯ ৩
গল্প-			
সুৰভি	১৯০৯	,,	সভাপতিৰ
সাধুকথাৰ কুকি	১৯১০	,,	অভিভাষণ
জোনবিবি	১৯১৩	,,	ভাৰতবৰ্ষৰ বুৰঞ্জী
সাধুকথা			
ককাদেউতা নাতিলাৰা	১৯১২	,,	হাঁহি ধেমালি
বুঢ়ীআইৰ সাধু	১৯১১	,,	অপ্ৰকা শত পুথি
জুনুকা	১৯১০	,,	শ্ৰীকৃষ্ণ কথা
উপন্যাস—পদুমকুঁৱৰী	১৯১৫	,,	অসমীয়া ভাষা
জীৱনী—মহাপুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ			আৰু সাহিত্য
আৰু শ্ৰীমাধৱদেৱ,	১৯১৫	,,	
শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱ	১৯১১	,,	
ডাঙৰীয়া দীননাথ			
বেজবৰুৱাৰ জীৱনী	১৯০৯	,,	
বেজবৰুৱাৰ বংশাৱলী			
হাস্যৰস—কৃপাবৰ বৰুৱাৰ			
কাকতৰ টোপোলা	১৯০৪	,,	
কৃপাবৰ বৰুৱাৰ			
ওভতনি	১৯০৯	,,	
বৰবৰুৱাৰ ভাব			
বুৰবুৰণি	১৯৫১	,,	
বৰবৰুৱাৰ বুলনি	১৯৬৪	,,	

দেশ—প্ৰেমিক বেজবৰুৱা

নিজৰ মাকক ভাল নোপোৱা, নিজৰ দেশখনক ভাল নোপোৱা মানুহৰ নামো আমি জানিব পাৰো, ঠিক যেনেকৈ আমি চোৰ ডকাইত আৰু আন দুই প্ৰকৃতিৰ মানুহৰ নামো জানো। সেইবিলাক নাম জানি আমি ভয় খাওঁ। তেওঁবিলাকে কৰা বেয়া কামবিলাকক আমি গৰিহণা দিওঁ। তেওঁবিলাকৰ নিচিনা যাতে কোনো নহয় তাকে আমি ইচ্ছা কৰো। এই মানুহ চিৰকাল সমাজৰ শাওপাত স্বৰূপ হবলৈকে যেন জন্ম ধৰি, কুকাৰ্য্যৰ দ্বাৰা পৃথিৱীত নাম থৈ যায়। আত্মাৰ তুলনাত পোহৰৰ গুণ বুজাবৰ দৰে, এইবিলাক মানুহৰ তুলনাত আমি সাধু, দেশপ্ৰেমিক, আৰু আন আন বিধৰ সজগুণ থকা লোকৰ গুণ ভালকৈ বুজিব পাৰো। যিসকলক আমি এইদৰে বুজো, সেইসকল নিজৰ দেশখনক ভালপোৱা লোক নিশ্চয় হ'ব। দেশৰ কাৰণে তেওঁবিলাকে সকলো শক্তি প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে, তেওঁবিলাকে নিজৰ শক্তি বা কচি অনুসৰি দেশৰ, দহৰ, সমাজৰ সেৱা কৰে। এনে সেৱাৰ দ্বাৰা দেশৰ উপকাৰ সধা হয়। দেশে বা সমাজে মানুহৰ পৰা নানা বকমৰ সেৱা বিচাৰে। যি যেনেকৈ সেৱা কৰিব পাৰে, তেওঁ সেইদৰেই সেৱা কৰি দেশে বিচৰা উপকাৰবিলাকৰ এটা বা ততোধিক উপকাৰ কৰে। এইদৰে বেলেগ বেলেগ মানুহে বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ দেশ সেৱা কৰি দেশৰ সম্পূৰ্ণ উপকাৰ সাধন কৰে।

ৰাজনীতিৰ ক্ষেত্ৰত পোনপটীয়া কাম কৰি দেশৰ আৰু ৰাইজৰ উপকাৰ সাধন কৰিবলৈ যোৱাসকলক আমি দেশ সেৱক বুলি থাওকতে কব পাৰো। অৱশ্যে ৰাজনীতি, সঁচাকৈয়ে নীতি হ'ব লাগিব। কাৰণ নীতি সকলোৱেই ভাল। এই নীতি সকলোৱে অনুসৰণ কৰিব পাৰে। কিন্তু নীতিৰ নামত অনীতি ভয়াবহ বস্তু, যেনে, ৰজাই ভুল কৰাৰ কাৰণে নিৰিহ লোকক অত্যাচাৰ কৰা, ঘৰ পোৱা, চৰকাৰী বস্তু ধ্বংস কৰা আদি।

দেশৰ উন্নতিৰ নিমিত্তে ৰাজনীতি ক্ষেত্ৰত ন্যাসকলক সকলো বকমে সহায় কৰি, উৎসাহ দি, তেওঁবিলাকৰ কৰ্তব্য কৰ্ম সোঁৱৰাই দি, আওবাটে গ'লে সজ বাটে আনিবলৈ চেষ্টা কৰিও আমি ৰাজনীতিৰ ক্ষেত্ৰত কাম কৰিব পাৰো। এনে লোকসকলৰ সহায়তহে ৰাজনীতিৰ ক্ষেত্ৰত পোনপটীয়াকৈ কাম কৰা লোক সকলে। কাম কৰিবলৈ শক্তি পায়। বজাই বা আন শাসকে, জানি শুনি বা ভুলত, যেতিয়া নীতি এৰি অনীতিলৈ যায়, তেতিয়া তেওঁবিলাকক নৈতিক বাটলৈ অনাটো সকলো দেশ-সেৱকৰ কৰ্তব্য। লোকক সদ্ব্যৱহাৰ কৰাটো নীতি, তাৰ বিপৰীতটো অনীতি। কণাই বাট বিচাৰি খেপিয়াই ফুৰোতে, লাখুটি ভালত ধৰি নি বাট লগাই দিয়াটো নীতি, আকৌ সেই দৰে লাখুটিত ধৰি নি খালত পেলাই দিয়াটো অনীতি। বজাই সকলোকে সমান চকুৰে চাই দোষ গুণ বিচাৰ কৰাটো বা যাক যি দিব লাগে, দিয়াটো নীতি, তাকে নকৰি মুখ চাই পৰশাটো অনীতি। দেশ ৰক্ষা কৰা, দেশত শান্তি স্থাপন কৰা আদি দেশৰ সকলোৰকম উন্নতি সাধন কৰা নীতি। এই কৰ্তব্যবোৰ পালন নকৰাটো বজাৰ বা শাসকৰ অনীতি। সজলোকে অনীতিৰ বিৰুদ্ধে আইনসম্মত উপায়ে কাম কৰা উচিত।

বেজবৰুৱাই পোনপটীয়াকৈ ৰাজনীতি ক্ষেত্ৰত কাম কৰি দেশ সেৱা কৰা নাছিল। যিসকলে এই ক্ষেত্ৰত সঁচাকৈয়ে নীতিৰ কাম কৰে, সেইসকলক তেওঁ উদগনি দিয়ে। সময়ে সময়ে ওলাই থকা ৰাজনীতিৰ বিষয়ে তেওঁ গভীৰ ভাবে চিন্তা কৰি লিখনিৰ দ্বাৰা উপযুক্ত মতামত প্ৰকাশ কৰে। ৰাজনীতিত বেলেগ বেলেগ দল থাকে। এই দলবিলাকৰ নিজ নিজ নীতি আছে। নিজৰ নীতিক নিজে, স্বাভাৱিকতে ভাল বুলিয়েই লয়। বেজবৰুৱা এনে কোনো সীমা বন্ধা দলৰ ভিতৰত নাছিল। যেই দলবেই হক, যিটো তেওঁ নিজে সত্য বুলি ভাবে তাকেই সমৰ্থন কৰে। ইয়াৰ ভিতৰতো বেজবৰুৱাৰ

কথা বাৰ্তা আৰু লিখিত মতৰ পৰা, জাতীয় মহাসভাৰ ফালে তেওঁৰ মনটো ঢাল খোৱা যেন দেখা যায়। দেশক স্বাধীন কৰিবলৈ যত্ন কৰাটো তেওঁৰ নৈতিক কৰ্তব্য বুলিয়েই ভাবে। এই বিষয়ত কাম কৰা সকলক যথেষ্ট শ্ৰদ্ধা কৰে, আৰু সমাজৰ আগ শাৰীৰ লোক বুলি ভাবে। তেওঁ 'ধন্য ধন্য ভাৰত বৰিষ' বোলা মহাপুৰুষৰ কথাষাৰত যথেষ্ট গুৰুত্ব দিয়ে। খাটি অসমীয়া হলেও তেওঁ অসমক ভাৰতবৰ্ষৰ পৰা বেলেগ বুলি নাভাবে। তেওঁ জাতি ধৰ্ম নিৰ্বিশেষে গোটেই ভাৰতবৰ্ষৰ একতা কামনা কৰে। অসমৰ কাৰণে সকলো কৰিলেও, ভাৰতৰ শক্তিয়েই অসমৰ শক্তি বুলি তেওঁ ভালকৈ জানে। কিন্তু ইয়াৰ ভিতৰতে অসমৰ অসমত্ব যাতে লোপ নাপায় তাৰ কাৰণেও চেষ্টা কৰে। ভাৰতৰ লগতে থাকিও, বেলেগ হৈ থকা অসমীয়া সভ্যতা কোনোবাই গ্ৰাস কৰিব খুজিলে, তেওঁ সন্মুখ সংগ্ৰামত জাপ মাৰি পৰিবলৈ কুণ্ঠিত নহয়।

বেজবৰুৱা দেশ সেৱক। তেওঁৰ অন্তৰৰ পৰা নিজৰি ওলোৱা জাতীয় সঙ্গীতটোকে আমি আমাৰ জাতীয় সঙ্গীত বুলি গ্ৰহণ কৰিছোঁ। তাৰ প্ৰতিশাৰীতে দেশক ভাল পোৱাৰ চৰম নিদৰ্শন দেখিবলৈ পাওঁ। 'বীণ ব'ৰাগী' কবিতাত কবি বেজবৰুৱাই অসমীয়াসকলক যেন তেওঁবিলাকৰ যশস্বী পূৰ্বপুৰুষ-সকলক সোঁৱৰাই দি শক্তিবন্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। ব'ৰাগীক তেওঁ দেশৰ দুৰ্গতিৰ কথা কবলৈ বাধা দি দেশৰ গৌৰৱৰ কথা কবলৈহে অনুৰোধ কৰিছে। দেশৰ দুৰ্গতিৰ কথাত তেওঁৰ অন্তৰখনে কেনে দুখ পায় আৰু গৌৰৱৰ কথাত কেনেকৈ আনন্দ লাভ কৰে তাকো কৈছে। কবি বেজবৰুৱাই তেওঁৰ অসম সঙ্গীতত গাইছে--

“বাজক ডবা, বাজক শঙ্খ, বাজক মৃদং খোল,

অসম আকৌ উন্নতিৰ পথত জয় আই অসম বোল।”

এই উন্নতিৰ পথত অসম মাতৃ কেনেকৈ আগ বাঢ়িছে,

আগেয়ে কেনেকৈ কিহৰ বলত আগ বাঢ়িছিল, তাক দেশসেৱক-সকলক মনত পেলাই দিছে। তেওঁ আশাবাদী। কাকো হতাশ কৰাটো তেওঁৰ উদ্দেশ্য নহয়। এই কবিতা তাৰে প্ৰতীক। নিজৰ অন্তৰখন দেশক ভাল পোৱা গুণেৰে ভৰপূৰ নহলে, কেনেকৈ এনে দেশ সেৱাৰ সূৰদী কথা ক'ব পাৰিব? তেওঁৰ নাটক এটাইকিটাই বুৰঞ্জীমূলক; দেশৰ গোৱৰৰ কথাৰে ভৰপূৰ। নাটকৰ বিবিধ চৰিত্ৰৰ মুখেদি তেওঁৰ অন্তৰৰ দেশপ্ৰীতি প্ৰকাশ কৰিছে। এইকাৰণে বেলেগ বেলেগ চৰিত্ৰৰো সৃষ্টি কৰিছে। উপন্যাস তেওঁৰ এখন, সিও দেশৰ কথাৰে ভৰপূৰ। কবিতাৰতো কথাই নাই। এইদৰে নাটক, উপন্যাস, কবিতা, বিবিধ প্ৰৱন্ধ, খুহুটীয়া কথা আদি সকলোতে দেশ প্ৰেম বিৰিঙি আছে। খুহুটীয়া কথা, ব্যঙ্গচিত্ৰয়ো বেঁকা বাটে দেশৰ কথাকে কৈ যায়। 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ উইল' নামৰ ধেমেলীয়া প্ৰৱন্ধটোতো দেশৰ কথাকেহে কৈছে। সেইদেখি ৰাজনীতিৰ যোগে, সাহিত্যৰ যোগে, বা কৰ্মৰ যোগে, বা বেজবৰুৱাৰ দেশসেৱা বেজবৰুৱাৰ দেশক ভাল পোৱাৰ গুণ, কোনো দেশ প্ৰেমিকতাকৈ কম নহয়।

মানুহৰ সকলোতকৈ ডাঙৰ চিন্তাৰ বিষয়, ভগবৎ প্ৰেম, দেশপ্ৰেম, মানৱ প্ৰেম আদি সকলোটিয়েই বেজবৰুৱা সাহিত্যৰ প্ৰধান সম্বল। নিজৰ ভোগবিলাস, কামনা, বাসনা আদি পিছৰ বস্তু।

বেজবৰুৱা মানুহজন

কাছই কণী পৰা, আহল বহল উদাৰ, ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ কপালী বালিত, আহল বহল উদাৰ মন লৈ, বেজবৰুৱা উপজিছিল। ওপজোতেই তেওঁ মুখত 'সোণৰ চামুচ' লৈয়ে আহিছিল। দেউতাক দীননাথ বেজবৰুৱা অভিজাত শ্ৰেণীৰ লোক। তেওঁ স্বৰ্গদেউসকলৰ আমোলত আৰু ইংৰাজৰ আমোলত বংশগত গুণৰ পৰিচয় দিব পাৰিছিল। ৰজাঘৰৰ বিশ্বাস আৰু আদৰ

সম্ভৱমৰ পাত্ৰ আছিল আৰু উপযুক্ত ওখ খাপৰ বিষয় বাসনা পাইছিল। বেজবৰুৱাই ওপজাৰ দিন ধৰি দুখৰ মুখ দেখিবলৈ নাপালে। কিন্তু আজিকালিৰ তুলনাত দেউতাকৰ শাসন অলপ বেছি আছিল। লক্ষ্মীনাথে নিজে লিখা প্ৰৱন্ধ এটালৈ মন কৰিলে এই বিষয়ে অলপ ভাবি চাব পাৰি। দেউতাক বেজবৰুৱাৰ ইমান প্ৰতিপত্তি থকা সত্ত্বেও, বেজবৰুৱা পৰিয়ালৰ ল'ৰা বিলাকে কোনো কথাতে লগুৱা লিকচৌৰ সৈতে কাজিয়া কৰা কথা বৰকৈ গুনিবলৈ নাপাওঁ। লক্ষ্মীনাথে লিখিবলৈ লোৱা জীৱনী সোঁৱৰণতো এনে কথা পাবলৈ নাই। তেওঁবিলাকৰ লগৰীয়া বা অভিভাৱক হিচাবে বৰি ককাৰ কথাহে আমি জানিবলৈ পাইছো। ইয়াৰ পৰা বুজা যায় যে বেজবৰুৱা ল'ৰাসকলৰ আত্মনিৰ্ভৰশীল গুণেই আছিল। সাধাৰণ মজলীয়া তৰপৰ অসমীয়া পৰিয়ালৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে যেনেকৈ দৈনিক কামকাজবোৰ নিজে নিজেই কৰি লয়, সেইদৰে বেজবৰুৱা লৰাহঁতে নিজৰ আলপৈচান নিজেই ধৰে। আমি আজিকালি অভিজাত বুলিলে যি বুজো, সেইদৰে আমি তেওঁবিলাকক বুজিবলৈ নাপাওঁ। আজি আমি ল'ৰাৰ লগত তুলনা কৰিলে লক্ষ্মীনাথে কলিকতাৰ পৰা ঘূৰি আহোঁতে দিচাংমুখৰ পৰা দহ মাইল বাট খোজ কাঢ়ি অহা কথা ভাবিব লগীয়া। দৈনিক গা পা ধোৱা, নাম প্ৰসঙ্গ কৰা, পূজাৰ ফুল তোলা, আৱশ্যকমতে গছ বগোৱা, আলহী শোধা, লগৰীয়াৰ লগত বৰশী বোৱা, বৰশীৰ টোপৰ কাৰণে আমবলি বাহ কটা, ঘৰৰ পানী-পাছৰ বৰলৰ বাহত ধোৱা দি টোপ অনা, লগৰীয়াসকলৰ লগত নানা বকমৰ খেল ধেমালি কৰা, দিখোত সাঁতোৰা, সকলোবকমৰ সাঁতোৰত লগৰীয়াবিলাকৰ সৈতে আঁৰি মৰা, বাতি ভৰাই দৈ গাখীৰ আৰু গুড়েৰে কোমল চাউল খোৱা আদি কথাবিলাকৰ পৰা তেওঁবিলাকৰ সহজ সৰল জীৱনৰ বিষয়ে ভালকৈ উপলব্ধি কৰিব পাৰি। বেজবৰুৱাৰ খোৱা বোৱা বিষয়ৰ বিবৰণবোৰো সাধাৰণ অসমীয়া গাৱলীয়া মানুহৰ লগতেই মিলি যোৱা। তেতিয়াৰ

ডাঙৰীয়া দীননাথ বেজবৰুৱাৰ বিষয়-বাসনাৰ নিচিনা বিষয় পোৱা আজিকালিৰ অনেক লোকৰ ল'ৰা-ছোৱালীক লগুৱা লিক্‌চোৱে অনেক আলপৈচান ধৰিলগীয়া হয়। যথেষ্ট অসমীয়া ল'ৰা-ছোৱালীকো কাপোৰকানি পৰ্য্যন্ত পিন্ধাই দিয়া দেখা যায়। বিলাসৰ কাম হিচাপে বৰশী বাবলৈ যোৱা ল'ৰাসকলৰ লগুৱাই বৰশী ভাৰ বৈ নিয়া, টোপ লগাই দিয়া আদি দেখিবলৈ পোৱা যায়। দৈনিক ধৰ্ম্মকাৰ্য্যবিলাক দৰ্শনা খোৱা লোকেহে কৰা হ'ল। ল'ৰাহঁতে ফুল তোলাৰ কথা ভাবিবৰে আৱশ্যক নাই। সেই সময়ত সামৰ্থ্যবান বেজবৰুৱাৰ ঘৰত এই কৰ্ম্মবিমুখ বীতিবোৰ সোমোৱা নাছিল।

লক্ষ্মীনাথে সকলোকে সমান ভাবে। যাক যেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰিলে ভাল পায়, ঠিক সেইদৰেই ব্যৱহাৰ কৰিছিল। অভিজাত বংশৰ লোক বুলি সৰ্বসাধাৰণৰ পৰা আঁতৰি থাকিব লাগে বুলি তেওঁবিলাকে সৰুৰে পৰাই নাজানিছিল। অৱশ্যে দেউতাক বা বৰি ককাৰ আৱশ্যকীয় শাসনে ইয়াৰো সীমা বান্ধি দিছিল। এইবিলাক কাৰণত পৰিণত বয়সত পালো সববৰহী জনপ্ৰিয় বেজবৰুৱা। কিছুমান, তথাকথিত ওখ খাপৰ মানুহক সাধাৰণতে যেয়ে সেয়ে মাতিবলৈ ভয় কৰে। সেই মানুহবিলাকেও যেয়ে সেয়ে মাতি কথা পাতিলেও ভাল নাপায়। সাধাৰণ মানুহবোৰে তেওঁবিলাকৰে লগত কথা পতাৰ যেন যোগ্যই নহয়। চুম্বক লোহাই আন লোহা টানি আনিব পাৰে, চুম্বকৰ লগত তেনে শক্তি আছে। চিৰ প্ৰফুল্ল বেজবৰুৱাৰ চালচলন, কথা বাৰ্ত্ত। চুম্বকৰ দৰে; যেয়ে সেয়ে তেওঁৰ ওচৰ চাপিব পাৰে। এইদৰে চাপি যোৱা সকলে তেওঁৰ পৰা সন্তোষ পায়। আমি নিজেই তেওঁৰ এই গুণটো দেখি আচৰিত হওঁ। সাধাৰণ ল'ৰা এটায়ো তেওঁক কিবা এটা স্মিলে তেওঁ আমনি নাপায়। মুখত এনোকোবা হাঁহি বিৰিঙাই সবল সহজ ভাষাৰে আৰু কেতিয়াবা খুছটীয়া কথাৰে উত্তৰ দি, সোধোতা জনৰ মন গলাই দিয়ে।

বেজবৰুৱাই সাধাৰণতে কথা বাৰ্ত্তা পাতোতে, তেওঁ যে অসমীয়া সাহিত্যৰ এজন বিখ্যাত সেৱক আৰু গুৰিয়াল, এই কথা বুজিবলৈ টান। কথাই বাৰ্ত্তাই সাহিত্যিকৰ তথাকথিত বিশেষত্ব তেওঁৰ গাত দেখিবলৈ নাপায়।

বেজবৰুৱাক দেখিলে, পুৰণি অসমীয়া অভিজাত বংশৰ লোকসকল তেওঁৰেই নিচিনা আছিল যেন ভাব হয়। এনে অসমীয়া লোকসকলৰ মন্ত্ৰণাত, বীৰত্বত, দেশসেৱাত আৰু উদ্যোগতেই যেন আমি প্ৰবল শক্তিসম্পন্ন মোগল পাঠানসকলৰ আক্ৰমণকো ওফৰাই, ছশ বছৰ স্বাধীন হৈ থাকিব পাৰিছিলো। তেজী মিঠাবৰণ, দোহোৰা বন্ধীয়া শৰীৰ, লোদোৰ পোদোৰ হাতভৰি, কেঁকোৰা চুলি, বহল মুখৰ বহল কপাল, উজ্জ্বল চকু, গহীন গম্ভীৰ ডাঙৰ মাত, পুৰুষোচিত চাল-চলন আৰু হাঁহি বিৰিঙি থকা মুখেৰে সৈতে বেজবৰুৱাক যি দেখিছিল, তেওঁবিলাকে তেওঁক পাহৰিব নোৱাৰে। বাটে পথে, সভাই সমিতিয়ে অচিনাকি মানুহেও তেওঁক দেখিলে, তেওঁ এজন বিশেষ মানুহ বুলি বুজি পায়। সেই সময়ত তেওঁ ব্যৱসায়ী হিচাপে পোছাকো পিন্ধে, কিন্তু চাহাবী পোছাকেই হওক বা অসমীয়া জাতীয় পোছাকেই হওক, তেওঁৰ অন্তৰখন সদায় অসমীয়াৰ অন্তৰ হৈয়ে থাকে আৰু পোছাকেও তেওঁক তুলি ধৰে।

ল'ৰা, বুঢ়া, ডেকা, কাক কেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে, তেওঁ বেছকৈ জানে। সমনীয়াসকলক লগ পালে, সৰু কালত একেলগে ধেমালি কৰাৰ দৰে, আপোন পাহৰা হৈ ধেমালিত লাগি যায়। অসমলৈ বহুত দিনৰ মূৰত আহিলে তেওঁৰ লগৰীয়াসকল যেন তেনে আহি গোট খায়। গুৱাহাটীলৈ সাহিত্য সভাৰ সভাপতি হৈ আহোতে তেওঁ পৰম শ্ৰদ্ধাভাজন ঋষিতুল্য পুৰুষ জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱাৰ ঘৰত আছিল। তাত তেওঁক চাবলৈ বহুত মানুহৰ লগতে স্বনামধন্য পণ্ডিত শিৱনাথ ভট্টাচাৰ্য্যদেৱো গৈছিল। তেওঁ বেজবৰুৱাৰ সৰুকালৰ লগৰীয়া।

বেজবৰুৱাক দেখা পায়েই ভটাচাৰ্য্যই আনন্দত কান্দি পেলাই সারট মাৰি ধৰি, সন্তোষ কৰি, বহুৱাই, আগ গুৰি নোহোৱা কথাবোৰ যেনেকৈ থোকাখুকি মাতেৰে ক'বলৈ ধৰিলে, তাক আমি পাহৰিব নোৱাৰো। বেজবৰুৱা কলিকতাত থাকোতে কোনোবা অসমীয়া মানুহ কলিকতালৈ গলে, কলিকতাৰ চাবলগীয়া বস্তুৰ দৰে বেজবৰুৱাকো পৰাপক্ষত চাই আহে। এইদৰে বেজবৰুৱাক চাই, তেওঁৰ লগত দুখৰ কথা পাতি সন্তোষ মনেৰে ঘূৰি আহে। বেজবৰুৱাৰ অন্তৰৰো অন্তৰৰ পৰা ওলাই অহা ভাষা সাহিত্যই অসমীয়াৰ অন্তৰত ভালকৈ থিতাপি ল'ব পাৰিছিল। এইদৰে আনৰ অন্তৰত স্তুমুয়াই দিব পৰাকৈ কথা ক'ব পৰা শক্তি যেন তেওঁক ঈশ্বৰেই দি পঠাইছিল।

বেজবৰুৱা কলিকতাত থাকোতেও, শিৱসাগৰৰ ঘৰত কৰা দৰে, অসমীয়া তিথি উৎসৱবোৰ পালন কৰিছিল। কলিকতা মহানগৰীত অনেক ধৰণৰ লোকৰ লগত একেটা হৈ থাকিও অসমৰ সৰুসুৰা কথা এটাও তেওঁ নাপাহৰিছিল। সম্বলপুৰৰ হাবিৰ মাজত কাঠৰ কাৰবাৰ কৰি থাকোতেও তেওঁ অসম, অসমীয়া আৰু অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ কথা নাপাহৰিছিল। সাধাৰণতে অনেক মানুহে নিজৰ ঠাইৰ পৰা অলপ দিন আতৰি থাকিলেই নিজৰ কথা পাহৰি যায়। বেজবৰুৱাই কিন্তু নিজৰ দেশ, ভাষা, ৰীতি নীতি সদায় আগত ৰাখে। বেজবৰুৱাৰ অসমীয়া বস্তুবোৰৰ প্ৰতি আগ্ৰহ মন কৰিবলগীয়া। কোনোবা আত্মীয় মানুহ কলিকতালৈ গলে বা তেওঁৰ লগত ঘনিষ্ঠতা থকা, কলিকতাত পঢ়া কোনোবা ছাত্ৰ ঘৰলৈ আহি ঘূৰি যাওঁতে তেওঁলৈ অসমীয়া বস্তুৰ ভেটিভাৰ লৈ যোৱাৰ কথা আমি শুনিবলৈ পাওঁ। শিক্ষাবিদ কবি সাহিত্যিক লক্ষেশ্বৰ শৰ্ম্মা বৰুৱা, বেজবৰুৱাৰ ভায়েক হৰিনাথ বেজবৰুৱাৰ পৰিবাৰ শ্ৰীহেমপ্ৰভা বেজবৰুৱাৰ সৰু মোমায়েক। তেওঁ এবাৰ কলিকতালৈ যাওঁতে, টীয়কৰ ঘৰৰ পৰা জুইত লেবেলোৱা কলপাতত বান্ধি কাছদি, খাৰলি, খৰিছা

লৈ গৈছিল। শুকান খৰিছা আৰু চেকি লোৱা দৈ চিচাত ভৰাই নিছিল। তাৰ উপৰিও অলপ অলপ বৰা চকোৱা চাউল নতুন গামোছাত টোপোলা বান্ধি নিয়া কথা অলপ অলপ মনত পৰে। এইবিলাক নিছিল বেজবৰুৱালৈ। তেওঁ সেই অসমীয়া বস্তুবোৰলৈ বৰ আগ্ৰহ কৰে।

বেজবৰুৱাৰ পৰিবাৰ শিৱফুটা অভিজাত বঙালী বংশৰ জীয়ৰী। স্বভাৱতে তেওঁৰ আচাৰ ব্যৱহাৰ খোৱা লোৱা বঙালী ধৰণৰ হ'বই। লক্ষ্মীনাথে নিজৰ সহধৰ্ম্মিণীৰ লগতে সন্তৰ্পণে মিলি থাকিও নিজৰ অসমীয়া আচাৰ ব্যৱহাৰ নিয়ম মতে ৰাখিছিল। গঙ্গা যমুনা লগ লাগি, একেলগে, একে উদ্দেশ্যেৰে বৈ যায় যদিও বহুতলৈকে দুখন বেলেগ নৈৰ পানীৰ চিনটো নমৰে, সেইদৰে অসমীয়া বেজবৰুৱা, বঙালী বেজবৰুৱানীৰ সংসাৰ সুকলমেই চলিছিল।

অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ অন্যতম মহাৰথী পদুনাথ গোহাঞি বৰুৱা, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ আদিৰ লগত বেজবৰুৱা কিছুমান বিষয়ত মতৰ অমিল আছিল। এই বিষয়ে কাকতে পত্ৰই লিখা-লিখি চলে। বেজবৰুৱাৰ লিখাত কিছুমান চোকা মন্তব্যও পোৱা যায়, কিন্তু তিনিওজন যেতিয়া গোট খায়, তেতিয়া তেওঁবিলাকৰ আনন্দ আৰু সন্তোষ চাই কোনে! তেওঁবিলাকৰ যেন একে মাকৰ তিনিও ভাই ককাই, বহুত দিনৰ মূৰত গোট খাইছে। এই কিজনৰ ভিতৰতেই যে কাগজ পত্ৰই চোকা মন্তব্য প্ৰকাশ হয়, সেই কথা বুজিবলৈ টান হৈ পৰে। বেজবৰুৱাৰ অন্যতম পৰম বন্ধু, 'জোনাকী'ৰ প্ৰধান উদ্যোক্তা আৰু সম্পাদক কবি চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ লগত তেওঁৰ সম্বন্ধ সহোদৰ ভাইতকৈও চৰা। তেওঁ আছিল গহীন গম্ভীৰ নিপুণ ব্যৱসায়ী আৰু কবি যাৰ গুৱলা কবিতা অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰম সম্পদ।

বুঢ়া কাল ওচৰ চাপিও বেজবৰুৱাক বেছিকৈ আক্ৰমণ কৰিব নোৱাৰিলে। তেওঁ বুঢ়া হৈ অকৰ্ম্মণ্য অৱস্থাৰ লোক

হবলৈ নাপালে। মৃত্যুৰ অলপ আগৰ পৰাইহে তেওঁ পাটীত পৰি থাকিবলগীয়া হৈছিল। সৰুৰে পৰা সংযত ভাবে পৰিয়ালৰ সজ্জা নিয়মকাৰণ আদি পালন কৰিবলৈ সুবিধা পোৱাত, আৱশ্যক অনুসৰি অঙ্গ পৰিচালনা কৰিব লগীয়া হোৱাত, সদায় সজ্জা আলোচনা আৰু সজ্জা কথা শুনি মন পবিত্ৰ আৰু প্ৰফুল্ল কৰি ৰখাত, বেজবৰুৱা প্ৰায় গোটেই জীৱনটোতে সুস্থ আৰু সবল হৈয়ে থাকিল।

বেজবৰুৱাৰ জীৱিকা নিৰ্বাহৰ ঘাই উপায় আছিল কাঠৰ ব্যৱসায়। এই ব্যৱসায় তেওঁ অসমৰ অন্যতম দানী পুৰুষ ভোলানাথ বৰুৱাৰ লগত আৰম্ভ কৰে। বেজবৰুৱাই পূৰ্বতে ইচ্ছা কৰা আইন ব্যৱসায়ৰ পৰা বিৰত হৈয়ে কাঠৰ কাৰবাৰত ধৰে। সেই সময়ত অকল কিতাপ পত্ৰৰ পৰাই জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰিব পৰা সম্ভৱ নাছিল। শেহত সম্বলপুৰৰ ঘোৰ জাবনিৰ মাজতো সোমাই ব্যৱসায় চলাব লাগিছিল, কিন্তু তেওঁক হাবি আৰু কাঠৰ ব্যৱসায়েও সাহিত্য চৰ্চাৰ পৰা বিৰত কৰিব নোৱাৰিলে আৰু স্বাস্থ্যৰো বিশেষ অপকাৰ কৰিব নোৱাৰিলে। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বালিত জন্ম গ্ৰহণ কৰা বেজবৰুৱাই ডিব্ৰুগড়ৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বালিতেই দেহাৰ অৱসান ঘটালে। ১৯৩৮ চনৰ মাৰ্চৰ ২৬ তাৰিখে তেওঁৰ পৰলোক হয়। জন্ম দিয়া মাতৃভূমিয়ে তেওঁক চিৰবিদায় দিবলৈ নিজৰ কোলালৈ ছপাই আনিলে। জীয়েক জোৱায়েক আৰু বন্ধু বান্ধৱৰ মাজত তেওঁ প্ৰাণত্যাগ কৰিলে।

বেজবৰুৱাৰ শৰীৰী আত্মাৰ শেষ হল, কিন্তু তেওঁৰ অশৰীৰী আত্মাই অসমীয়াৰ বেহ ৰূপ চাই, চিৰকাল অসমৰ আকাশত থাকি যাব।

